

ƏHLİ-BEYTİN MƏQAMI

SEYYİD ƏLİƏKBƏR OCAQNEJAD

Seyyid Əliəkbər Ocaq Nejad, «Əhli-Beytin məqamı»
Bakı, «Qələm» - 2005, 148 səh.

Müəllif: **Seyyid Əliəkbər Ocaq Nejad**
Famil Şirvanov

Hörmətli oxucu!

Əlinizdə olan bu kitab Seyyid Əliəkbər Ocaq Nejadın 2003-2004-cü illərin məhərrəm və səfər aylarında və həmçinin həzrəti Fatimənin (s) şəhadət günü münasibətilə söylədiyi moizələr əsasında hazırlanmışdır. Kitab Əhli-beytin(ə)həyatına əhatə edən dəyərli fikirlər, «İnsan yaranışının məqsədi», «Peyğəmbərlərin və Əhli-beytin vəzifələri», «Əhli-beytin məqamı», «Əhli-beytə olunan nahaq zülmələr», «Əhli-beytə (ə) ağılmağın mahiyyəti», «Əhli-beyti ziyarət etməyin fəziləti», «Əhli-beyt(ə) şairlərinin şeirlərindən beytlər və qəsidələr» verilmişdir.

ÖN SÖZ

İnsan öz varlığı, yaşadığı ətraf aləm, kainat, bu kainata hakim olan nizam-intizam və ümumilikdə ən kiçiyindən tutmuş ən böüyünə qədər həyat üçün zəruri olan bütün vasitələrə görə özünü Allaha borclu hesab edərək ona şükr edir. Allah isə yaranışın səbəbini Mühəmməd və Ali Mühəmməd (s) kimi təqdim edir. (Ya Peyğəmbər! Sən olmasaydın aləmi, Əli olmasaydı səni, Fatimə olmasaydı sizi yaratmazdım). Deməli, bəşəriyyət özü qədər bağlı olduğu bu dünyaya görə onlara təşəkkür etməlidir. Təşəkkür isə özünü ilk növbədə onlara qarşı olan sevgidə doğruldur. Peyğəmbər (s) Əhli-beytə işarə edərək buyurur: «Bunları sevən məni, məni sevən isə Allahı sevib». Allah tərəfindən bizlərə Əhli-beyt kimi təqdim olunan bu insanlar mövcudat aləminin səbəbi olmaqla yanaşı onlar üçün hidayət ulduzları, nicat gəmisini, tövbə qapısı, Kəbə evi, Allahın yer üzərində höccəti, vəliləri, axirətdə isə Allahın təcalla obyektidirlər. İnsan dünyasını dəyişdikdən sonra da hesab, kitab, mizan, nəşr, həşr mərhələlərində Əhli-beyt onun üçün hidayət nuru olacaq.

Dünyasını dəyişərkən Peyğəmbər (s) vəsiyyət edərək bütün dünyaya imamət aləminin ilk nümayəndəsini təqdim edirsə, «Mənim nəslimdən

olan bu vilayətin sonuncu rəhbər nümayəndəsi, on ikincisi dünyanın sonuna bir dəqiqə də belə qalsa, gəlib onu ədalətlə dolduracaq» deyə onların son nümayəndəsini də təqdim edirdi.

Quranda buyrulduğu kimi pak imamların hər birinin həyat yolu istər mənəvi, istərsə də digər cəhətlərdən bütün bəşəriyyət üçün örnək hesab edilir. Əgər insanlar onların hər birinin həyat tərzini düzgün şəkildə qiymətləndirərək öz həyat şəraitləri üçün düzgün formada tətbiq etsələr, istənilən ideal və arzu olunan nəticəni əldə edə bilərlər.

Əhli-beytin həyat tərzini dini zəmində ilahi istəklərə çatmaq üçün istiqamət xəttini təyin etməklə yanaşı dünyəvi yaşayışın ən şərəfli və üstün cəhətlərini də müəyyən edir.

«Üç dəfə dünyaya tələq vermişəm» deyən Əli (ə) İslam dininin, Peyğəmbərin (s) bəşəriyyətə bəxş etdiyi ilahi dinin qorunması üçün hətta Allah tərəfindən təyin edildiyi xilafət məqamından da əl çəkərək 25 il səbr edir. Dünyanın qiymətini belə bir şəkildə göstərən Əli (ə) bütün varlığının Allah və Allah göndərdiyi islam dininə bağlı olduğunu və ən adi həyat şəraitində belə Allaha görə nəfəs alıb, verdiyini qeyd edir. Bununla da o, yaranışın ali məqsədini, insanın izzət və şərəfinin hansı meyarla ölçüldüyünü nümayiş etdirir. Bu xüsusiyyətləri onun

digər on bir övladının davranışlarında da müşahidə edirik.

İmam Hüseyin (ə) öz şəhadəti ilə insani ləyaqətin və şərəfətin ən kamil nümunəsini bizlərə təqdim edir. Bunları ona layiq olan səhabələrin də simasında görə bilirik. Buna imamın səhabələri ilə söhbətləri zamanı daha aydın şəkildə rast gəlirik. Əli Əkbərin imama «Əgər biz haqla, haqq da bizimlədirsə, onda ölümün heç bir qorxusu yoxdur» deməsi izzət və şərəfin ən ali nümunəsidir.

Bu dünyada yalnız ümməti düşünən Əhli-beyt (ə) axirət aləmində də onlara Allahdan şəfaət diləyir. Bu şəfaətə xanımlar xanımı, Əhli-beyt anası Fatiməyi Zəhra (s) başçılıq edir. Amma təəssüflər olsun ki, bəşəriyyət belə bir xanımı qiymətləndirə bilmədi.

Dünyanın izzət və şərəfi özünü Fatimə (s) və onun övladlarına qarşı olan sevgidə göstərirdisə, onun zilləti və ləyaqətsizliyi özünü insanların Fatimə (s) və onun övladlarından qeyrisində örnək axtarıqda göstərir.

Söhbətlərini sevə-sevə dinlədiyimiz Höccətül-İslam vəl-müslimin Seyyid Əli Əkbər Ocaqnejad cənablarının 2003 və 2004-cü illərin məhərrəm aylarında buyurduğu moizələrin toplandığı bu kitabın Əhli-beyt haqqında olan çıxışlarını canlı şəkildə dinləyə bilməyənlər üçün çox faydalı olacağına inanırıq.

Höccətül-İslam vəl-müslimin Seyyid Əli Əkbər Ocaqnejadın kitabda toplanmış moizələri Əhli-beyt sevgisi, sevginin şərtləri, əhəmiyyəti, faydaları, nəticəsi Mühəmməd (s), Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə)- in fəzilətləri, Kərbəla vəqəsi və imamın Kərbəladakı səhabələri haqqında olan mövzuları əhatə edir. Mövzularla bağlı Quran ayələri və digər firqələrin kitablarından gətirilən hədislər söhbətlərin spesifik xüsusiyyətlərindəndir.

İnanırıq ki «ən gözəl kəlam odur ki, qəlbdən çıxıb qəlbə daxil olsun» deyiminə əsasən Seyyid Əli Əkbər Ocaqnejad cənablarının bu kitabda toplanmış söhbətləri həqiqətdən uzaq düşünlər üçün fitri oyanış, Əhli-beyt aşıqları üçün isə sevgilərinin səviyyəsini təyin etməkdə mühüm rol ifa edəcəkdir.

Kitab Höccətül-İslam vəl-müslimin Seyyid Əli Əkbər Ocaqnejadın moizələri əsasında yazıldığı üçün burada danışıq üslubu və forması saxlanılmışdır.

Allah bu Əhli-beyt vaizinin ömrünü bərəkətli, bizləri isə Əhli-beytin həqiqi aşıqları sırasında qeyd etsin!

QURAN NÖQTEYİ-NƏZƏRİNDƏN BİZİM ƏHLİ-BEYT QARŞISINDA VƏZİFƏLƏRİMİZ

Bu gecəki söhbətimizi Əhli-beytin kimlər olduğuna və eləcə də bu adın quranda öz əksini tapması məsələsinə həsr edəcəyik. Bəzən Əli (ə)-in adının Quranda işlədilib, işlədilməməsini soruşurlar. Heç kəs suala inkar formasında cavab verə bilməz. Məsələnin mahiyyətini tam şəkildə anlamaq üçün öncə kiçik bir misalı diqqət mərkəzində saxlayaq. Beləki, həcc səfərinə gedən böyük bir şirkət sahibi gedərkən işçilərini toplayıb bildirir ki, bir müddət mən burada olmayacağam. Məndən sonra mənim təyin etdiyim şəxsin göstərişlərini yerinə yetirəcəksiniz. O, nə desə sanki, o sözü sizə mən demişəm. Sizə aydın oldumu? Hamı bir nəfər kimi təsdiq edir. Sonra birisi soruşur:

-Ağa sizin təyin etdiyiniz o adam-başçımız kimdir?

-Başçıları üzünü təyin etdiyi şəxsə tərəf çevirərək onun əlindən tutur və deyir:

-Onu tanıyırsınızmı? Bəli, filankəsdir.

Başçı:

-Bax elə həmin bu adam mənim müavinimdir, aydın oldu?

-Bəli, aydın oldu.

Düzdür ki, başçı müavinin adını çəkmir, amma onu tanıtdırır. Sualla ona müraciət olunduqda isə deyir: o, filankəsdir. (Amma həmin şəxs həccə getdikdən sonra işçilər bir yığıncaq təşkil edir və belə bir qərara gəlirlər ki, özlərinə başçı təyin etsinlər.)

Quranda Əhli-beytin adı çəkilmiş və onunla bağlı ayrı-ayrı mövzulara da işarə edilmişdir. Peyğəmbər (s)- dən Əhli-beytin kim olduğunu soruşduqda cavabında buyurur ki, Əhli-beyt Əlidir.

Quranda Allah buyurur ki, «Peyğəmbərin (s) əmrlərinə itaət edin, onun bizləri çəkəndirməyə çalışdığı işlərdən isə kənar durun! Peyğəmbər (s)- də öz növbəsində Əhli-beytin, Əli (ə) və ona itaətin vacibliyini bəyan edir. Lakin Peyğəmbər (s)- dən sonra bir sıra şəxslər deyir ki, Əhli-beyt Ummü Sələmədir, Aişədir, Ummü Hənifədir və s. Bir çoxları bildirir ki, axı Peyğəmbər (s) özü dəfələrlə camaatın arasında bəyan edib ki, Mənim Əhli-beytim Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyndir.»

Düzdür ki, Quranda Əli (ə)- ın adı çəkilmir. Lakin ünvanı göstərilir. Peyğəmbər (s)- də öz növbəsində bu ünvanı açıqlayır. Əhli-beytin fəziləti, şərəfəti, mövqeyi və hansı dərəcədə olması bizə məlumdur. İndi bilməliyik ki, onlar qarşısında bizim borcumuz, vəzifəmiz nədir? Onlar bizdən nə tələb edirlər?

Birinci vəzifəmiz: Onları sevmək və onlara qarşı məhəbbət bəsləməkdir.

Qurandakı sözü gedən mövzu ilə bağlı ayədən əlavə Peyğəmbər (s) buyurur: «Mən Əhli-beytin kimlər olduğunu göstərib onları sizə tanıtdırdım. Sizin birinci vəzifəniz onlara qarşı məhəbbət bəsləməkdir.» Deməli müsəlmanların birinci vəzifəsi Əhli-beytə qarşı sevgi göstərib, məhəbbət bəsləməkdir.

Bir gün bir neçə nəfər ənsar Mədinə də Peyğəmbərin (s) görüşünə gedərək deyirlər: Ya Rəsulalla, biz başa düşürük ki, sən bizə çox xidmətlər göstərmisən: biz azğın idik, sən bizi hidayət etdin, bütvlərə ibadət edirdik, sən bizi tək olan Allaha səcdə etdirdin, haqqa tərəf hidayət etdin. Biz səndən öncə yoxsul idik, pis vəziyyətdə yaşayırdıq, sən bizə izzət və şərəf verdin. Maddi cəhətdən indi vəziyyətimiz çox əladır. Bunların hamısını bizlər üçün sən etmisən. İndi biz də öz növbəmizdə sənə xidmət etmək istəyirik. Bizim malımız, sərvətimiz, dəvələrimiz, qoyunlarımız, qızıllarımız, pullarımız sənin ixtiyarındadır. İstədiyini qədər xərcləyə bilərsən. Yazırlar ki, bu zaman bu ayə nazil oldu: «Ya Peyğəmbər! deki, risalətimin müqabilində sizdən heç bir təmənnam yoxdur. Sizdən istədiyim yalnız budur ki, mənim Əhli-beytimə qarşı məhəbbət göstərəsiniz.» («Şura» surəsi, 23-cü ayə)

Səhabələr arasında Quranşünaslardan və Quran təfsirçisi olan İbni Abbas Səid ibn Cubəyrin dilindən (Səid ibn Cubəyr Peyğəmbər (s) Əhli-beytinə müxalif olan insanlardandır) nəql edir: «Peyğəmbər (s) buyurur: «Məvəddəti fil qurba ali Mühəmməd». Peyğəmbərdən (s) qeyd edilən məsələ ilə bağlı istənilən qədər hədis vardır. Bu hədis «Səhih-Buxari» 4-cü cild, «Musnəd ibn Hənbəl» 1-ci cild, «Sunəni-Tirmizi»- nin 5-ci cildində qeyd olunmuşdur.

Bu hədis Səid ibn Cubəyrdəndir. Bu ayə nazil olduqda Səhabələr ayağa qalxaraq soruşdular: Ya Rəsullah, kimlərdir sənin əhli-beytin, onlar kimlərdir ki, biz onlara məhəbbət bəsləməliyik və onların məhəbbəti bizə vacib olub? Peyğəmbər (s) buyurdu: «Əli, Fatimə və onların oğlanları.»

İkinci vəzifəmiz: Onların vilayətini qəbul etməkdir.

Vilayət nədir?

Məhəbbətlə ilə vilayət fərqlənir. Kiməsə məhəbbət göstərib sevmək, onu özünə rəhbər bilib ondan itaət etməklə fərqlənir, buna görə ki, ikincisində mən ondan təbəiyyət edərək, onun itaətini özümə vacib sayıram. İsan ürəyində çox şeyə sevgi göstərə bilər, amma bunun vilayətə heç bir dəxli yoxdur. Sevirəm başqa bir şey, vilayətini qəbul edirəm isə başqa bir şeydir. Quranda buyurulur ki, onların məhəbbəti sizin qəlbinizdə olmalıdır. Vilayət

isə birinin sənə rəhbər kimi təyin edilməsi və sənin tərəfindən bunun qəbul edilməsidir. Namaz, oruc və s. əmirələr quranda vacib buyurulub itaət edildiyi kimi vilyəti də qəbul edib ondan itaət olunması vəcibdir. Vilayətsiz namazın, orucun və ibadətin heç bir faydası yoxdur. Bəzi hədislərdə buyurulur: «Vilayət qəbul edilmədiyi halda edilən 70 illik ibadətin heç bir xeyri yoxdur.» Bu, yuxarıda qeyd etdiyim başçı və özündən sonra təyin etdiyi müavin məsələsi kimidir. Beləki, nizam-intizamın pozulmamasını istəyirsənsə, müavinin sözüne baxmalısan.

Zeyd ibn Ərqəm nəql edir: «Peyğəmbər (s) axırıncı vida həccindən qayıdırdı, «Qədiri-Xum» çölünə çatdıqda dəvədən enərək camaatı bir yerə yığdı. Hər şey hazır olduqdan sonra Peyğəmbər (s) sözə başladı: «Allah mənim mövlamdır və mən də bütün möminlərin vəlisiyəm! Bu sözlərimi qəbul edirsinizmi? Dedilər: Bəli, qəbul edirik. Peyğəmbər (s) sonra Əli (ə)-in əlindən tutaraq buyurdu: Mən hər kimin mövlasıyamsa Əli (ə) da onun mövlasıdır. İlahi, kim onu sevirsə, sən də onu sev, kimin ondan acığı gəlersə, sənində ondan acığın gəlsin! (ona düşmən münasibəti bəsləyənlərə qarşı sən də düşmən ol!)». Bu hədis «Səhih-Buxari», «Səhih Muslim»-in 3-cü, 4-cü cildlərində, «Sunəni Tirmizi»-nin 5-ci cildində «Sunəni ibn Macə»-nin 1-ci cildində,

«Əhməd ibn Hənbəli»-nin 641-ci səhifəsindən qeyd edilmişdir və eləcə də «Sunən ibni Macə»-də 12 yerdə, «Mustədrəkus-səhihəyn» kitabının, 7 yerində bu hədis öz əksini tapmışdır.

Bu barədə Peyğəmbərdən (s) başqa bir hədis də nəql edirlər. Peyğəmbər (s) buyurur: «Mənim kimi yaşayıb, mənim kimi dünyadan getməg istəyən və Allahın mənə vəd etdiyi cənnətə daxil olmaq istəyən şəxs Əli ibn Əbi Talibi sevməli və vilayətini qəbul edərək onu özünə rəhbər təyin etməlidir. Daha sonra isə onun pak vərəsəsi və zürriyyəsini özünə başçı təyin etməlidir. Onlar imamlardır, onlar insanları pak yola hidayət edənlər və məndən sonra qaranlıq gecələrin çıraqlarıdır. Camaat, Onlar sizi heç vaxt hidayət yolundan çəkəndirib, azğınlıq yoluna çəkməzlər onlar daim sizi hidayət və mərifət nuruna doğru apararlar.»

Üçüncü vəzifəmiz: Onlara «təməssuk» etməkdir. Yəni, onların ətəyindən yapışmaq.

Hər bir məsələdə onlardan möhkəm tutmalıyıq ki, tufana düşüb yolumuzu itirməyək. Tufan olduqda isə yer-göy bir-birinə qarışdığından heç kəs bir-birini görmür. Yalnız tufan yatdıqdan sonra kimin yolu azması və kimin qalması məlum olur. Möhkəm bir şey tapıb ondan yapışanlar salamat qalır. Heç nədən yapışmayanları isə tufan aparır. Tənəssükün ifadə etdiyi məna da elə bundan ibarətdir.

Əhli-beyt yer üzündə ondan ötürüdür ki, yellər, tufanlar, sellər gəlib səni aparanda onların ətəyindən yapışasan ki, yolunu azmayasan. Peyğəmbər buyurur: «Mən və Əhli-beytim cənnətdə olan bir ağacıq. Ağacın şaxələri isə dünyadadır. Bizə təməssuk edənlər, yəni bizdən möhkəm yapışanlar düzgün yol tapıb Allaha tərəf gedəcəkdir.»

Bu barədə Osman (III xəlifə) də Peyğəmbər (s)-dən belə bir hədis nəql edir:

الائمة بعدي اثنا عشر تسعة من صلح الحسين و منا مهدي هذه الامة من
تمسك من بعدي بهم فقد استمسك بجبل الله و من تخلي منهم فقد تخلي من الله

«Məndən sonra imamlar on iki nəfərdən ibarətdir. (Onların üçü sizə məlumdur Əli, Həsən və Hüseyin (ə)). Doqquzu Hüseynin nəslindəndir. Bu ümmətin Məhdisi (ə.f.) də bizdəndir. (ki, onların axıncısıdır.) Hər kəs məndən sonra onlara təməssük etsə Allahın ipindən yapışmış olub, onlardan uzaqlaşan isə Allahdan uzaq düşmüşdür.» (Bu hədis «Kifayətul Əsər»-in 94-cü səhifəsində qeyd edilib.)

Dördüncü vəzifəmiz: Onlara ikramdır (Hörmət bəsləmək).

İkram budur ki, onları gördükdə hörmət etməlisən. Adları çəkiləndə ehtiram göstərəsən. Bu məsələ ilə bağlı Allah Quranda buyurur: «Allahın adının zikr olunduğuna və uca tutulduğuna izn verdiyi evlərdə gecə və gündüz Allahın zikri və təsbihi deyilir». («Nur» surəsi, 36-cı ayə.)

Başqa bir ayədə Allah buyurur: «Allah göylərin və yerin nurudur». Peyğəmbər buyurur: «Bu nurun mənbəyi həmin evlərdir».

Ravilərdən olan Ənəs ibn Malik və Burəydə nəql edirlər ki, Peyğəmbər (s) bu ayəni oxuyandan sonra bir nəfər ayağa qalxıb soruşdu:

-«Ya Rəsulallah! O evlər hansı evlərdir ki, deyirsən Allah göylərin və yerin nurudur. Bu nurun mənbəyi isə o evlərdir? Peyğəmbər buyurdu:

-Bu evlər peyğəmbərlərin evləridir. Ənəs ibn Malik əlavə edir ki, orada olan Əbu Bəkr ayağa qalxaraq Əli (ə) və Fatimə (s)- in evinə işarə edərək soruşdu:

-Ya Rəsulallah! Bu evdə o evlərdəndir? Həzrət buyurdu:

-Bəli, bu ev nəinki o evlər kimi bəlkə onlardan da üstün olan bir evdir.» («Əd-durrul-mənsur» kitabı, cild: 6, səh: 203; «Şəvahidut-tənzil» kitabı, cild 1, səh: 534; «Kənzul-ummal» kitabı, cild 12, səh: 100; «Fəraidus-simtəyn» kitabı, cild 2, səh: 277 və 541.)

Onların əmrləri, sözləri, tapşırıqları və sifarişləri bizim üçün qanundur. Bu bəradə Peyğəmbərdən (s) nəql edilən çoxlu sayda hədislər vardır. Peyğəmbər buyurub: « Allah bütün peyğəmbərlərin züriyyələrini onların öz sülbündən qərar verdi mənim zürriyyəmi isə Əlinin sülbündə qərar verib».

Həzrət ardınca buyurdu: «Onların üstün bilin və onlardan qabağa keçməyin!» (Şazan ibn Cəbrailin «Əl-fəzail» kitabı, səh: 130.)

Beşinci vəzifəmiz: «Əzzikr» dir.

Yəni onları yad etməkdir. Bizdən tələb olunur ki, onlardan danışsın, onları yad edək. Ummu Sələmə nəql edir: Mən peyğəmbərin dilindən eşitdim ki, o Həzrət buyurdu: «Harada bir insan və ya bir tayfa oturub Peyğəmbər (s) dən, onun fəzilətlərindən danışsınsa, bir sıra mələk gəlib onlara qoşulur. Camaat dağılışdıqdan sonra isə mələklər də ərşdə öz yerlərinə gedərlər. Digər mələklər onlardan hardan belə gəliirsiniz ki, üzərinizdən bu vaxta qədər duymadığımız ətir iyi gəlir, deyə soruşarlar. Həmin mələklər belə cavab verərlər: Yerdə bir dəstə mömin oturub söhbət edirdilər. Üzərimizdə olan onların sözlərinin ətrinin qoxusudur. Bu vaxt mələklər xahiş edərlər ki, bizi də aparın, biz də onları ziyarət edək. Mələklər onların artıq dağılışdıqlarını bildirdikdə, deyərlər ki, onda aparın, onların oturduqları yerləri ziyarət edək.»

Bir çox kitablar o cümlədən «Yənabiul-məvəddə» kitabı, cild 2, səh: 271 və bu kimi sair kitablar hədisi qeyd etmişlər.

Altıncı vəzifəmiz: Onların fəzilətlərindən əlavə müsibətlərindən də danışmalıyıq.

Bəzilərinə İmam Hüseyinə (ə) ağlamaq qərribə gəlir və sual edirlər ki, İmam Hüseyinə ağlamağın nə kimi faydası vardır?

Heç kəs istəməz ki, rəngli paltarlar geyinib, şadlıq etməsin və hər gün qara geyinsin. Amma, əgər Hüseyin (ə) özü istəsə necə, onda biz nə etməliyik? Mümkündür ki, belə deyilsin: İmam Hüseyin (ə) ağa şəhid olub və öz hədəfinə çatıb. Gəlin əlvan rəngli paltarlar geyinib şadlıq edək və Hüseyini təbrik edək. Heç də pis fikir deyil. Amma bunu onlar (Əhli-beyt) özləri istəmir. Əgər siz Hüseyini yad edib, ona məhəbbət göstərmək və onu yad etmək istəyirsinizsə, bunun yolunu biz (Əhli-beyt) sizə göstəririk. Necə ki, Allah buyurub: «Ey mənim bəndələrim siz bilirsiniz ki, mən sizə nemət vermişəm sizi yaratmışam, sizə sağlamlıq vermişəm, hava, su, torpaq, torpaq altında dəfinələr, xəzinələr, qızıl, gümüş, neft, qaz, hər şey, meşələr, nə lazımdırsa, çatışmayan nə qalıb? Əgər bir şey qalıbsa, deyin ya Allah sən onu bizə verməmişən. İndi əgər mənə təşəkkür etmək istəyirsiniz, onda təşəkkürün yolunu da mən təyin etməliyəm. Əgər ədəbli Adam olmaq istəyirsənsə, onda hər gün on yeddi rükət namaz qıl!»

«Yaxşılığın müqabilində yaxşılıq etmək» ağlın hökmüdür. İndi əgər, biz də İmam Hüseyin ağaya təşəkkür etmək istəyiriksə, yəni ya Hüseyin sən nə qədər qəhrəman, şərəfətli insansan. Sən müharibə

etdin. Zalımın qarşısında baş əymədin, dayanıb xütbə oxudun, şəhid oldun və bununla bizə, şərəf və izzət bəxş etdin. İndi biz səni yad etmək istəyiriksə, bunu necə edək? Buyurur ki, onu sizə mən deməliyəm. Mənim müsibətlərimi yad edin. Məhərrəm ayında, aşurada gözlərinizdən yaş tökün! Əgər belə etsəniz, mənə təşəkkür etmiş olarsınız. Demək, ağlamağı İmam özü bizdən istəyib. İmam Hüseyin ağaya ondan əvvəl Əli (ə) ağlayıb, Əlidən (ə) əvvəl Peyğəmbər (s) ağlayıb.

İmam Hüseyin (ə) ağanın öz dilindəndir: «Hər hansı bir insan mənə görə bir dəfə ağlasa, Allah mənim ehtiramıma xatir Cənnəti ona vacib edər. İmam Cəfər Sadiq (ə) buyurub: İki yerdə nəfəs çəkmək zikr savabındadır: Biri orucluqda, yəni Ramazan ayı. İkincisi isə Məhərrəm ayı, yaxud Hüseyin (ə), Əhli-beyt üçün qurulan məclisdə iştirak edən insanlar alıb verdikləri hər bir nəfəs də zikr etmiş kimi hesab edilirlər.»

Yenə o həzrət buyurur: «Əgər bir Adam bizə görə narahat olarsa və qəmlənərsə, o qəm ibadət hesab edilir.»

Nəql edirlər ki, altıncı İmam buyurdu: «Yeri var ki, bu hədis qızıl suyu ilə yazılsın.»

Şəxsən Peyğəmbər (s) özü İmam Hüseyinə (ə) ağlayıb. Mən Aişədən bir hədis deyəcəyəm. Aişənin

bu hədisi «Məcməuz-Zəvaid» kitabının 9-cu cild, səh:187-də qeyd edilmişdir.

Aişə nəql edir ki, bir gün Peyğəmbərə (s) vəhy nazil olurdu. Hələ o zaman balaca uşaq olan İmam Hüseyin (ə) özünü Peyğəmbərin (s) üstünə atdı. Cəbrail uşağa baxıb soruşdu:

-Ya Peyğəmbər! bu uşağı sevirsən? Peyğəmbər (s) «əlbəttə sevirəm»- deyə cavab verdi. Cəbrail buyurdu:

-Bilirsənmi ki, səndən sonra bu uşağı qətlə yetirəcəklər? Daha sonra əlini uzadaraq Peyğəmbərə (s) ağ rəngdə olan bir qədər torpaq verdi və buyurdu: Bu Kərbəla torpağıdır. Hüseyini bu torpaq üzərində öldürəcəklər.

Cəbrail getdikdən sonra Peyğəmbər (s) ağlaya-ağlaya durub otaqdan çıxdı. Çıxarkən mənə dedi:

-Aişə, Cəbrail indi mənə xəbər verdi ki, Hüseyini Kərbəla çölündə öldürəcəklər. Məndən sonra mənim ümmətim çox böyük bir imtahan qarşısında qalacaqdır.

Peyğəmbər (s) bunu deyib məscidə tərəf yola düşdü. Məsciddə olan səhabələr arasında Əli (ə), Əbu Bəkr, Ömər, Hüzeyfə, Əmmar, Əbu Zərr və başqaları da var idi. Onlar Peyğəmbərin (s) ağlayaraq məscidə daxil olduğunu gördükdə soruşdular:

-Ya Rəsulallah nə üçün ağlayırsan? Peyğəmbər (s) üzünü onlara tərəf tutaraq buyurdu:

-Cəbrail mənə məndən sonra oğlum Hüseyinin Neynəva çölündə qətlə yetiriləcək-şəhid olacağını xəbər verdi. Sonra isə bu torpağı verib bildirdi ki, Hüseyin bu torpaqda dəfn olunacaq.

Peyğəmbər (s) bu sözləri deyərkən həm özü ağlayırdı, həm də orada olan camaat. Amma Peyğəmbər (s) demirdi ki, ağlamamalıyıq.

Başqa bir hədis: Bir gün peyğəmbər səfərə çıxırdı. Hələ o zaman İmam Hüseyinin iki yaşı var idi. Səfər zamanı gördülər ki, Peyğəmbər (s) yolda dayanıb öz-özünə bu ayəni- «İnna lillah və İna iləyhi raciun» -oxuyaraq ağlayır. Soruşdular:

-Ya Rəsullah niyə ağlayırsan? Həzrət buyurdu:

-Cəbrail mənə Hüseyinin şəhid olacağını xəbər verdi. Bu xəbəri mənə elə çatdırdı ki, sanki, mən o hadisələrin hamısını öz gözlərimlə gördüm. Hətta nizələrə taxılmış yaralı başları da mənə göstərdi.

Həzrət çox qəmli şəkildə səfərini başa vurub qayıtdı. Qayıtdıqdan sonra Həsən (ə) və Hüseyin (ə) əlindən tutub mənbərə çıxdı. Mənbərdə bir xütbə oxudu. Xütbəni oxuduqdan sonra sağ əlini Həsənin (ə), sol əlini isə Hüseyin (ə) başına qoyaraq buyurdu:

- «İlahi mən özümdən sonra bu iki övladımı ümmətimin içində əmanət qoyub gedirəm. Amma Cəbrail mənə xəbər verib ki, onların biri zəhərlə, digəri isə qılıncı öldürüləcəkdir. İlahi sən özün

şəhadəti onlara mübarək et! Pərvərdigara bunların qatillərindən öz bərəkətini kəs!»

Peyğəmbər (s) bu sözləri dedikdə məsciddəkilər ağlamağa başladı. Bu halı belə müşahidə edən Peyğəmbər (s) əlavə edərək buyurdu: «Ey insanlar, siz indi ağlayırsınız, amma həmin gün bunlara kömək etməyəcəksiniz. Yenə üzünü Allaha tutaraq buyurdu: «İlahi, mən bu iki əmanəti qiyamətə qədər bu ümmət arasında qoyub gedirəm onlardan biri Quran, digəri isə mənim itrətimdir».

İbni Abbas nəql edir ki, bir gün Əli (ə)-ın yanına getmişdim. (Peyğəmbərdən (s) sonra) gördüm ki, ağa ağlayır. Soruşdum: ağa niyə ağlayırsan? Əli (ə) cibindən bir səhifə çıxarıb mənə göstərdi. Həmin səhifədə Peyğəmbərin (s) buyurduğu sözlər yazılmışdı. Kərbəlada nələr olacaq hamısı, hətta şəhidlərin də adları bir-bir yazılmışdı. Bütün hadisələr qeyd edilmişdi.

Peyğəmbər (s) Hüseyinə (ə) ağlayır, Əli (ə) Hüseyinə (ə) ağlayır, Zəhrə (ə) Hüseyinə ağlayır, Ümmü Sələmə ağlayır, İmam Həsən (ə) ağlayır, İmam Hüseyin (ə) özü də ağlamağın zəruriliyini təkid edir. Bəs biz nədən ağlamayaq? Əgər Hüseyinə imam Əli (ə), imam Həsən (ə), Peyğəmbər ağlayırsa, onda bizim də borcumuzdur ki, onların müsibətini zikr edib onlara ağlayaq.

*Hüseyn məclisinə qəlbidə yara gedərəm.
Mühəqqər aşıqinəm qəlbidə yara gedərəm.
Xuda nakərdə mən də olsam asitanindən
Üzüm-gözüm öyrəşib qapına, hara gedərəm?
Hüseynin aşıqiyəm, eşq izzətimdir mənim.
Sual tələtim, şame hidayətimdir mənim.
Hüseynə ağlamasam neylərəm bir göz yaşsı
mən
Bu şor göz yaşsı şirindir, şərəfidir mənim.*

Biz hamımız İmam Hüseyn (ə) əzasında ağlamağa hazırıq və hamımız bu əməli ibadət bilirik. Allah bu ibadəti hamıdan qəbul etsin!

ƏHLİ-BEYTƏ QARŞI MƏHƏBBƏTİN ŞƏRTLƏRİ, ƏHƏMİYYƏTİ VƏ FAYDASI

Ötən söhbətlərdə Əhli-beyt haqqında olan hədislərdən söhbət açdıq. Bu gecə də mən bir neçə başlıq ətrafında söhbət edəcəyəm.

Birinci: Əhli-beytə qarşı olan məhəbbətlə yanaşı təqva da şərtidir.

Buyurulur ki, qəlbində əhli-beytə məhəbbət bəsləmək hər bir müsəlmana vacibdir. Bu məhəbbət olmadığı halda yüz ilin, min ilin ibadəti, hətta qılınan namazların da heç bir əhəmiyyəti olmayacaqdır.

Məhəbbətin isə bir şərti var. Şərt isə təqvadan ibarətdir. Yəni əgər Əhli-beytə qarşı olan məhəbbətlə yanaşı insan təqvalı olmasa və Allahın buyuruqlarını yerinə yetirməzsə, qeyd edilən məhəbbətin də ona heç bir xeyri olmaz.

«Kəbənin təvafı, zəm-zəm dəstəməzi Hüseyinsiz mütləq batildir.»

Deməli, əgər birisi Hüseyin-Hüseyn desə, Əhli-beytə məhəbbətim var desə, amma təqvalı olmasa, Allah buyurduğu vacibləri yerinə yetirməsə və haramlardan da çəkinməsə məhəbbətin ona heç bir əhəmiyyəti olmayacaq.

Həzrət Əli (ə) buyurur: «Qiyamət günü mən Peyğəmbərlə (s) bir yerdəyəm və mənimlə mənim itratim, oğlanlarım Həsən (ə) və Hüseyn (ə) də bir yerdə olacaqlar. Kövsər kənarında Peyğəmbər (s), mən və mənim ailəm olacaq. Gəlib bizə qoşulmaq istəyən hər bir kəs bizim sözlərimizi axtarıb tapmalı, eşitməli, oxuyub başa düşməli və biz etdiyimiz əməlləri etməlidir».

Əli (ə) özü namaza və namazın əvvəl vaxtında qılınmasına böyük əhəmiyyət verirdi.

Ravi nəql edir: Mühəribənin qızğın yerində Əlinin bir əli ilə qılınc vurduğu halda göyə baxdığını görüb təəccübləndim. Dedim, görəsən ağam mühəribənin bu qızğın vaxtında göydə nə axtarır? Mənim təəccübləndiyimi görən ağa buyurdu:

-Baxıram görüm ki, namazın vaxtı daxil olub ya yox? Dedim:

-Tutaq ki, daxil olub. Sən belə halda namaz qılacaqsan? Buyurdu:

-«Vallah, cihad etməkdə məqsədimiz budur ki, Allah əmrləri icra olunsun, namaz əvvəl vaxtında qılınsın, ibadət edilsin, insanlar Allaha səcdə etsinlər şeytandan uzaq olsunlar və Allaha ürək bağlasınlar. Onlar Allahı, Allah onları sevsin. Məqsəd budur, yoxsa biz kiminsə torpağını zəbt etmək istəmirik. Qılınc vurmaqda məqsədimiz özümüzü, imanımızı müdafiə etmək və Allah əmrlərinin icra edilməsidir.»

Bir nəfər İmam Sadiq (ə)- dan nəql edir: Bir gün imam Sadiq (ə)- ın hüzurunda idik. İmam öz atası, İmam Baqir (ə)- dan belə bir hədis nəql etdi: «Atam İmam Baqir mənə deyirdi: Oğlum, sən dildə, danışıda, sözdə mənimlə bir olduğun halda, əməldə məndən ayrı olsan, sabah (qiyamət günü) ikimizi bir yerə qoymayacaqlar. (İmam bu sözləri oğluna deməklə başqalarına eşitdirir). Allah istəməz ki, biri digərinə mən səni sevirəm dediyi halda, bunu əməldə göstərməsin. Dildə İslam, Quran, Peyğəmbər deyir, amma əməldə bunu göstərmir. Əməllə dil bir-birini təsdiq etməsə bunun heç bir xeyri olmaz.»

İkinci: Vilayətin əhəmiyyətini anlamaq şərti.

Birinci başlıqda qeyd etdik ki, Əhli-beytə məhəbbət təqva şərti ilə gəbuldur. Bəs indi görək bu

məhəbbətin nəticəsi özünü harada göstərmiş olur?
Nəticə harada zahir olur?

Tez-tez deyirlər Firuiddindən biri Həccdir. Bəs imam Hüseyin (ə) nə üçün Həcc mərasimini yarımçıq qoyub Məkkədən çıxdı? Məgər həcc əməlini yarımçıq qoyub çıxmaq olar?

Sualın cavabı elə budur: Məkkə hələ heç, namaz Məkkədən mühümdür. Vilayətsiz namaz, namazsızlıq deməkdir. O, namaz deyil, oyunbazlıqdır. İslamın əsası vilayətdir. Əsas olmayandan sonra, qeyri əsaslar mənim nəyimə gərəkdir.

Belə nəql edirlərki: «Bir nəfər Müaviyəyə dedi:

-Ey Müaviyə, bunu sən də bilirən ki, artıq mən səninlə dost olmuşam. Sənin süfrənin başında oturduğum gündən artıq mən səni yaxşı tanıyıram. Bilirəm ki, sən kimsən və hansı yuvanın quşusan. Sən də bilirən ki, mən əvəllər Əli (ə)-nin yanında idim. Ondan bir şey çıxmadığını gördükdə sənin yanına gəldim. Bura məni sənin süfrənin naz-neməti çəkib gətirdi. Halbuki sənin nə elmin nə mənəviyyatın, nə də fəzilətin var. Bunu sən də bilirən, atan Əbu Sufyan da bilir, mən də. Sənə bir sualım var: Mən Əli (ə) la bir yerdə olarkən namaz vaxtı olanda çox ağır durub namaz qılırdım. Və bu mənə çətin gəlirdi. Amma sənin yanında olanda «Allahu Əkbər» sözünü eşidən kimi durub namaz qılıram. Bu mənə heç də

ağır gəlmir. Mənə bunun hikmətini deyə bilərsənmi? Halbuki, bilirsən Əli (ə) haqqdır, sən batıl. Müaviyə də elə suala düz cavab verdi.

-İndi ki, sən belə açıq soruşdun, mən də açıq cavab verim. Sən Əlinin yanında olarkən üsuli-dinin, etiqadın düz idi, namazın qəbul idi. Odur ki, şeytan səni bunlardan saxlamağa səy göstərirdi. Burada mənim yanımda bir yox lap min gecə də namaz qılsan xeyri yoxdur. Şeytanın səninlə işi olmayacaq.»

Əhli-beytə ürək bağlamağın dünya tərəfi aydındır. İnsan axirətə ölüm qapısından daxil olur. Qəbir dünyanın son, axirətin ilk mənzilidir. Əgər bir insanın ürəyində Əhli-beytə qarşı məhəbbət olsa, o, öləndə gülə-gülə və rahat ölər.

Abdullah ibn Vəlid deyir: Mərvanın xilafəti dövrü idi. Bir neçə nəfər imam Cəfəri Sadiq (ə)-in hüzurunda oturmuşduq. Həzrət bizə baxıb soruşdu:

-Siz kimsiz? (İmam Sadiq (ə)-in evi nəzarət altında idi. Onun evinə gedib gələnləri sorğu-sual edirdilər. Buna görə də İmam ehtiyat edirdi.)

Biz kim olduğumuzu bildirdik. İmam bizi tanıdı. Həzrət bizimlə söhbət etdi. «Allah sizi müvəffəq etsin, bizim kimi yaşayasınız, bizim kimi dünyadan köçəsiniz.» Atam İmam Baqir (ə) belə buyurardı: «Bizləri sevən, sizlərin axır saati çatdıqda, nəfəsiniz boğazınıza gələndə və əzrail canınızı

almağa gəlidiyi vaxt siz bir «şey» görəcəksiniz. Allah onun vasitəsi ilə sizin gözlərinizi işıqlandıracaq».

İmam Cəfər Sadiq (ə) bir başqa məclisdə bir dəstə xüsusi möminlə oturub söhbət edirdi. Həzrət onlara buyurdu ki, bizim ardıcılarımızın ömürlərinin son dəqiqələrində, axır vaxtlarında gördükləri hadisə ilə bağlı gözləri aydın, işıqlı və nurlu olacaq. Bir nəfər soruşdu? Ağa onlar nə görəcəklər? Bu sualı on dəfə soruşdu. Həzrət danışmadı, görəcəklər dedi. İmam gördü ki, çox soruşurlar, israr edirlər, buyurdu:

Peyğəmbəri (s) və Əli (ə)- i görəcəklər. Onlar həmin adama müjdə verəcəklər. Həmin adam bir qədər fikirləşib soruşdu:

-Ağa bu sözlər Quranda da gəlib? Ağa cavabında «əlbəttə, gəlib. Quranda gəlməsə, biz onu deyərikmi?» dedi.

-Ağa bəs o, hansı ayədir?

Həzrət «Yunis» surəsinin 63-cü ayəsini oxudu: «İman gətirənlərin əqidələri düzdür, əməllərində də təqva var və təqvalı halda dünyadan köçərlər. Onlara həm bu dünyada, həm də o dünyada müjdə var». Dünyadakı, müjdə odur ki, Peyğəmbər (s) və Əli (ə) ona həmin anda Cənnət müjdəsi verəcəklər. Onlar qəbirdə də rahat olacaqlar. Baxmayaraq ki, insan üçün qəbir rahat yer deyil. (Qəbir bərzəx aləmidir, insanın bütün əməlləri orada soruşulacaq.)»

Peyğəmbər (s) buyurur: «Mənim Əhli-beytimin məhəbbəti kimin ürəyində varsa, ona bir neçə yerdə mənfəətimiz dəyər. Bu məhəbbətin mənfəətini insanlar qəbirə də aparacaqlar. Qəbir əzabından nicat tapmaq istəyən adam mənim Əhli-beytimi sevsin!»

Böyük alimlərdən biri olan mərhum Ayətullah Şüştəri buyurur: Hədislərdən istifadə edərək onlara riayət edən adam dünyasını dəyişdikdən sonra onu aparıb dəfn edirlər. O adam baxıb görür ki, qəbirdə ona yoldaşlıq edən bir nur var. Soruşur: sən kimsən? Mən səni indiyə qədər heç görməmişəm. Cavabında isə nur deyir: Yadındadır, sən bir möminin ürəyini şad etdin. Həmin şadlıqdır ki, Allah mənim surətimdə sənə göndərib. Mən burada sənə yoldaşlıq edəcəyəm ki, darıxmayasan. Ayətullah Şüştəri bunun ardınca yenə buyurur: «İndi əgər qəmli bir mömin ürəyi şad etsək, onda necə olar? – Onda savab daha çox olar. Bəs ən böyük və kamil möminin-Peyğəmbər (s)- in, Zəhra (s)- nın ürəyini şad etmək nə dərəcədə savab olar. Sonra ağa ağlayaraq əlavə edir, belə bir hədis var: «Zəhra (s)- in şad olmasını kim istəyirsə, Hüseyinə ağlasın. Hüseyinə əza saxlandıqda Peyğəmbərin ürəyi şad olur.»

Deməli, hər kim Peyğəmbərin ürəyini şad etsə, qəbirdə qorxmamaq üçün, Allah mərhəmət edərək yoldaşlıq etmək üçün ona bir nur göndərər.

Üçüncü: Qiyamətdə Peyğəmbərin Şəfaətindən faydalanmaq.

Peyğəmbər buyurur: «Ümmətimdən o insanlara mənim şəfaətim çatacaq ki, onlar mənim Əhli-beytimi sevirlər»

Dördüncü: Əhli-beytə məhəbbət qiyamət günü nura çevrilər.

Əhli-beyti sevən insanlar üçün bu məhəbbəti qəbrdən sonra Allah bir nura çevirəcək. Nurun işığı da öz növbəsində onları öz məqsədlərinə çatdıracaq.

Qiyamətin gecəsi var, gündüzü var. Qiyamət əhvalatı çox böyükdür. Qiyamət günü məsələsi çox mühüm məsələdir. Allah istəyir özünü tərif etsin. min yerdə min cür tərif edir. Amma onların hamısını qısa bir formada mündəricata, həmd surəsinə daxil edib və hamıya da vacib buyurub ki, gün ərzində namazda neçə dəfə desinlər. Bu surədə Allah qiyamət barəsindəki sifətini belə bəyan edir: «Maliki-yəumiddin». (Allah qiyamət gününün malikidir)

Şair qiyamət günününü belə vəsf edir:

Məhşər günü bir gündür ki, düşər təngə xəlaiq

Gün isti salar, atəşi suzan əvəzində.

Yəqub çıxarar balası Yusifi yaddan.

Kor oldu ki, Aləmi-hicran əvəzində.

Quran buyurur: «Qiyamət səhnəsini gördükdə qardaş qardaşı, yoldaş-yoldaşı, ata balasını yadından çıxaracaq.»

Quranda və hədislərdə var: «Qiyamət suru çalınanda südəmər uşaqlar qorxularından qocalacaqlar.» Hamımız da bunu görəcəyik.

Başqa bir hədis: «Qiyamət günü Əhli-beytə olan məhəbbətiniz qədər Allah sizə nur mərhəmət edəcək və bu nur sizi hidayət edəcək»

Bəzi hədislərdə var: «Namaz qılarkən insanın yerə qoyduğu yeddi üzvdən qiyamət günü Allah nur yaradacaq ki, bu nur vasitəsi ilə insan öz qarşısını görə bilsin.»

Başqa bir yerdə: «Namaz qılıb, Əhli-beytə məhəbbət bəsləyən insanlara Allah qiyamət günü nur verəcək və insanlar bu nur vasitəsi ilə öz yollarını gedəcəklər.»

Beşinci: Ürəyində Əhli-beytə məhəbbət bəsləyənlər qiyamət günü əmin-amanlıqda olacaqlar.

Şəxsən Peyğəmbər (s) özü bu hədisi buyurur: «Biz Əhli-beyti sevənləri qiyamət günü Allah məhşərə əmin-amanlıq içində gətirəcək. Bu adamlar qiyamət səhnəsini əmin-amanlıq içində müşahidə edəcəkləri.»

Altıncı: Əhli-beyti sevənlər qiyamətdə sirat körpüsünü keçərkən büdrəməyəcəklər.

Peyğəmbər (s) buyurur: «Mənə və Əhli-beytimə məhəbbəti olanlar orada büdrəməyəcəklər. Həmin körpüdə onların heç bir narahatlıqları olmayacaq.» («Kənzul-ummal» kitabı, cild 12, səh: 97, hədis: 34163; «Əs-səvaiqul-muhriqə» kitabı, səh: 187.)

Yeddinci: Əhli-beyt sevgisi qiyamət günü zamanətdir.

Əhli-beyt məhəbbəti ilə yaşayanlara Allah qiyamət günü bir vəsiqə verəcək. O vəsiqədə «Bu Adam oddan nicat tapıb sözü yazılmış olacaq.»

Bilal ibn Həməmə rəvayət edir: Bir gün gördük ki, Peyğəmbər (s) çox şad halda, gülə-gülə gəlir. Bizlərdən biri – Əbdürrəhman ibn Ouf soruşdu:

-Ya Rəsulallah, görürəm gülürsən, çox şadsan, gülməyinin səbəbi nədir? Həzrət buyurdu ki, mənə Allah tərəfindən müjdə verilib.

-O, nədir ki, səni bu qədər şad edib? Buyurdu:

Qiyamət günü Allah bir dəstə mələk seçib əllərinə, üzərində bu Adam oddan nicat tapıb sözü yazılmış bir kağız verəcək. Onlar da camaatın arasında gəzib Əhli-beyti sevənlər və ürəyi Əhli-beyt məhəbbəti ilə dolu olan insanlara bu kağızı verəcəklər.

Peyğəmbər (s) də məhz elə bu səbəbdən şad olmuşdu. Çünki, Allah Əhli-beyti sevənləri belə bir vəsiqə ilə müjdələyib.

Səkkizinci: Əhli-beyti sevənlər qiyamət günü Əhli-beytlə bir yerdə olacaqlar.

Həzrət buyurur: «Məni və Əhli-beytimi sevənlər bax belə olacaqlar deyib iki barmağını bir-birinə sıxır. Yəni bunlar bir-birindən ayrılmazlar»

Əba Zərr deyir: Mən Peyğəmbərə (s) dedum ki:

-Ya Peyğəmbər, mən bəzi insanları sevirəm, amma əməldə onlara çata bilmirəm. Onlar əməldə məndən güclüdürlər. Həzrət buyurdu:

-Qiyamət günü insan sevdiyi adamla birgə olar. Hər kəs kimi sevirsə qiyamət günü onunla olacaq. Dedim:

-Mən Peyğəmbər (s) və Əhli-beyti sevirəm. Yenə buyurdu:

-Kimi sevirsənsə, onunla olacaqsan.

Doqquzuncu: Əhli-beyti sevənlər Cənnətlə qiymətləndiriləcək

Əhli-beyti sevənlərin faydası budur ki, Allah onları Cənnətlə təmin edər.

Peyğəmbər (s) buyurur: «Cənnətə hesabsız, kitabsız daxil olmaq istəyənlər, mənim Əhli-beytimdən ayrılmasın»

Məhəbbət həm ürəkdə, həm də əməldə olmalıdır. Ürəyinə baxdıqda onların məhəbbətini, sevgisini görsə, ümid etsin. Əməllərinə baxdıqda öz əməllərində onların əməllərinə oxşarlıq gördükdə ümid etsin.

Seyid Mühəmməd adlı bir alim «Övladlarınızı Peyğəmbər (s) və Ali peyğəmbərin məhəbbəti ilə tərbiyə edin!» adlı bir kitab yazmışdır. O, bu kitabda belə yazır: Bir gün bir nəfər rəhmətə getmişdi. Möminlər toplaşib tabutu çiyinlərinə alaraq dəfn etməyə aparırdılar. Dəfn mərasimində İmam Hüseyn (ə) da iştirak edirdi: Həzrətin ayaqlarına toz qonduğunu gören bir nəfər əyilib ağanın ayaqlarından tozu sildi. Bunu gören həzrət buyurdu: Ağə mənə utandırma.

-And olsun Allaha ki, əgər sənəin barəndə olan, mən bilən fəzilətləri bu camaat bilsəydi ayağının tozunu silmək nədir, səni boyunlarında gəzdirərdilər.

Kərbəla hadisəsini həm tarixi, həm də siyasi baxımdan araşdırmaq olar, bu öz yerində. Allah İmam Hüseyn (ə) -a yaradıb bir imtahan kimi insanların qarşısına çıxartdı.

İMAM HÜSEYN (Ə)-İN MATƏMİ

Bütün peyğəmbərlər İmam Hüseynə (ə) ağlayıblar. İmam Hüseynə beş cür (beş formada) əza saxlayıblar.

Tarixdə on beş mümunə vardır ki, Həzrəti Adəm (ə) yarandıqdan sonra, İmam Hüseyn (ə) dünyaya gəlmədən öncə Peyğəmbərlər ona əza saxlayaraq ağlayıblar. İmam Hüseyn (ə) özü dünyaya

gəldikdən sonra Peyğəmbər (s), Əli (ə) Fatimə (s), Ummu Sələmə, İmam Həsən (ə), hamısı Hüseyinə əza saxlayıblar. Onların da tarixi bizim əlimizdədir. Peyğəmbərlərin də əza saxlaması haqqında küllümiqdarda hədislər var. İbrahim (ə), Nuh (ə), İsa (ə), Zəkəriyyə (ə) da ağlayıblar.

Zəkəriyyə peyğəmbər qocalmışdı. Amma evladı yox idi. Bir gün Beytül-müqəddəsə ikən buyurdu: İlahi müqəddəs olan adları mənə söylə. Allah müqəddəs olan adları ona buyurdu. Gəlib Mühəmməd (s), Əli (ə), Fatimə (s) və Həsən (ə) -a çatdı. Bu adları dedikdən sonra Zəkəriyyə (ə) buyurdu ki, bütün qəmlərim çəkildi və yüngülləşdim. Elə bil ki, dünyaya sanki, yenidən gəldim. Bundan sonra isə İmam Hüseyin (ə)- ın adı çəkildi. Hüseyin adı deyilərkən halım dəyişdi, boğazım qəhərləndi, məni ağlamaq tutdu. Dedim, İlahi bunlar kimilərin adlarıdır ki, hər birinin adı gələndə bir hala düşürəm. Hüseyin adına çatdıqda isə mənim vəziyyətim dəyişdi. Allah bu adlar haqqında bir-bir məlumat verir. Kərbəla hadisəsini Allah Zəkəriyyəyə bəyan etdikcə oda ağlayırdı. Sonra isə Zəkəriyyə (ə) elə orada Allahdan xahiş edərək buyurur:

-«İlahi, mənə də bir oğlan ver və o, böyüdükdən sonra onu mənim əlimdən al! O da şəhid olsun və

mənim də ürəyim Mühəmməd (s) -ın ürəyi kimi qəmlənsin.»

-Allah Zəkəriyyaya Yəhya adlı bir oğul verdi. Yəhya peyğəmbər (s) cavan ikən başı nizəyə vuruldu.

Başı nizəyə vurulan iki insan vardır. Biri İmam Hüseyn (ə), ikincisi isə Yəhya (ə). Yəhya da altı aylıq dünyaya gəlib, İmam Hüseyn (ə)- da. Kitablarda da qeyd edilib ki, onların oxşarlıqları çoxdur.

İmam Həsən (ə) dünyadan köçərkən Hüseyn (ə)- ı bağrına basaraq ağladı. Buyurdu: Ya Hüseyn (ə), Kərbəlada sənə başına gətiriləcək müsibətlər gözümlə qabağından keçir. Sonra ağlaya-ağlaya buyurdu: Ya Əba Əbdillahi, heç kəs sənə dadına çatmayacaq. İmam Həsən (ə) Hüseynin rövzəsini deyə-deyə dünyadan köçdü.

Bunlar hamısı baş verib. Allah bir rövzəni də qiyamətə saxlayıb. O rövzə qiyamət günü oxunacaq. Onun isə nə zaman olacağını Peyğəmbər (s) bizə buyurdu: «Fatimə (s) bir neçə xanımla məhşərə gəldikdə, ona deyiləcək ki, buyur Cənnətə daxil ol! Fatimə (s) buyuracaq yox getmərim. Bilmək istəyirəm ki, məndən sonra oğlum Hüseynin başına hansı müsibətlər gətirilmişdir. Həzrəti Zeynəb Şamda olarkən Yəzidə: «Yəzid, qiyamət günü qurulacaq məhkəmədən qorx! Allah orada hakim olacaq. Fatimə (ə) qarşında dayanacaq. Yerin üzərindən, göyün altından hara qaçacaqsan!?»- deyə

söyləmişdi. İndi ki, Cənnətə daxil olursan və bilmək istəyirsən, onda bax Hüseyninə!

Rəvayətlərdə var ki, Zəhra (s) məhşərə əlində Hüseynin (ə) qanlı köynəyini tutmuş halda gələcək və məhşər səhnəsində imam Hüseynin əzası qurulacaq. Həmin gün biz hamımız orada bu hadisəni görəcəyik. Orada Fatimə (s)-ə xitab olunacaq ki, ya Fatimə bax Hüseyninə! Xanım görəcək Hüseyn (ə) camaatın arasında dayanıb, amma başı bədənində yoxdur.

Peyğəmbər (s) buyurur: «Qızım fatimə həmin gün o qədər ağlayacaq ki, mən də ona qoşulacam, mələklər də peyğəmbərlər də ona qoşulacaqlar. Hüseynin rövzəsi oxunduqdan sonra xanım Cənnətə daxil olacaq.»

ƏHLİ-BEYT AYƏSİ

Məhərrəm ayı İmam Hüseyn (ə) aşıqləri qara bayraqların altından keçirlər. Məclislərdə, Hüseyniyyələrdə və ya hər hansı bir münasib yerdə toplaşib Hüseyn (ə)-in adını zikr edir və bunu özlərinə ibadət hesab edirlər. Yer kürəsində müxtəlif firqələr mövcuddur. Bu firqələrin yolunu davam etdirən müxtəlif insanlar vardır. Bu məzhəb və firqələrin nümayəndələri Hüseyn (ə) -in adının zikr edilməsini özlərinə ibadət hesab edirlər. Onlar Cəbraili tanıyırdılar və onun gətirdiyi sözləri,

xəbərləri də gizlətmədilər və öz kitablarında saxladılar. Qələmləri, dilləri, və sinələrindəki, elmləri ilə o hədisləri və kəlamları hətta çox qorxulu vəziyyətlərdə belə qoruyub saxladılar və onlara əməl etdilər.

Bəziləri soruşurlar ki, nə üçün Əli (ə)- ın adı Quranda çəkilməyib? Əhli-beyt kimlərdir? Peyğəmbər bu barədə nə deyib?

Buna cavab olaraq «Əhzab» surəsinin 33-cü ayəsini oxuyaq. Ayədə bizə belə bildirilir: «Allah Əhli-beyti yer üzündə seçib, bəyənilib və bütün çirkinlikləri onlardan uzaqlaşdırıb».

Əgər Allah yer üzündə Əhli-beyti pak qərar veribsə demək, onlar heç vaxt yalan danışmazlar. Onların danışmaları hamısı Allah buyuran kimidir. Onların hərəkətlərində heç bir eyib və çirkinlik görünməz. Şeytan onlardan uzaqdır və onlara təsir göstərə bilmir. Çünki, Əhli-beyt pak və təmizdir. Bu, ayənin qısa surətdə mənasıdır.

Görək Əhli-beyt adları barəsində Ummu Sələmə, Aişə və səhabələr nə bilirdilər. Onlar Peyğəmbərə (s) çox yaxın olublar.

Bu barədə müxtəlif firqələrin kitablarında otuz üç hədis yazılıb ki, «Səhih Müslim», «Səhih Buxari», «Üsuli-Kafi» və digər kitablarda bunlar qeyd edilmişdir.

Ummu Sələmə xanımdan belə nəql olunur: «Əhzab surəsi bizim evdə nazil oldu. Peyğəmbər (s) mənim evimdə idi. Mənə dedi ki, qapıları bağla və başqa adamları içəri buraxma» və özü də namaz qılmağa başladı. Mənə dedi ki, dur namaz qıl! Mən evin qapılarını bağlamaq istəyirdim ki, Fatimə (s) gəldi. Onun əlində, içində yemək olan balaca bir qazan var idi. Həzrət mənə buyurmuşdu ki, heç kəsi içəri buraxmayım. Amma mən Fatimə (s)-ə necə deyə bilərdim ki, gəlmə. Fatimə içəri daxil olduqdan sonra yeməyi gətirib atasının qarşısına qoydu. Peyğəmbər (s) soruşdu ki, ya Fatimə əmin oğlu və oğlanların haradadırlar? O da evdədir, deyə cavab verdi. Həzrət mənə dedi ki, gedib onları çağırım, gəlsinlər. Mən də gedib Əliyə dedim ki, Peyğəmbər sənidə, Həsən və Hüseynidə çağırır. Həzrət iki oğlunun əlindən tutdu və mənimlə birlikdə peyğəmbərin yanına gəldik. Rəsulallah mənə işarə edərək bildirdi ki, namazımı qılım və öz işlərimlə məşğul olum. Nahar etdikdən sonra Peyğəmbər (s) əynindəki əbanı açdı və onlar hamısı əbanın altında qaldılar. Bu müqəddəs ayə o vaxt nazil oldu. Ayə nazil olduqdan sonra Peyğəmbər (s) bu sözləri buyurdu.¹ Mən də yaxınlaşaraq, ya Rəsulallah mən Əhli-beytdən deyiləmmi, deyə soruşdum. Mən sənin həyat

---

¹ Qeyd: Allah siz Əhli-beytdən bütün çirkinlikləri uzaq etmək və sizləri pak və pakizə qərar vermək istəyir.

yoldaşlarındanamsa, demək, mən də Əhli-beytdənəm. O, isə buyurdu: Sənin aqibətin xeyirlidir. Sən Peyğəmbər (s)-in xanımlarından birisən, amma Əhli-beytdən deyilsən. Mən başa düşdüm ki, «Əhli-beyt Mühəmməd (ə), Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə)-dır».

Əbu Hüreyrə deyir: Mən Ummu Sələmə ilə danışdım və o mənə bu barədə necə olmuşdusa, nəql etdi. Mən də Ummu Sələmənin danışdıqlarını eynilə başqalarına nəql etdim.

Səfiyyə Binti Şəybə deyir: Aişə dedi ki, mənim də xəbərim var. Bir gün səhər Peyğəmbər (s) evdən çıxdı. Özünə, üzərində qara naxışlar salınmış parça bürümüşdü mən onu belə halda gördüm. Əlinin (ə) oğlu Həsən (ə) gəldi. Peyğəmbər (s) onu çiyindəki əbanın altına dəvət etdi. Sonra Hüseyin (ə)-da gəlib o əbanın altına daxil oldu.. Sonra Fatimə (s)-lə Əli (ə)-da gəldi. Peyğəmbər (s) onların da əbanın altına daxil olmalarını buyurdu. Onlar da daxil olduqdan sonra Rəsulallah «Əhzab» surəsinin 33 ayəsini oxudu. Mən özüm bu hadisəni görmüşəm.

Suməy ibn Uməyr adlı bir nəfər deyir: Anamla ikimiz bir gün Aişənin hüzurunda idik. Anam ondan soruşdu: Aişə, yaxşı olardı danışasan ki, Peyğəmbər (s)-in Əli (ə)-a olan münasibəti necə idi? Peyğəmbərin (s) Əli (ə)-a qarşı məhəbbəti barəsində mənə danış. Aişə dedi:

كان أَحَبَّ الي رسول الله لقد رأيتُه وقد أدخله تحت ثوبه و فاطمة و
حسناً و حسيناً ثم قال: اللهم هولاء؛ أهل بيتي اللهم أذهب عنهم الرجس و
طهرهم تطهيراً

Peyğəmbər (s) yanında Əlidən sevimli bir insan yox idi. Ona bütün insanlardan ən sevimli idi. Peyğəmbər (s) hamıdan çox onu istəyirdi. Bir gün gördüm ki, Peyğəmbər (s) Əlini (ə), Fatiməni (s), Həsən (ə) və Hüseyini (ə) əbanın altına salıb bu sözləri dedi: «İlahi bunlar mənim Əhli-beytimdir. Onlardan bütün çirkinlikləri, pislikləri, eyibləri uzaq et və bunları pak-pakizə et».

Bu barədə Peyğəmbərin (s) səhabələri nə deyiblər? Onlar həmişə Peyğəmbər (s)-lə bir yerdə olublar. Əksər müharibələrdə, namazlarda, məclislərdə onunla bir yerdə oturub həzrətin danışdığı sözləri, xütbələri, çıxışları dinləyirdilər. Əksəriyyət isə bu çıxışları yazıb qeyd edirdilər.

Cabir ibn Əbdüllah Ənsari deyir: Mən həmin gün orada idim. (ayə nazil olan gün). Peyğəmbər (s) Ummu Sələmənin evində idi. Mən də oraya getmişdim. Rəsulallah Həsən (ə), Hüseyini (ə), qızı Fatimə (s) və Əli (ə)-ı çağırıb ətrafına yığaraq Allaha üz tutaraq ərz etdi: «İlahi mənim Əhli-beytim bunlardır. Bütün çirkinlikləri bunlardan uzaqlaşdır. Onları pak-pakizə et. Peyğəmbər (s) bu sözləri dedikdən sonra Ummu Sələmə qabağa gəlib dedi:

-Ya Rəsulallah, mən də Əhli-beytdənəm?
Peyğəmbər buyurdu:

-Xeyr. Ummu Sələmə sən xeyirdəsən, amma Əhli-beytdən deyilsən. Mən də Peyğəmbər (s)-in qarşısına keçib dedim:

-Ya Peyğəmbər Allah sənin Əhli-beytini və bu itrəti tahirəni çox ikram etdi və sənin pak zürriyəni Allah pakizə etdi. Peyğəmbər (s) üzünü mənə tutaraq dedi:

-Ey Cabir «Onlar mənim itrətim, mənim Əhli-beytimdir. Onlar mənim ətimdən və qanımdandırlar. Əli bütün vəsilərin ağasıdır. Mənim balalarım Həsən və Hüseyin balaların hamısının ən gözəlidir. Qızım Fatimə isə bütün qadınlar içində Ən əziz və şəriflidir. Məhdi də bizdəndir.»

Səid ibn Cübeyr ibn Abbasdan belə nəql edir: Bir gün Müaviyə ilə birgə idim. Səd ibn Əbi Vəqqas Müaviyənin məclisinə daxil olub salam verdi. Müaviyə eşitmişdi ki, Əbu Vəqqas son vaxtlar Əli ibn Əbutalibə söyüş vermir. Bu eşitdiyini Əbu Vəqqasa çatdırmaq üçün üzünü Şam camaatına tutaraq dedi: Ey camaat yəqin ki, tanıyırsınız. Bu Əbu Vəqqasdır. Bu adam Əli ilə dost olub. Camaat başını aşağı salıb Əli (ə) barəsində pis danışdılar.

فبكي سعدٌ فقال معاوية: ما الذي أبكاك؟ قال: و لِمَ لا أبكي لرجلٍ من أصحاب رسول الله (ص) يُسبُّ عندك و لا أستطيع أن أُغَيِّرَ. وقد كان في عليٍّ خصالٌ لأن تكونَ فيَّ منهم أحبُّ من الدنيا و ما فيها....إلي أن قال: والخامسة: نزلت هذه الآية " إنما يريدُ اللهُ ليُذهبَ عنكم الرِّجسَ أهلَ البيتِ و يطهِّرَكم تطهيرًا " فدعا النَّبيُّ (ص) عليًّا و حسناً و حسيناً و فاطمةً فقال: اللَّهُمَّ هولا؛ أهلي فأذهب عنهم الرِّجسَ و طهِّرهم تطهيرًا

Yəni: Bu zaman Səd ağladı. Müaviyə soruşdu:

-Nə üçün ağlayırsan?

-Niyə də ağlamayım. Peyğəmbər (s)-in səhabəsi Əlini söyürlər, mən də mane ola bilmirəm. Buna görə də ağlamaqdan başqa çarəm yoxdur. Sonra Səd ibn Əbi Vəqqas bu sözləri dedi: Bilirsiniz Əli kimdir? Əlidə olan xüsusiyyətlərdən biri məndə olsaydı, mənim üçün dünyanın bütün nemətlərindən üstün olardı. Bütün xüsusiyyətləri sayaraq beşinci xislətə çatdı.

Bu ayə kimin barəsində nazil olub? Bu ayə (Əhzab 33) nazil olanda Peyğəmbər (s) bu dörd nəfəri yanına çağıraraq dedi: «İlahi bunlar mənim əhli-beytimdir onlardan bütün çirkinlikləri apar, pak və pakizə qərar ver».

Müaviyənin məclisində Əbu Vəqqas da etiraf etdi ki, Peyğəmbər (s) bu sözü bu dörd nəfərin haqqında deyib.

Ömər ibn Xəttab deyir: Peyğəmbərdən (s) mən özüm eşitdim ki, buyururdu: «Camaat mən sizdən qabaq gedirəm. Qiyamət günü kövsər kənarına gələrkən, sizi orada gözləyəcəyəm, və iki şey barəsində soruşacağam. Diqqət yetirib görün ki, məndən sonra mənim sözlərimə necə əməl edəcəksiniz? Bunlardan biri Allahın kitabı olan Qurandır. O bir ipdir ki, bir tərəfi sizin, bir tərəfi isə Allahın əlindədir. Qurandan möhkəm yapışın, onu açıb oxuyun və əməl edin. İkincisi isə mənim Əhli-

beytimdir. Allah mənə xəbər verdi ki, bu iki əmanət qiyamətə qədər bir-birindən ayrılmayacaq.»

Mən özüm şəxsən Peyğəmbər (s)- dən soruşdum:

-Ya Rəsulallah sənin itrətin kimdir ki, deyirsən onlar Quranla bir yerdədir və onları bir-birindən ayırmayın. Onların adlarını de! Buyurdu:

-Mənim itrətimin kim olduğunu öyrənmək istəyirsiniz? Onlar: «Əli, Fatimə, Əli və Fatimənin oğlanları. Doqquz nəfər də Hüseyinin nəslindəndir. Onlar imamlardır. Onlar insanları hidayət edənlərdir. Onlar mənim itrətim, ətləri ətimdən, qanları qanımdan olanlardır.» («Kifayətul-əsər» kitabı, səh: 91.)

Həzrət Əli (ə) buyurur: Peyğəmbər yatırdı. Məni də çağırıb yanına uzanmağımı buyurdu. Sonra zövcəm Fatiməni, Həsən və Hüseyini də yanına çağırdı. Əbanı üsütümüzə atdıqdan sonra bu ayəni buyurdu. («Əhzab» surəsinin 33-cü ayəsini) Cəbrail baxıb dedi: Ya Rəsulallah, mən də sizdənəm? Şübhəsiz ki, Cəbrail ora daxil ola bilməzdi. Biz beş nəfər idik, altıncı şəxs Cəbrail idi.

Kərbəla hadisəsindən sonra əsirləri Şam şəhərinə gətirdilər. Şəhərə daxil olanda günorta idi. Əsirlərin üzləri açıq idi. Şamın (zahirən) «kişiləri» onlara baxıb dedilər: Bunlar nə gözəl insanlardır. Biz hələ belə gözəl əsirlər görməmişik. Siz kimsiniz?

Hüseynin (ə) altı yaşlı qızı Səkinə ayağa qalxıb dedi: Ey Şamlılar biz Ali Mühəmmədin əsirləriyik. Elə bilərsiniz ki, biz xaricdən gəlmişik? Xeyr, biz Peyğəmbərin balalarıyıq.

Onlar bir pilləkanın üstündə əyləşdilər. İmam Səccad (ə) əsirlərin arasında idi. Qoca bir kişi gəlib əsirlərin qarşısında duraraq dedi:

-Şükür olsun Allaha ki, sizi öldürdü, sizi bu günə qoydu və fitnəni kökündən kəsdi.

Həzrət Səccad (ə) ayağa qalxıb dedi:

-Ay kişi sən heç Quran oxumusun? Dedi, bəli oxumuşam. Bu ayəni də oxumusun ki, Allah buyurur: «Ya Peyğəmbər, de: mən risalətimin qarşılığı olaraq sizdən yalnız mənim Əhli-beytimə məhəbbət istəyirəm.»

Dedi ki, bəli, oxumuşam.

-Əgər oxumusansa bil ki, Əhli-beyt bizim.

-Sonra Həzrət əlavə edərək buyurdu: Bu ayənidə oxumusunki Allah buyurur: «Zil-qurbanın (əhli-beytə) həqqini əda edin.» («İsra» surəsi: 26 -cı ayə.)

Dedi ki, bəli, oxumuşam.

-Biz həməm insanlarıq.

-İndi bunları bilə-bilə gəlib deyirsən ki, şükür olsun Allaha ki, sizi öldürdü? Kim sənin başını xarab edib, hansı təbliğatın təsirindən bu günə qalmısan?

Bu zaman kişi əllərini göyə qaldırıb dedi: İlahi mən sənə tovbə edirəm. Üç dəfə bunu dedikdən sonra əlavə etdi; İlahi mən Ali-Mühəmmədin düşmənlərindən və Əhli-beytin qatillərindən uzaqlaşırım. Mən Qurani oxumuşdum, amma bunları başa düşməmişdim.

Peyğəmbər (s) özü də öz Əhli-beytinə xüsusi hörmət edirdi. Ona görə yox ki, onlar Peyğəmbərin (s) qızı, kürəkəni və nəvələri idi, buna görə də Peyğəmbərin (s) onlara şəxsi münasibəti var idi. Peyğəmbərin (s) onlara qarşı Əhli-beytin üzvləri kimi islami münasibəti var idi.

Əbu Həmra (Peyğəmbərin xadimi) deyir: Sübh namazının vaxtı olanda Peyğəmbər gəlib Əli və Fatimənin evinin qarşısında dayanıb (onların evlərinin qapısı məscidə açılırdı) deyirdi: «Ey Əhli-beyt sizə salam olsun, namaz vaxtıdır. Bunu dedikdən sonra Peyğəmbər «Təthir» ayəsini oxuyurdu. Allah istəmişdir ki, siz Əhli-beytdən günahı uzaqlaşdırın, sizi tamamilə pak və təmiz etsin («Əhzab» sursi, 33-cü ayə.) Onlar da cavab verirdi: Sənə də Allahın salamu, rəhməti və bərəkəti olsun (Allahın rəhməti və bərəkəti üzərindən əskik olmasın). Sonra Peyğəmbər (Allah sizə rəhmət etsin) namaz vaxtıdır.» deyə buyurardı. («Usdul-ğabə» kitabı, cild 6, səh: 74, hədis: 5827.)

Peyğəmbər (s) Əhli-beyt haqqında bir sıra bənzətmələr demişdir ki, buna da Əhli-beytin «Mənziləti» deyirlər.

**PEYĞƏMBƏRİN NƏZƏRİNDƏ
ƏHLİ-BEYTİN MÖVQEYİ VƏ ONLAR
HAQQINDA OLAN BƏNZƏTMƏLƏRİ**

Peyğəmbər (s) Əhli-beyti Nuhun gəmisinə oxşatmışdır.

Əba Zərr buyurur: Mən özüm Peyğəmbərdən (s) eşitdim. O həzrət buyururdu: «Mənim Əhli-beytim eynilə Nuhun gəmisinə bənzəyir. Gəmiyə minən nicat tapacaq, ondan uzaqlaşan isə məhv olacaqdır.»

Bu hədis «Səhih Müslim»- də «Səhih Buxari»- də və «Kənzül-Ümmal»- da nəql olunub.

Bir hədisdə Əbu Hüreyrə deyir: Peyğəmbər (s) buyurdu: «Biz nicat gəmisiyik. Bu gəmiyə minən nicat tapar. Bu nicat gəmisindən uzaqlaşan isə təhlükəyə düşüb həlak olar. Allah məhzərində bir hacəti olan insan (istəyi olan insan) biz əhli-beyti vasitə edib öz istəyini Allahdan istəsin.» («Fəraidus-simtəyn» kitabı, cild 1, səh: 37.)

«Bəşarətül-Müstəfa»da nəql olunur ki, Əli (ə) Kumeylə belə buyurdu: Ya Kumeyl, Ramazan ayının on beşinci günü Peyğəmbər (s) mənə bərə çıxıb üzünü mənə tutaraq dedi: «Əli və Əlidən olan pak-pakizə

oğlanlar məndən, mən də onlardanam. O uşaqlar yer üzündə hamıdan pakdırlar, onlar nicat qapısı və nicat gəmisidirlər. Bu gəmiyə minən və bu qapıdan daxil olanlar nicat taparlar, uzaq düşənlər isə həlak olurlar. Ondan sonra Həzrət buyurdu: Nicat tapanlar Cənnətdə olurlar. Əks təqdirdə isə oda düşürlər.»

Peyğəmbər (s) Əhli-beyti Beytül-müqəddəsin hittə qapısına bənzədir.

O qapıdan daxil olanlar bağışlanacaq, daxil olmayanlar isə bağışlanmayacaq.

Bu hədis «Əs-Səvaiqul muhriqə» kitabının 152-ci səhifəsində gəlib ki, Peyğəmbər buyurur: «Mənim Əhli-beytim sizin aranızda sanki, hittə qapısıdır. Allah Bəni-İsrailə buyurdu ki, əgər hittə qapısından daxil olsanız, sizi bağışlayaram. Mənim də ümmətimdən hər kəs islama Əhli-beytimin tərəfindən daxil olsa, onu bağışlayaram. Allaha yaxınlaşmaq istəyən bu qapıdan keçsin.»

Yenə Peyğəmbər (s) buyurur: «Məndən sonra imamlar 12 nəfərdir. Onların doqquzu Hüseynin (ə) nəslindəndir. Doqquzuncusu «Qaim» adlanacaq.» («Kifayətul-əsər» kitabı, səh: 38; «Əl-mənaqibu ibni Şəhri-aşub», cild 1, səh: 295.)

Səhabələrdən olan Əbu Səid Xidri deyir: Bir gün Peyğəmbər (s) gəlib namaza başladı. Biz də onunla namaz qıldıq. Zöhr namazını qıldıqdan sonra möhtərəm Peyğəmbər (s) üzünü bizə tərəf tutub

kəramətlə buyurdu: «Ey mənim səhabələrim mənim Əhli-beytim sizin aranızda Nuhun gəmisi kimdir və eləcə də Bəni-İsraildəki hittə qapısı kimidir. Məndən sonra onların ətəyindən yapışın. Onlar mənim zürriyyəmdən olan rəşidi (hidayətçi) imamlardır. Əgər belə etsəniz, siz yolunuzu heç vaxt azmayacaqsınız». Bir nəfər Peyğəmbərdən soruşdu: Ya rəsulullah! Səndən sonra imamların sayı neçə nəfər olacaqdır? «Onlar mənim Əhli-beytimdən olan on iki nəfərdir»-deyə cavab verdi. («Kənzul-ummal» kitabı, cild 434, hədis: 4429.)

Digər bir hədisdə Peyğəmbər (s) Əhli-beyti Kəbəyə bənzədərək buyurur: «Ya Əli siz (Əhli beytin) misalı Allah evinin (Kəbənin) misalı kimidir (Siz Kəbə kimisiniz). Sizə məhəbbət bəsləmək Məscidül-hərəməyə daxil olmaq kimidir. Sizi sevib məhəbbət bəsləyənlər və sizi özünə ağa hesab bilənlər (Kəbəyə daxil olub amanda qalan kimi) əzabdan xilas olmuş olurlar. Amma sizə qarşı kin bəsləyib, ədavət edənləri Allah oda atacaqdır. Ya Əli, imkan və qüdrəti olan kəsə Allah həcci vacib etmişdir. O, xəstə və imkan olmayanların üzrünü qəbul edər. Amma sənə məhəbbətinlə bağlı Allah nə fəqirdən, nə xəstədən, nə sağlamdan, nə kordan, nədə ki, gözlükdən üzr qəbul etməyəcək.»

Başqa bir hədisində Peyğəmbər (s) Əhli-beytini göyün üzündəki ulduzlara bənzədir. «Göyün üzündə

olan ulduzlar yerdə yaşayan insanlara yol göstərib hidayət etdiyi kimi, mənim Əhli-beytim də yolunu azmışları hidayət edər».

İbni Abbas nəql edir ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: «Göy ulduzları insanların yollarını azmasınlarından amanda saxladığı kimi mənim əhli beytimdə ümmətimi ixtilafa düşməkdən amanda saxlayır. Ərəblərdən onlara qarşı çıxıb ixtilaf yaratdıqları zaman İblisin dəstəsinə çevrilərlər.» Bu hədis də «Səhihi Müslüm» və «Səhihi Buxari» -dəndir.

Başqa bir hədisdə Səلمان, Əba Zərr, Miqdad və Əli (ə) nəql edirlər: «Həzrət buyurdu ki, mənim Əhli-beytim ümmətimin içində səmanın ulduzları kimidir.» Beləki, göydə bir ulduz batdıqda digər ulduz onun yerini tutur. Bunlar da belədir, biri dünyasını dəyişdikdə, digəri onun yerində oturur. Onlar hidayət edən imamlardır. Özləri isə hidayət olunmuşlardır. Bunlara qarşı olan kinin onlara heç bir ziyanı yoxdur. Əksinə burada ziyana, kin bəsləyənlərin özləri düşər.»

«Onlar yer üzərində Allahın höccəti və Allah tərəfindən şahiddirlər. Əhli-beytə itaət edən sanki, Allaha itaət etmişdir. Onlara itaət etməyənlər isə sanki, Allaha itaətsizlik göstərmişlər. Onlar həmişə Quranla, Quranda onlardır. Qiyamətə qədər onlar bir-birindən ayrılmayacaqlar. Onların əvvəli qardaşım Əli (ə), sonra oğlum Həsən (ə), sonra isə

oğlum Hüseyin (ə)- dır. Qalan doqquzu isə Hüseyin (ə) -in nəslindən olan imamlardır».

Peyğəmbər (s) onları bədəndə olan başa və başda olan iki gözə bənzədib.

Peyğəmbər (s) buyurub: «Ey mənim ümmətim! Baş insan bədənində və eləcə də iki göz başda mühüm üzvlər olduğu kimi, mənim Əhli-beytimi öz aranızda baş və başda olan iki göz kimidir qərar verin. Belə ki, başsız bədən hərəkət edə bilmədiyi kimi, gözsüz başda öz hərəkət istiqamətini tapa bilməz.» («Kifayətul-əsər», səh: 111).

Həzrət burada demək istəyir ki, mən sizə bildirdim ki, mənim Əhli-beytim Nuhun gəmisini kimi, Beytül-müqəddəsə hittə qapısı, göyün ulduzları və başda olan iki göz kimidir. Bir söz də əlavə edim ki, Əhli-beyti olduğu kimi tanımağa çalışan və tanıyanın əməlinin dəyəri çox böyükdür. Allah kimə Əhli-beyti tanıyıb, onların vilayətini başa düşmək neməti veribsə, demək, Allah xeyrin hamısını ona əta etmişdir.

Bu hədisi Miqdad nəql edir. Peyğəmbər (s) buyurdu: «Peyğəmbərin Əhli-beytini tanıyan oddan bəraət qazanıb. Onların məhəbbətini ürəyinə salanlar sirat körpüsünə vəsiqə qazanar. Əhli-beytin vilayətini qəbul edənlər əzabdan xilas olar.»

İnsanlar dərk etməlidir ki, niyə görə məhərrəm ayı yığılıb İmam Hüseyinə (s) əza saxlayarlar.

Hüseyn İbn Əli (ə) Əhli-beytdən biridir. Hüseyn (ə) Peyğəmbərin (s) qucağının zinətidir, Hüseyn (ə) Peyğəmbərlə (s) birgə Mədinənin mənbərdə oturandır, Hüseyn Peyğəmbər (s) namaz qılarkən onun çiyinlərində oturan balasıdır.

Ummü Sələmə deyir: «Mən Hüseyni Peyğəmbərin (s) çiyinlərindən götürmək istəyərkən onun acığı gələrdi və deyərdi ki, dəymə, qoy özü nə vaxt istəsə, onda düşsün.»

Hüseyn o kəsdir ki, Peyğəmbər (s) onun dodaqlarından öpə-öpə ağlayırdı. Soruşanda ki, ya Peyğəmbər, niyə ağlayırsan? Deyirdi ki, gördüyüm günlərə ağlayıram.

ÖLÜMƏ QƏDƏR VƏ ÖLÜMDƏN SONRA MÖVCUD OLAN HƏYAT MƏRHƏLƏLƏRİ

İnsan həyatını bir neçə mərhələyə bölmək olar.

Birinci mərhələ: Zərr aləmidir Hədislər bu aləmi bizə belə izah edir: «Bu aləm insanların ruhlarının yaşadığı aləmdir. İnsanların ruhları orada bir-birini görür. İnsanların ruhları sonra gəlib cisimlərlə tərkib tapır və insan bir mövcud halında, Allahın yaratdığı məxluq kimi dünyada yaşayır.

İkinci mərhələ: Ananın bətnidir. İnsanlar bir müddət orada yaşadığından sonra üçüncü aləmə daxil olurlar.

Üçüncü mərhələ: Dünyadır. İndi biz bu aləmdə yaşayırıq. Şübhəsiz ki, bu aləmdən də köçüb başqa aləmə səfər edəcəyik. Hər bir insan qarşıda müxtəlif mərhələdən keçəcək. Onu gələcəkdə çox çətin vəziyyətlər gözləyir. O hadisələri görməyə, o halları keçirməyə, o mərhələlərə daxil olmağa insan özünü hazır etməlidir. Bunlara hazır olanlar böyük nailiyyətlərə çatacaq. Hazır olmayanlara isə həyatda çox böyük zərbələr dəyəcək. Bizim, gələcəkdə üzləşdiyiz aləmlər, yeddi əsas mərhələdən ibarətdir. Bunlar ölüm, qəbir, nüşur, mizan, hesab və kitabdan ibarətdir.

Birinci: Ölümdür.

İnsan istədi-istəmədi və gözləmədiyi halda onu haqlayan mərhələ ölüm mərhələsidir. Bu barədə «Ənkəbut» surəsinin 56-cı ayəsində buyurulur: «Bütün insanlar ölümü dadacaq, sonra isə bizə tərəf qayıdacaqlar.»

«Nisa» surəsinin 78-ci ayədə buyurulur: «Harada olsanız, ölüm sizi haqlayacaq. Baxmayaraq ki, möhkəm və alınmaz qalalarda yaşıyasınız.»

«Ali-İmran» surəsinin 145-ci ayədə buyurulur: «Heç bir insan Allahın icazəsi olmadan ölə bilməz. İnsanların yaşaması üçün müəyyən vaxt təyin olunub ki, o təyin olunan vaxta qədər onlar dünyada qalacaqlar».

Digər ayədə buyurulur: «Cihadda iştirak etməyən münafıqlar müharibədə şəhid olanları (məzəmmət) edərək «biz onlara dedik getməyin. Onlar isə bizim sözüməzə baxmayıb gedib müharibədə iştirak edərək öldürüldülər»- deyirdilər. Ya Peyğəmbər! onlara de ki, siz düz deyirsinizsə, ölümü özünüzdən uzaqlaşdırın. Siz ölümdən qaça bilməyəcəksiniz. Ölüm sizi tapacaq».

«Cümə» surəsi, 10-cu ayə: «Siz qaçıb, uzaqlaşdığınız ölümlə nəhayət ki, görüşəksiniz. Sonra isə Allaha tərfəf qayıdacaq və etdiyiniz əməlləri sizə xəbər verəcəklər».

Əli (ə) buyurur: «Siz ölənlərin nələr gördüklərini görsəydiniz qorxudan özünüzü yığışdırıb haqqı dinləyib itaət edərdiniz. Amma heyiflər olsun ki, onların gördükləri sizlərə qaranlıqdır. Lakim yaxın gələcəkdə bu pərdə sizin gözünüzdən götürüləcəkdir.»

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: «Əgər heyvanlar sizin ölüm haqda bildiyinizi bilsəydilər istifadə etmək üçün onlardan yağ əldə edə bilməzdiniz.» Bir gün olacaq ki, günəş çıxdığı yerindən batacaq. Bu gün insanların qarşısında olan ən çətin anlarından və keçəcəyi ən ağır mərhələlərindən biridir.

İkinci: Qəbir və bərzəxdir.

İnsan öldükdən sonra qoyulduğu yer qəbir, öləndən sonra yaşadığı həyat isə bərzəxdir.

«Möminun» surəsinin 100-cü ayəsində duyurulur: «Onlar qarşıda Qiyamətə qədər bir müddət Bərzəx aləmində yaşayacaqlar».

Peyğəmbər (s) buyurur: «Axirətdə olan mənzillərin əvvəlincisi qəbirdir. Orada nicat tapanlar üçün sonrakı mənzillər rahat olacaq.»

Buyurulur: Ruh bədəndən ayrılanda insana üç nida gəlir: Ey adəm övladı hanı o güclü bədənin? İndi gör necə zəifləmişən. Hanı o yalan danışan dilin? İndi gör necə susmuşsan. Hanı o yoldaşların ki, səni bu vəhşətin içində tək qoyublar?

Kəfənə bürünərkən yenə üç xitab gəlir: Ey adəm övladı, çox uzaq səfərə gedirsən, amma özünlə heç nə aparmırsan. Öz evindən çıxırsan. Həmişə evdən çıxarkən yenə qayıdardın. Amma bu dəfə bir daha qayıtmayacaqsan. İndi qorxulu və qaranlıq bir evə gedirsən.

Tabutun içinə qoyub apararkən də üç xitab yetişir: Ey adəm övladı, əgər yaxşı əməllərin çoxdursa, onda xoş halına.

Meyit namazı qılınmağa başlanarkən deyirlər: Ey Adəm övladı, indi elə bir vaxtdır ki, bütün əməllərini görəcəksən.

İnsanı qəbirə qoyanda da üç xitab gəlir: Ey adəm övladı yer üzündə gəzərkən gülə-gülə gəzirdin, yerin altına daxil olarkən bəs niyə ağlayırsan? Yer üzərində çox şad gəzirdin, indi

qəmginsən. Yer üzündə danışa-danışa gəzirdin, söhbət edirdin, indi isə sakit olmusan.

Onu dəfn etdikdən sonra hamı dağılışıb gedər. Allah özü ona belə xitab edər: Ey Mənim bəndəm gördün ki, hamı getdi və indi burada tək qaldın. Səni bu qaranlıq torpağın içində qoyub getdilər. Onlara görə (onların ucbatından) Mənə günah edirdin? Onlara görə yalan danışırıdın? Günah qalmırdı, haram qalmırdı, qarışdırırdın bir-birinə. Mən bu gün sənə rəhm edəcəyəm, elə bir rəhm edəcəyəm ki, bütün insanlar təəccüb edəcək. Ana balasını nə qədər sevirsə, ondan da çoxdur mənim sənə olan məhəbbətim. Sən mənə günah edirdin onlara görə. Amma, mən səni bağışlayıram səni istəyirəm, səni sevirəm.

Həzrət Əli (ə) qəbristanlığa daxil olur. Hamı görür ki, Əli ölürlərlə danışır.

Ravi deyir ki, gördüm Əli (ə) səsləndi:

-Ey mömin kişi və qadınlar salam olsun sizə.

Cavab gəldi:

-Əleykəssəlam ya Əmirəl-Möminin!

Həzrət buyurdu ki, əvvəl mən sizə öz xəbərlərimdən danışım, yoxsa siz mənə orada olan xəbərlərdən danışırırsınız?

Cavab gəldi ki, ya Əmirəl-Möminin, sən öz xəbərlərindən danış.

Əli (ə) buyurdu:

-Həyat yoldaşlarınız sizdən sonra ailə həyatı qurdular. Mallarınızı vərəsələrə payladılar, böldülər, yedilər. Övladlarınız isə yetimlər sırasına qoşuldular. Düşmənləriniz də gəlib evlərinizdə oturdular. Bu bizim xəbərlər idi. İndi də siz öz xəbərlərinizi deyiniz!

Biri cavabında həzrətə dedi:

-Ya Əmirəl-möminin, burada bizə bükülən kəfənlər parçalandı; dərilərimiz parçalandı, çürüdü; gözlərimizin bəbəyi üzümümüzdən axıb torpağa töküldü; beynimiz çirk olub ağızımızdan, burnumuzdan, qulaqlarımızdan töküldü. Amma bura nə göndərmişdiksə, gəlib gördük ki, hamısını saxlayıblar. Namazlarımız, oruclarımız, ibadətlərimiz, Quranımız, təqvamız, yaxşı və pis olan bütün əməllərimizi saxlayıblar. Onların hamısını gəlib gördük. Günahlarımızı görüb başa düşdük ki, ziyan etmişik. Biz əməllərimizdən asılıyıq. İndi Allahın rəhmətindən başqa heç nəyə ümüdümüz yoxdur.

Üçüncü: Nəşrdir (dirilmək).

Yəni dünyanın axırında Allahın əmri ilə iki dəfə sur çalınacaq. Buna Suri-İsrafil deyilir.

1-ci dəfə çalınanda bütün dirilər öləcək.

2-ci dəfə çalındıqda isə hamı diriləcək və qiyamət başlayacaq.

Bu hadisəni Quran «Zumər» surəsinin 68-ci ayəsində belə buyurur: «Sur çalınarkən yerdə və

göydə olan bütün canlılar Allahın izni ilə öləcək. İkinci dəfə sur çalındıqda isə onlara dirilmək haqqında nida gələcək və onlar hamısı dirilib hesabın çəkilməsini gözləyəcəklər ».

«Yasin» surəsinin 51-ci ayəsində buyrulur: «İkinci dəfə sur çalındıqda bütün insanlar qəbirdən durub dəstə-dəstə Allaha tərəf-məhşər səhnəsinə gedib orada hazır olacaqlar. Çəyirtkələr səpələndikləri kimi, onlar da pərakəndə düşəcəklər. Sonra isə gedib hesabat verəcəklər.»

«Əbəsə» surəsinin 33-cü ayəsindən 42-ci ayəsinə kimi olan fasilədə buyrulur: «Sur çalındığı gün elə bir gün olacaq ki, qardaş-qardaşını tanımayacaq. Bala atadan və anadan ayrılacaq. İnsan öz yoldaşından ayrılacaq, ata, ana, öz balasını atıb, qaçacaq. Hərə öz hayında olacaq. Bəzi üzlər şad olacaq, güləcək. Bəzi üzlər isə qəm-qüssədə qalacaq. Onlar fasid və kafir insanlardır.»

«Həcc» surəsinin 1-ci və 2-ci ayələrində buyrulur: «Ey insanlar, Allahdan qorxun. Qiyamət gününün zəlzələsi çox böyükdür. Bilirsiniz anaya balası nə qədər əzizdir? Qucağına alıb boyunu oxşaya-oxşaya, başını sıgallayaraq ona süd verir. Dünyanın bütün cah-cəlalını ona versən də balasının bir barmağını belə verməz. Ana üçün övladdan şirin heç nə yoxdur. Öz canının şirəsini balasına yedirir. Qiyamət günü elə bir gündür ki, hətta həmin analar

belə öz körpələrini atıb qaçacaq, öz haylarında olacaqlar. Əgər bir qadın hamilə olsa, uşağını salıb öz işinin dalınca qaçacaq. Bütün insanları gic, məst halında görəcəksiniz. Onlar məst deyillər bəlkə Allahın əzabı şiddətlidir.»

«Müzzəmmil» surəsinin 17-ci ayəsində buyrulur: «Qiyamət elə bir gündür ki, qiyamətin səhnəsini gördükdə uşaqlar qocalacaqlar, qəm-qüssədən və qorxudan başları ağaracaq».

Əli (ə) özünün «Nəhcül-Bəlağə» kitabının 156-cı xütbəsində buyurur: «Ey Allahın bəndələri əməllərin üstünün bir-bir açılıb məhkəmə başlanacağı o gündən qorxun. Onda izzirab çoxalacaq. Fikirdən uşaqlar qocalacaq.» Məhşər belə gündür.

PEYĞƏMBƏR (S) HƏDİSLƏRİNDƏ ƏHLİ-BEYT SEVGİSİ

Peyğəmbər (s) buyurur: «Əhli-beyt İslamın əsasıdır. Ya Əli islam sanki, çıpaq bir vücuddur. Onun libası təqvadır. İslamın zinəti isə müsəlmanın həyasıdır. İslamı bir çadıra bənzətsək, çadırın əsası dirək olduğu kimi, islamın da əsası, dirəyi vərədir (təqvadır). Vərə günahla qarşılaşarkən onunla insan arasında maneə olan bir haldır. Mənə və mənim Əhli-beytimə məhəbbət bəsləmək bunların əsasını təşkil edir.»

Bu hədis «Kənzul-ummal»- ın 13-cü cildinin 645-ci səhifəsi, hədis nömrə: 37631-də. Həmçinin 12-ci cildinin 105-ci səhifəsində qeyd olunmuşdur.

Peyğəmbər (s) buyurub: «Əhli-beyti sevən san ki, Allahı sevir. Mən adəm övladlarının hamısının ağasıyam. Ya Əli (ə), sən və səndən sonrakı imamlar məndən sonra ümmətimin ağalarısınız. Məni sevən Allahı sevir. Ürəyində mənə qarşı kin-küdurəti olanlar Allaha qarşı kin-küdurət bəsləyirlər. Bizi sevən Allahı sevir, bizimlə düşmənçilik edən Allahla düşmənçilik edir. Kim bizə itaət edirsə sanki Allaha itaət edir və hər kim bizə qarşı üsyan edirsə o, Allaha qarşı üsyan etmişdir.» («Bəşarətül-Müstəfa» səh: 151.)

Peyğəmbər (s) buyurur: «Əhli-beyti sevmək Peyğəmbəri (s) sevmək, Peyğəmbəri (s) sevmək Əhli-beyti sevmək kimidir. İkisi də eyni dərəcədədir».

İbni Abbas: Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki, buyurdu: «Sizə verilən nemətlərə görə sevinin. Məni Allaha görə, Əhli-beyti də mənə görə Sevin».

Bu hədis «Mustədrəkus-səhihəyn» kitabının, cild 3, səh: 163, hədis nömrə 4716-da, «Sunəni Tirmizinin», cild 5, səh: 622, hədis nömrə: 3789-da. Həmçinin «Əs-səvaiqul-muhriqə» kitabının 230-cu səhifəsində qeyd olunmuşdur.

Zeyd ibn Ərqəm deyir: Mən Peyğəmbərin (s) yanında idim. Gördüm ki, Fatimə (s) evindən çıxıb

Peyğəmbərin (s) evinə daxil olmaq istəyir. Həsənlə (ə) Hüseyin (ə)-da onunla idilər. Əli (ə) isə onların arxasınca gəlirdi..Peyğəmbər (s) onları görcək buyurdu: «Bunları sevən sanki, mənə sevir və mənə məhəbbət bəsləyir. Onlara qarşı kin-küdurət və ədavət bəsləyən, sanki mənə qarşı ədavət və kin-küdurət bəsləyir.»

Peyğəmbər (s) buyurur: «Əhli-beytə qarşı olan məhəbbətin özü Ən fəzilətli ibadətlərdən biridir.»

Quran təfsirçilərindən biri olan İbni Məsud deyir. Peyğəmbər (s) buyurdu: «Ali-Mühəmmədə (ə) qarşı ürəyində bir gün məhəbbət yaradan insanın bu məhəbbəti bir ilin ibadətindən üstündür. Bu halda dünyasını dəyişən insan isə Cənnətə daxil olar.» («Yənabiul- məvəddə» kitabı, cild 3, səh: 191).

Əba Zərr nəql edir: «Peyğəmbər (s) mənim özümə vəsiyyəət edib dedi ki, ya Əba Zərr ibadət 3 dərəcədir: Brincisi insanın Allahı tanımasıdır; ikincisi mənə iman gətirmək; üçüncüsü mənim Əhli-beytimi qəbul edib ürəyində onlara məhəbbət bəsləməkdir. Əhli-beytin məhəbbəti tövhidin şərtidir.»

Cabir ibni Əbdilləh Ənsari: «Bir nəfər ərəb Peyğəmbərin yanına gəldi. Mən də orada oturmuşdum. Ərəb soruşdu:

-Ya Rəsulləh, Cənnətin qiyməti təyin olunubmu? Həzrət buyurdu:

-Bəli, cənnətin qiyməti «La ilahə illəllah»-dır. Hər kəs onu tam ixlasla deyərsə cənnəti əldə edər. Ərəb soruşdu:

-Ya Rəsulallah, bəs bunun ixlası necədir? Onu mənə başa sal. Həzrət buyurdu:

-«La ilahə illəllah»-ın ixlası və şərti budur ki, mənim Allah tərəfindən gətirdiklərimə əməl edilsin və Əhli-beytimə məhəbbət bəslənilsin. Ərəb yenə soruşdu:

-Ya Rəsulallah, sənin Əhli-beytinə olan məhəbbət də «la ilahə iləllah»-ın şərtlərindəndir? Həzrət buyurdu:

-Bəli, bəli, elə ən böyük şərti budur.

«Bəşarətül-Müstəfa»-nın 269-cu, «Uyunul-Əxbari Riza»-nın 2-ci cildinin 135-ci səhifələrində buyrulur: «Əhli-beytin məhəbbəti imanın əlamətidir. Hər hansı bir ürəkdə imanın olduğunu bilmək istəsən, bil ki, onun əlaməti Əhli-beytin məhəbbətidir».

Əbdürrəhman İbni Əbu Leyla nəql edir: Atam mənə dedi ki, Peyğəmbər (s) buyurur: «Məni özündən çox sevən mömindir. Quranda var ki, Peyğəmbər (s) möminlər üçün möminlərin özlərindən onlara yaxın, şərəfli və əfzəldir. İman gətirməyən insanın əməli qəbul deyil. İmanın şərti budur ki, mən müsəlmana özündən ona yaxın olmalı və mənim ailəmi öz ailəsindən çox istəməlidir. İman mənim Əhli-beytimin məhəbbəti ilə tamamlanır.»

Ummu Sələmə deyir: Mən şəxsən özüm Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki, o Həzrət (s) buyururdu.

عن أم سلمة: سمعتُ رسول الله يقول لعلي: لا يبغضك مومن و لا يحبك منافق.

«Elə bir mömin tapmazsan ki, onun ürəyində Əliyə qarşı kin-küdurəti olsun. Sonra əlavə etdi. Elə bir münafiq tapa bilməzsən ki, onun ürəyində Əliyə məhəbbəti olsun.» («Musnəd ibn Hənbəl», cild 10, səh: 176, hədis nömrə 26569; «Sunən Tirmizi», cild 5, səh: 635, hədis nömrə 3717.)

Başqa hədisdə buyurur: «Bütün insanlar qiyamət günü hazır olacaq. Onlardan soruşulacaq: Bu qədər ömrü nə etdin? Sənə verdiyimiz sağlam bədəni harada sərf etdin? Malını haradan qazanmışdın, harada sərf etdin? Əhli-beytin məhəbbəti haqqında soruşulacaq». («Mənaqibu Xarəzmi», səh: 77, hədis nömrə 59. Həmçinin «Mocəmul-əusət», cild 2, səh: 348, hədis nömrə 2191.)

Peyğəmbər (s) buyurur: «Öz övladlarınızı mənim, Əhli-beytimin, birdə Quran məhəbbəti ilə tərbiyə edin. Üç xisləti uşaqlıqdan onların ürəyinə salın: Birincisi Peyğəmbərin (s) məhəbbəti; ikincisi Əhli-beytin məhəbbəti; üçüncüsü isə Quran qiraətinin məhəbbətidir.» («Səvaiqul- muhriqə», səh: 172; «Fəraidus-simtəyn», cild 2, səh: 304.və sair...) Siz övladlarınızı bu məhəbbətlə tərbiyə edin. Bütün

müsəlmanlar hamısı islam bayrağı, Əhli-beyt və Quran bayrağının altında əl-ələ verib qardaş olsalar, Quran onların qardaşlıq əqdini öz ayələrində bəyan edir.

İmam Hüseyin (ə) Əhli-beyt içində parlaq bir ulduzdur. İmam Hüseyin (ə) -ın məhərrəmində müsəlmanlar əza saxlayırlar. Çünki islam tarixində belə bir hadisə baş verdi. Müsəlmanlar yanlış təbliğat nəticəsində öz peyğəmbərlərinin balasını öldürdülər və buna görə şadlıq keçirdilər.

Aşura günü oruc tutmaq məkruhdur. Çünki, Müaviyə oğlu Yəzid İmam Hüseyin (ə)-i öldürdükdən sonra dedilər: Allah bizə müvəffəqiyyət verdi və biz düşmənimizi aradan götürdük. Bunun şükrünü yerinə yetirmək üçün gəlin, oruc tutaq.

Hansı amillər camaat arasında belə ixtilafın yaranmasına səbəb oldu? Kimlər bu ixtilafı yaratdı? Onlar müsəlmanlara çox böyük zülm etdilər.

Əhli-beyt eşqi ilə, İmam Hüseyin (ə) eşqi ilə hərəkət edənlər həm bu dünyanı tapır, burada əziz yaşaya bilir, həm də axirətin izzəti onlardır. Bu isə Əhli-beytin məhəbbətinə görədir.

Peyğəmbər (s) İmam Hüseyin (ə)-in özü barəsində, Kərbəla haqqında, onu ziyarət, onun türbətindən o qədər söhbət edib ki, bunlar hamısı bizim hədis kitablarımızda öz əksini tapıb. Amma

təəssüflər olsun ki, müsəlmanlar arasında mövcud olan ixtilaf ucbatından onlar belə bir məsələdən qəflətdə qalırlar.

İnsan bu dünyaya gəlməzdən öncə bu dünyaya gəlməsi haqqında razılıq vermişdir. Orada insandan iltizam alınıb ki, ora- dünyaya gedərkən Allaha itaət etsin. Ondən soruşulanda ki, itaət edəcəksən və etməlisən, razısanmı? Bütün insanlar «bəli» deyər cavab veriblər. Quran buyurur: «Onlar söz verib gəldilər bura». İnsan əhd edib ki, burada şeytana itaət etməyəcək.

Peyğəmbər (s) buyurur: «Əli İbn Əbi Talibin vilayətini qəbul edəcəyinə insan özü söz verib, sonra isə bu dünyaya gəlib.»

İndi ki, bu dünyaya gəlmişik, artıq qayıda bilmərik, qayıtmağa yolumuz yoxdur. İnsan peşiman da olsa qayıda bilməz. Bu yeddi mərhələ istər-istəmər onu gözləyir. İnsan iki məkəndən birinə daxil olacaq, ya Cənnətə, ya da Cəhənnəmə. Hər iki məkəndən birinə bu yeddi mərhələni keçdikdən sonra daxil olacaq.

Əgər əməllərinlə cənnətə gedib çıxmaq istəyirsənsə, bunun yalnız bir yolu var ki, o da übudyyətdir. Yəni Allah qarşısında baş əymək. Allaha itaət etmək haqqında necə söz vermişiksə, elə də əməl etməliyik. Allaha eşq bağlamağın və onu sevməyin əlaməti var.

Quran «Ali-İmran» surəsinin 31-ci ayəsində buyurur: «Ey Allahın rəsulu Sən onlara de! Əgər siz Allahı sevirsinizsə onda Məndən (Peyğəmbərdən) itaət edin ki, Allahda sizi sevsin; Sizin günahlarınızdan keçib bağışlasın. Allah bağışlayan və mehribandır.»

Peyğəmbər (s) bizə iki şey tapşırıb. Quran və Əhli-beyt. Əhli-beyt sizə Quranı təfsir edəcək, siz də əməl edəcəksiniz. Ayələrin qaranlıq hissələrini siz özünüz açə bilməzsiniz. Bunları onlar sizə açib başə salacaqlar. Sizə həm qanun və proqramm, həm də rəhbər təyin edirəm. Siz bu yolla getməlisiniz. Onları bir-birindən ayırmamalısınız. Onlar ayrılıqda heç biri qəbul edilmir və heç biri ayrılıqda İslam deyil.

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: «Əgər Allaha itaət, Qurana əməl edir və bunlarla yanaşı Əhli-beytə məhəbbət bəsləyirsənizsə, qarşıda sizi gözləyən mərhələ də bunlar sizin üçün mənfəətli olacaq. Heç bir narahətçilik sizi qorxutmasın. Mənə və Əhli-beytimə qarşı olan məhəbbət yeddi yerdə sizə mənfəət verəcək (gərəkli olaraq fayda verəcək) Onlar (mərhələlər) çox qorxulu olan keçidlərdir. Həmin məhəbbətin xeyrini öləndə qəbirdə diriləndə (qiyamət günü diriləndə), namələr paylananda, məhkəmədə, tərəzi qurulanda və Siratı keçərkən görəcəksiniz.

«Fəcr» surəsinin, 28-29-30-cu ayələrində buyurulur: «Ey arxayın, ruhu asayışdə olan nəfs (insan və ruh), Allaha tərəf qayıt. Halbuki sən Allahdan razısan, Allah da səndən razıdır. Mənim bəndələrimin içinə, mənim behiştimə daxil ol!»

Bir nəfər İmam Sadiq (ə) dan soruşur:

-Ağa Əzrail möminin canını alarkən o narahat olacaqmı? Həzrət buyurdu:

-Xeyr. Əzrail onun canını almağa gələrkən mömin əvvəl qorxur. Əzrail ona deyir ki, məndən qorxma. And olsun Allaha ki, bu gün mən sənə anadan və atadan mehriban olacağam. Narahat olma, aç gözlərini, bu Peyğəmbər (s), bu Əli (ə) bu İmam Həsən (ə), bu da İmam Hüseyin (ə) -dir. Dörd məsumu ona göstərərək deyər ki, bax, bunlar sənin dostlarındır. Səni qarşılamağa gəliblər. Sonra həmin möminə belə bir nida gəlir. «Ey azad, asayışdə olan mömin, Əhli-beyti görəndən sonra ruhu dincələn mömin, indi onlara qoşulub Allaha tərəf qayıt! Çünki, sən onların vilayətinə razı olmuşdun. Allah da sənə razı olmuşdu. Mənim bəndələrimin arasına və onlarla birlikdə mənim cənnətimə daxil ol!» Mömin bunları eşitdikdən sonra heç bir dəqiqə də olsun belə bu dünyada yaşamaq istəmir. Onun ruhu onlara qovuşmaq üçün tələsir.

Vilayəti yer üzündə insan üçün Allah imtahan qərar verib.

Hədisdə buyurulur: «Dünyadan gülə-gülə getmək istəyən adam İmam Rzanı (ə) ürəkdən çox istəməlidir. Siratdan keçərkəq Əhli-beyt məhəbbəti gəlib sizi tapacaq.»

Haris adlı bir nəfər nəql edir ki, günorta vaxtı idi, otura bilmədiyimi görüb Əli (ə)-ın yanına gəldim. Həzrət mənə baxıb dedi:

-Haris günün bu istisində sən nə yaxşı bura gəldin.

Dedim ki, ağa, məhəbbətim coşdu və sən yadıma düşdün. Gəldim ki, səni görüb qayıdım. Həzrət dedi:

-Haris əgər bu məhəbbətin səmimi qəlblə olsa, bu bir neçə yerdə sənin dərdinə dəyəcəkdir ki, onların biri də sirat körpüsüdür.

«Saffat» surəsinin 23 -cü ayəsində buyurulur: «Qiyamətdə insanlar gələrkən, deyəcəklər ki, onları saxlayın, onlardan sual olunacaq».

Hakim Həskani deyir: Peyğəmbər (s) buyurur: «Mənimlə Əli (ə) ikimiz sirat körpüsündə dayanacağıq. İnsanlar oradan keçərkən onları saxlayıb sual verəcəyik. Əlinin (ə) vilayəti haqqında soruşacağıq. Əgər Əlinin (ə) vilayətində olsa, keçəcəkdir, olmasa, oradan cəhənnəmə göndəriləcəklər. 23-cü ayənin mənası budur. («Şəvahidut-tənzil», cild 2, səh: 107.)

Ənəs İbni Malik deyir ki, mən özüm Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki, buyurur: «Qiyamət günü biz adı sirat olan, cəhənnəmin üzərindən keçən körpünün üzərində dayanacağıq. İcazəsi olanlar keçəcək». Onun nə olduğu soruşulduqda buyurdu: Bu, Əlinin (ə) vilayəti vəsiqəsidir.»

Peyğəmbər (s) Salmana buyurur: «Ya Salman, kim qızım Fatiməni sevir və ona məhəbbət bəsləyirsə, bu məhəbbət 100 yerdə onun dadına çatacaq ki, onlardan biri də mizandır.»

Yenə həzrət buyurur: «Şəban ayı kim mənə çoxlu salavat desə, bu salavat mizanda onun dərdinə dəyəcək. Salavatlar əməli yüngül olanların tərəzisinə qoyulduqda tərəzi ağırlaşacaq.»

Əhli-beyt özü Cənnətdir. Bəzi hədislər deyir ki, cənnət nədir, onlar cənnətdən də üstündür.

Allah bir neçə yerdə fəxr edir. Biri möminlər gecələr durub namaz qılıb, namazdan sonra zikr edib, yorulub yuxuya gedikləri zaman. Digəri kərbəladada imam Hüseyin (ə)-ın üzünü isti qumlar üzərinə qoyub Allaha müraciət etdiyi məqamdır. Başqa bir yer Fatiməyi Zəhranın (s) rüküsüdür. Xanım Allah qarşısında 100 dəfə rükuya getməkdən doymur. Allah göyün hicabını çəkib mələklərə deyir: Baxın, deyirdiniz, yaratma! Mən bu bağı, bu bitkiləri, bu çəməni o gülə görə yaratmışam. Allah Fatiməyə baxıb fəxr edir.

Əli (ə) Peyğəmbərin (s) yerində yatarkən Allah yenə fəxr etmişdi. Cavanlığında Allaha səcdə edib itaət edən gəncə baxıb Allah fəxr edir. Günah qarşısına çıxarkən Allaha günah etmir. Yenə Allah mələklərə baxıb deyir: baxın, o günah edə bilərdi, amma mənə görə etmir. Allah bu yerdə də fəxr edir.

«Bağban bir gülə görə bağa su verir, alaqlar da ona görə su içir».

Allah mələklərə buyurur: Mən həmin bu insanlara Cənətdən də yuxarı bir məqam verəcəyəm. Peyğəmbər (s) və Ali Peyğəmbərin (ə) camalının ziyarətini onlara bəxş edəcəyəm. Mən öz camalımı Peyğəmbər (s) və Ali Peyğəmbərin (ə) simasında onlara göstərəcəyəm.

Peyğəmbər (s) meraca gedərkən Allah ona nəsihət verdi: Ya Rəsulallah iki, əməl var ki, onu edənlərə qiyamət günü Mən ona nəzər edəcəyəm. Peyğəmbər (s) soruşdu ki, ilahi sən onları kimə verəcəksən?

Allah: Qarnını haramdan, dilini yalandan qoruyanlara.

ÖLÜMDƏN SONRAKI MƏRHƏLƏLƏRDƏ PEYĞƏMBƏR (S), ƏLİ (Ə)-İN VİLAYƏTİ VƏ ƏHLİ-BEYTİN ROLU

Dördüncü: Siratdır.

Öləndən sonra insanın keçəcəyi dördüncü mərhələ siratdır.

İslam Peyğəmbəri (s) belə buyurur: «Cəhənnəmin üstündə tükdən nazik, qılıncdan iti bir körpü var. Bütün insanlar oradan keçməlidir.»

Quranda da «Möminun» surəsinin 73-cü ayəsində buna işarə edilərək buyurulur: «Ya Peyğəmbər, sənin borcun və üzərində olan ağır vəzifə insanların hamısını düzgün yola hidayət etməkdir. Amma axirətin olacağına, öldükdən sonra diriləcəklərinə və qiyamət səhnəsində hazır olacaqlarına iman gətirməyən və inanmayanlar Siratı düzgün gedib başa çatmayacaqlar».

İmam Sadiq (ə) buyurur: «Sizin haqqında eşitdiyiniz Sirat iki cürdür: Biri budur ki, insan o yolla gedib Allahı tapır və ona inanır; İkinci Sirat axirətdədir.

Bəs insanların dünyadakı tapmalı olacaqları Sirat hansıdır?

O Sirat Allahın təyin etdiyi imamdır. İnsanlar onun vasitəsi ilə hidayət olunurlar. Onlara tərəf gedib, onlara itaət edən adam qiyamət günü Siratın üstündən keçib gedəcək.

Beşinci: Hesabdır.

Qiyamətdə məhkəmə qurulacaq. İnsanın etdiyi bütün əməlləri haqqında sorğu-sual ediləcək. Sorğudan sonra hesab-kitab bağlanacaq.

«Ənbiya» surəsinin 47-ci ayədə buyurulur: «Qiyamət günü biz ədalət tərəzisini insanın qarşısına qoyacağıq. Heç bir insana zülm olunmayacaq. Zərrə qədər yaxşı və ya pis əməli olandan da hesab soruşulacaq. Mühasiblər insanların əməl dəftərini gətirib onlardan hesab alacaqlar.»

Həzrət bu ayələrin təfsirində buyurur: «Sizin burada yaşağdınız günlər əməl günüdür və sizdən hesab götürən yoxdur. Hara gedirsən, nə danışırsan, hara baxırsan, nə yazırsan və nə yeyirsənsə, azadsan. Amma qiyamət günü əməl yoxdur, ancaq hesabdır».

Altıncı: Mizandır.

İnsanın bütün əməllərini o tərəzidə hesablayacaqlar.

«Əraf» surəsinin 8-9-cu ayələrində buyurulur: «Qiyamət günü çəki haqqdır. Əməllər çəkiləcək və ölçüləcək. Əməlləri ağır gələn insanlar nicat tapacaqlar. Tərəzidə əməlləri yüngül gələn adamlar ziyan görəcəklər; Çünki onlar öz nəfslərinə qarşı ziyan etməklə yanaşı bizim ayələrimizə zülm etdilər (etinasızlıq göstərdilər).» (Quran) ayələrini eşitdikləri halda inanmadılar və əməl etmədilər. Onlar peşiman olacaq və deyəcəklər: İlahi, biz başa düşmədik, bizi qaytar gedib (dünyada) yaxşı əməllər edək. Biz onlara deyəcəyik ki, lal olun və danışmayın. Biz sizə peyğəmbərlər göndərdik, kitablar göndərdik və

Quranı göndərdik, amma siz qulaq asmadınız. Buna görə də sizin istəyiniz heç vaxt qəbul olmayacaq».

Hədisdə Peyğəmbər (s) buyurur: «Allah qiyamət günü Adəm peyğəmbəri (s) çağırıb deyəcək ki, bunların hamısının atası sənsən. Gəl tərəzinin yanında dur və balalarının əməllərinə tərəzidə diqqətlə bax! Əgər onların yaxşı əməlləri zərrə qədər də olsa və pis əməllərindən ağır gəlsə, onlar cənnətə gedəcəklər. Ya Adəm, sonra demə ki, burada zülmə yol verildi».

«O insanlar» dedilər ki, Salman, filan heyvanın quyruğu sənə saqqalından üstündür. Salman cavabında dedi: Əgər keçə bilməsəm, sən deyəndir. İtin quyruğu bundan üstündür²

Quran buyurur: Üç qrup insana tərəzi qurulmayacaq:

1.Müşrik və Kafir olanlara.

Onları hesabsız, kitabsız və tərəzisiz odun içinə atacaqlar.

«Kəhf» surəsi, 105-ci ayə: «Müşrik və kafir olanlar üçün mizan (tərəzi) qoymayacağıq».

2.Şəhidlərə.

Allah yolunda dünyada şəhadətə çatmış insanlara tərəzi və hesab olmayacaq. Onlar behiştə azad şəkildə gəlib keçəcəklər.

---

² Qeyd: Əgər bu saqqal məni siratın körpüsündən keçirməsə, sən deyəndir.

3.Müsbət mənada iki xüsusiyyətə malik olan insanlara:

Xəlvətdə da olsalar günah etməyən və dünyada halal ruziləri az da olsa ona qane olanlar. Onlar da azad şəkildə gəlib keçəcəklər.

Yeddinci: Kitabdır.

Yeddinci mərhələdə insanların hamısına 3 cür kitab verəcəklər. Kitab haqqında iki fikir mövcuddur:

1.İnsanın dünyada hansı əməli olarsa, orada qeyd edirlər. Buna kitab deyilir.

«İnfitar» surəsi 12-ci ayə: «Allah sizə gözətçi qoyub. Sənin yanında çox hörmətli yazıçı var. Hər nə etsəniz onlar bilir və yazırlar.

«Qaf» surəsi 18-ci ayə buyurur: «Sənin sağında və solunda gözətçi olanların ikisi də etdiklərinin hamısını yazırlar. Hər bir insan hər nə iş görür və hər nə danışır, bilməlidir. Sözə qədər hər şey onların qələmindən keçir və qeyd edilir.

«Yasin» surəsi 12-ci ayə: «Ölüləri biz dirildəcəyik və onların hamısının əməllərini biz yazırıq. Hansı əməlləri özləri edib və hansı əməlləri onlara göndəriylərsə onları da yazırıq».

«Casiyə» surəsi buyurur: «Sizin əməllərinizin hamısını çəkirlər və yazırlar. Qiyamət günü insanlara öz əməllərini göstərəcəklər. Bütün bunları yazdıqdan sonra onu bir kitab halına gətirirlər».

Bu kitab üç cürdür: Quranın buyuruğuna əsasən onlardan biri budur ki, insanın öz fərdi əməllərini yazırlar. Qiyamət günü hər bir insanın əməl kitabını öz əlinə verəcəklər.

«Əlhaqqə» surəsi buyurur: «Qiyamət günü ktbları sağ əlinə verilənlər şad olaraq hamını çağıracaq və deyəcəklər ki, gəlin mənim kitabıma baxın. Görün nə gözəl kitabım var. Mən dünyada bilirdim ki, mənim əməllərimi yazırlar. Ona görə də düzgün əməllər etdim. Bu insanlar rahat və Allahın Cənnətində olacaqlar. Kitbları sol əllərinə verilənlər isə deyəcəklər: Vay olsun mənə, kaş bu kitabı mənə verməyəydilər, kaş hesabımı bilməyəydim».

İkinci kitabı bütün ümmətlərə verəcəklər. Bu kitblar bütün peyğəmbərlərin ümmətlərinə ayrı-ayrılıqda hazırlanmışdır. O kitabı da açıb hər bir ümmət öz əməllərinə baxacaqlar.

«Casiyə» surəsi 29-cu ayədə buyurulur: «Ya peyğəmbər, bütün ümmətlərin hamısını diz üstə çökən görəcəksiniz. Hər bir ümmət öz kitabına tərəf dəvət olunacaq. Kim nə iş görübsə hamısını ona deyəcəklər».

Bu bizim kitabımızdır və sizə haqq danışır. Bu kitabda səhv yoxdur.

Üçüncü kitabda bütün insanların əməlləri qısa surətdə bir xətdə yazılır. Hamı öz əməllərini bu

kitabda görəcək. Hamı bir-birinin əməllərindən xəbərdar olacaq.

Quran buyurur: «Allahın nuru ilə o yer işıqlı olacaq. Bütün insanların hamısının əməllərini yazılmış bir kitab təşkil edəcəklər. Peyğəmbəri şahid gətirəcəklər. O zaman insanlar arasında qəzavət olunacaq və hökm veriləcək. Heç bir insana zülm olunmayacaq».(«Zumər» surəsi, 68-ci ayə)

O kitabı gördükdə insanlar deyəcəklər: «Vay olsun bizə, bu necə kitabdır ki, kiçikdən-böyüyə qədər bütün əməllərimizin hamısını yazıb burada saxlayıblar». Qiyamət günü ən böyük əzab insanların bir-birlərinin yanında çəkdikləri xəcalətdir. İnsanların əksəriyyətini dünyada həvayi-nəfs bədbəxt edir.

Mərhum Əllamə Təbatəbaidən soruşurlar: Ağa, irfanın neçə mənzili var? Ağa cavab verir ki, iki mənzili var: Bir ayağını qoy həvayi-nəfsin üzərinə, digərini də yarın məhzərinə. Əsas insanın Allaha itaət etməsidir.

Rəcəbəli Xəyyat (xəyyat «dərzi» deməkdir. Bu insan dərzi olmasına baxmayaraq böyük arif və övliyalardan biri idi.) Ayətulla üzma Milaninin yanına gedib öz əhvalatını ona danışır. Deyir ki, mən cavan oğlan idim. Günlərin bir günü mən tələyə düşdüm. Belə ki, gördüm bir qız məni aldadıb tələyə salıb və bu tələnin içindən çıxmağa heç bir yolum

yoxdur. Öz-özümə bir qədər fikirləşib dedim: İlahi sənin məni imtahana çəkib dəfələrlə yoxlamağın mümkündür. Bu həmişə olan şeydir. İcazə olar bir dəfə də mən səni imtahan edib, yoxlayım? Elə bunu demişdim ki, Yusif (ə) Züleyxanın tələsindən alını açıq, üzü ağ və başı uca çıxdığı kimi mən də gözlərimi yumub tələdən elə çıxdım. Oradan çıxdıqdan sonra Allah mənim gözümü açdı. Rəcəbəli ölənə qədər insanların batinini görürdü. Onların həqiqi surətlərini görürdü. O, qeyd edirdi ki, bəzi vaxt küçədə gedərkən çox adamın gəzib, dolandığını görürsən. Amma, bəzi vaxt bir, iki nəfəri adam surətində görürsən, ondan qalanları heyvan surətindədir. Allah Rəcəbəlinin gözünü, ayağını həvayi-nəfsin üzərinə qoyduğu üçün açdı.

İMAM HÜSEYN (Ə)-İN ZİYARƏTİNİN ALLAH YANINDA SAVABI

Bu gecəərbəin gecəsi olduğundan dünyanın hər bir yerində möminlər əzadarlıq məclisi təşkil ediblər. Bu gecə sizə İmam Sadiq (ə)-in İmam Hüseyin (ə) haqqında olan, bir neçə hədisini söyləyəcəyəm. Bu hədislər də öz növbəsində iki yerə bölünür:

1.İmam Hüseyin (ə)- in ziyarəti barəsində olan hədislər.

2.O Həzrətin ziyarətinin necə olması haqqında olan hədislər.

Keçən söhbətlərimizdə İmam Hüseyin (ə)- ın ziyarəti haqqında bir neçə hədis qeyd etdik. Eləcə də qeyd olundu ki, o həzrəti ziyarət etmək həm insanın dünyası üçün həm də axirəti üçün faydalıdır. Bundan əlavə qeyd etmək lazımdır ki, İmam Hüseyin (ə)- ı ziyarət etməyin, insanın mənəviyyatına da böyük təsiri var.

Rəvayətdə vardır: «Dünya, axirət tələb edən adama haramdır, axirət isə dünyanı tələb edən adama haramdır. Bunların hər ikisi isə (dünya və axirət) Allahı tələb edən adama haramdır».

Bu hədisin mənasından aydın olur ki, Allahı sevən və Onun razılığını əldə edən şəxs üçün dünya və axirətin heç bir mənası yoxdur. Buna misal olaraq Əli (ə)- ı qeyd etmək olar. Beləki, O həzrət buyurur: «İlahi mən sənə nə cəhənnəmin qorxusundan nə də behiştinə görə ibadət etmirəm. Mən səni tanıyıram və məni bu xurmalıqda ibadət etməyə sənənin ibadətinin ləzzəti çəkib gətirir» Odur ki, əgər bir insan dünya və axirətə göz yumub irfan əhli, mərifət sahibi, və Allah aşığından olsa, belə bir insanın eşq və mərifətində İmam Hüseyin (ə)- ın ziyarətinin böyük təsiri var. Bununla bağlı İmam Sadiq (ə)- dan bir neçə hədis qeyd etmək olar.

Buyurur: «Hər kim İmam Hüseyin (ə)- ı ziyarət etsə, Allah həmin şəxsə on min şəhər əta edəcək.»

Alimlər bu hədisin izahı ilə bağlı qeyd etmişlər ki, şəhərdən məqsəd dünyada mövcud olan şəhərlər deyil. Bəlkə hədisin mənası budur ki, Allah İmam Hüseyin (ə)-ı ziyarət edən şəxsin gözünün önündən və qulaqlarından bütün pərdələri götürər. Allah həmin şəxsin qəlbinin bəsirətini açar. Belə olduqda, o şəxsə nə dünya gərəkdir nə də axirət.

Tarixdə nəql olunur ki, Əli (ə)- a bir anbar dünya malı gətirib verirdilər. Əli (ə) onların hamısını camaata paylamayınca evə getmirdi. Orada haqqı olanların hamısının haqqını qaytarırdı. Bütün beytül-malı payladıqdan sonra orada iki rükət namaz qılıb Allaha belə buyururdu: «İlahi, çox şükür olsun ki, boynumda olan təklifi əda etdim. İndi evimə rahat gedə bilərəm.»

Peyğəmbər (s) özündə delə idi. Necə ki, tarixdə qeyd olunub, Peyğəmbər (s) buyurardı: «Əgər günəşi mənim sağ əlimə, ayı isə sol əlimə qoysanız belə, mən yenə də Peyğəmbərliyimdən əl çəkməyəcəyəm. Yəni bütün dünyanı mənə versəniz belə, mən yenə də öz təklifimdən əl götürməyəcəyəm.»

Bu səbəbdəndir ki, əgər insanın bəsirət gözü açılrsa, və insan Allahını tanısa, onda həmin şəxsə nə dünya lazım olar nə də axirət. Belə bir şəxs daha günah etməz.

Təfsirçilər bu mətləblə bağlı başqa bir hədis də nəql edirlər: Allah taala buyurur: «Mənim

bəndələrim nafilə, gözəl və müstəhəb əməllərlə Allahın məhəbbətini qazanmağa çalışırlar. Mən onları sevdikdə və onlar bu məhəbbəti qazandıqda, onların qulaqlarından və gözlərindən pərdələr götürülür. Mən onların qulağı, gözü, dili və əli olaram». Odur ki, hər kim dünyada İmam Hüseyn (ə) -ı ziyarət edərsə bax belə bir insana çevrilər.

İkinci hədis belədir: İmam Sadiq (ə) buyurur: «Bir insan İmam Hüseyn (ə)-in ziyarəti məqsədiylə öz evindən çıxarkən birinci addımı atdığı an Allah onun bütün günahlarını bağışlayar. Ondan sonra atdığı hər bir addımda o şəxsin nuraniyyəti çoxalar. Gəlib qəbirə yetişdikdə, Allah taala o şəxslə münacat edərək buyurur: Ey mənim bəndəm çağır məni səs verim, nə hacət və istəyin varsa, istə, mən də əta edirəm».

Üçüncü hədis belədir: İmam Sadiq (ə) buyurur: Qiyamət günü süfrələr açılacaq. Bu süfrələr bir necə cürdür; Bir süfrədə yeməklər, bir süfrədə geyimlər, bir süfrədə hurilərdir. Bəzi insanlar belə şeylərin həvəsində olmadığından, onlar elə süfrə axtarar ki, orada nuraniyyət var. İmam buyurur: Bu nuraniyyət süfrəsinin kənarında oturmaq, istəyən kəs gedib adını Hüseyn (ə)- in zəvvarlarının siyahısına yazsın. Orada o şəxslər oturacaqlar».

Nəql edirlər ki, bir gün axşam həzrət durub geyinib, keçinib, ətirlənib evdən çıxdı. Soruşdular:

Ağa hara gedirsən? Həzrət buyurdu: Huri qazanmağa. Gəlib Kəbənin kənarında dayanaraq buyurdu, İlahi Mən Səni istəyirəm. Huri nədir, Cənnət nədir? İmamın bu cavabı o zaman həmin şəxslər üçün qane edici cavab idi. Onlara bəzi şeylərin sirlərini və həqiqətini demək olmazdı. Çünki, deyilsəydi, hələ dərk etməzdilər.

Dördüncü hədis Əbu Usamənin hədisidir. O deyir: Mən İmam Sadiq (ə)- dan eşitdim ki, həzrət buyurdu: «Qiyamət günü Cənnətdə bir iclas olacaq. Orada Peyğəmbər, Əli (ə), Fatimə (s), məsumlar və möminlər iştirak edəcək. Kumeyl duasında buna işarə edən Əli (ə) 3 dəfə «Ya Rəbb» çağırırdıqdan sonra Allahdan 10 hacət istəyir. O hacətlərin sonuncusu budur ki, İlahi, sən istədiyən şəxslərin iclasına mənə də daxil et. Odur ki, İmam Sadiq (ə) buyurdu: Məsumların, möminlərin iştirakı ilə keçiriləcək iclasda iştirak etmək istəyən insan, İmam Hüseyin (ə)- ı ziyarət etsin. İmam Hüseyin (ə)- ın ziyarətinin insanın həm dünyasına həm də axirətinə mənfəəti var.

Ziyarət nə deməkdir?

Çox insan Kərbəlaya gedib. Şimr (məlun)-da İmam Hüseyin (ə)- ın başını Kərbəlada kəsib. Hər Kərbəlaya gedən əgər bu şərəfə nail olsa, onda Şimir və başqa ona bənzər insanlar da Kərbəlada olublar. Allahın bu ziyarət müqabilində verəcəyi dünya

fəzilətinin, axirət fəziləti və həm də mənəviyyatın nuraniliyinin qazanılmasında bir şərt. O ziyarətin şərti var, elə belə deyil.

Müfəzzəl (İmam Sadiq (ə)- in şagirdlərindəndir) deyir: Həzrət mənə buyurdu ki, Müfəzzəl heç Hüseyin (ə)- in ziyarətinə gedirsən? Cavabında dedim ki, gedirəm. Deyir ki, həzrət mənə baxıb buyurdu:

-O ziyarəti etməsən ondan yaxşıdır. Ağa necə ola bilər ki, o ziyarətə getməməyim getməyimdən yaxşı olsun? Həzrət buyurdu:

-Ona görə ki, Siz yığılaraq, deyib gülə-gülə gedirsiniz; rahat yerdə qalırsınız; ziyarət edib qayıdırsınız. Elə bilirsiniz oldunuz Kərbəlayı. Halbuki o həzrəti susuz öldürüblər; o həzrəti ac öldürüblər. O həzrət şəhid olan vaxt nə haldaydı? Bax, ziyarəti də elə həmin halla etməlisən. Ondan sonra o fəzilətləri həmin şəxsə verərlər.

İmam Sadiq (ə)-dan olan ikinci hədis belədir: «İmam Hüseyin (ə)-in ziyarətinə gedərkən, ürəyi sınıq, təvazökarane, qəmli və qüssəli halda ac və susuz getməlisən. Çünki o həzrət ac və susuz şəhid oldu. Həzrət torpaq üstündə şəhid oldu. Belə halla get ziyarət et, hacətlərini istə və qayıt gəl. Orada qalıb oranı özünə vətən etmə!»

Hədislərdən biri də budur:

«Hər kim İmam Hüseyin (ə)- in qəbrinin ziyarətinə piyada getsə, Allah həmin şəxs üçün min

savab yazar, min günahını pozar və min dəfə də dərəcəsinə qaldırar. Sonra buyurur: Fərat çayına yetişdin, orada dayan, Fərat suyuyla qüsl al. Qüslü bitirdikdən sonra ayaqqabılarını çıxart və oradan qəbirə qədər ayaqyalın get. Yeriyəndə də zəlil bəndələr kimi yol yeri.»

Mühəmməd ibni Müslim nəql edir: İmam Sadiq (ə)-dan soruşdum:

-Yəbnə Rəsulillah! Mən sənin cəddinin ziyarətinə gedirəm. Kərbəlaya da həccə gedən şəxslər kimi gedim?

Həzrət buyurdu:

-Bəli. Necə həccə gedirsənsə, eləcə də Kərbəlaya get. Sonra həzrət həmin səfərin ədəb-ərkanını açıqlayaraq buyurdu:

-Yol-yoldaşlarına qarşı bəd əxlaq olma. Xoş sözlərdən başqa heç bir şey söyləmə. Bacardığın qədər Allahu zikr et. Təmiz paltarla ziyarətə get. Ziyarətə başlamazdan öncə qüsl et. Qəlbində xüzu və xuşu olan halda ziyarətə yollan. Nə qədər bacarırsan, bir o qədər hərəmdə dua və namaz qıl. Peyğəmbər və ali Peyğəmbərə çoxlu salavat de. Vaxtını sənə lazım olmayan şeylərə sərf etmə. Gözünü haram baxışlardan qoru. Əgər yolda birinin nəyəsə ehtiyacı olsa, dayan və köməklik göstər. Getdiyini mömin qardaşlarınla cibiniz bir olmalıdır. Yolda təqiyə lazım olsa, təqiyə et. Allahın haram

buyurduqlarının hamısından çəkin. Əgər dediyim kimi ziyarət etsən, onda sən düzgün ziyarət etmişən. Əgər insan ömründə bir dəfə belə bir ziyarət etsə, bu ziyarət onun bütün ömrünə bəs edər. Qeyd olunan fəzilətlərin hamısını Allah bu şəxsə verir.»

Hənnam ibni Subəyr: Atam mənə İmam Sadiq (ə) -dan nəql edib: İmam atama buyurdu: «Sən cəddim Hüseyni hər gün gedib ziyarət edirsən?

-Ağa xeyr.

-Həftədə bir dəfə gedə bilərsən?

-Xeyr.

-Ayda bir dəfə gedə bilərsən?

-Xeyr.

-İldə bir dəfə gedə bilərsən?

-Bəzi vaxtlar gedirəm. Həzrət mənə baxıb buyurdu:

-Sən İmam Hüseyn (ə)- ın barəsində sanki, cəfa edirsən. Mən susdum. Həzrət buyurdu:

-Əgər bacarsan, hər gün ziyarət et. Bacarsan, həftədə bir dəfə et. Dedim:

-Ağa mən uzaqda yaşayıram. Tez-tez getməyə imkanım yoxdur. Həzrət buyurdu:

-Sənə bir ziyarət öyrədim, hər gün əməl et. Hətta uzaqda olsan da. Gündə bir dəfə çıx damın üstünə və yaxud üstü açıq bir yerə. Bir sağa bax, bir sola və başını göyə qaldırıb imam Hüseyn (ə)- ın hərəmini niyyət edərək de:

Əssəlamu ələykə Ya Əba Əbdillah.

Əssəlamu ələykum və rəhmətullahi və bərəkətuh.

Sonra Həzrət buyurdu: Belə etsən, (müstəhəb) həccin və ümrənin savabını sənə verərlər.

İMAM HÜSEYN (Ə)-İN KƏRBƏLADAKI SƏHABƏLƏRİ

Bu gecə, səfər ayının 28-ci gecəsi İmam Həsən (ə)-in və İslam Peyğəmbərinin (s) şəhadətlərinə təsadüf edir.

Bu gecə məhərrəm ayı danışdığım söhbətlərə bir neçə mətləb əlavə etmək istəyirəm. O da budur ki, İmam Hüseyin (ə)-in Kərbəlada şəhid olması və Allah yolunda öz canından keçməsi təsadüfi hadisə, eləcə də iki ərəbin davası deyildi. Bəlkə Yəzidin qoşunu ilə imam Hüseyin (ə)-in müharibəsi; İslamla küfrün müharibəsi idi. Bu barədə mötəbər kitablardan və mötəbər şəxslərdən hədislər və faktlar qeyd olundu. Eləcə də o həzrətin ziyarəti və bu ziyarətin savabı haqqında bir neçə hədis söyləndi.

Bu gecə qeyd etmək yerinə düşərdi ki, o həzrətin müqəddəs, təqvalı və şərəfli səhabələri var idi. O səhabələr də İmam Hüseyin (ə) kimi yollarını, özlərinin düşüncələri hesabına seçmişdilər. Onlar bu yolda öz təqvaları ilə, imama tabe olaraq, öz meylləri

ilə canlarından keçirlər. Bununla da Peyğəmbərin (s) ruhunu şad edirlər.

Bəzən belə təsəvvür oluna bilər ki, imam müharibəyə gedərkən onun səhabələri muzdlı tutulmuş şəxslər və ya imamın öz xidmətçiləri idi. Onlar məcburiyyət qarşısında qalaraq orada həlak oldular. Belə şəxslərin heç bir xüsusi fəziləti yoxdur.

Bu gecə həmin səhabələr haqqında bir neçə mətləbin qeyd olunması yerinə düşərdi. Bu mətləbi iki yerə bölüb, hər biri haqqında ayrılıqda söhbət açmaq istəyirəm:

1. Peyğəmbər (s) və İmam Hüseyin (ə)- in bütün səhabələri haqqında dediyi hədislər və rəvayətlər.

2. İmam Hüseyin (ə)-in hər bir səhabəsinin barəsində söylədiyi sözlər.

Əlbəttə bu iki gecədə 80 nəfərin fəziləti haqqında söz söyləmək qeyri-mümkündür. Sadəcə, bunlardan bir neçəsi haqqında İmam Hüseyin (ə)-in sözlərini nümunə olaraq qeyd edirik.

Birinci hədisi Peyğəmbərin şəxsən səhabələrindən olan imam Hüseyin (ə)-in 1-ci zəvvarı və İmam Baqirin (ə) vaxtına qədər yaşayan Cabir ibni Abdullah nəql edir. (Bu səhabənin sözünü və fəzilətini heç kim inkar edə bilməz.) Cabir deyir ki, mən İmam Baqir (ə)-dan eşitdim ki, O həzrət buyurur: İmam Hüseyin (ə) hələ şəhid olmamışdan qabaq öz səhabələrinə bu sözü buyurdu:

-«Ey mənim səhabələrim, Peyğəmbər (s) sizin haqqınızda bu sözü deyib. Peyğəmbər (s) İmam Hüseyin (ə)-a müraciətlə buyurdu: «Ey mənim oğlum yaxın gələcəkdə səni aparacaqlar Kərbəla çölünə. O yer elə bir yerdir ki, Peyğəmbərlər və onların vəsiləri də bir-birləri ilə orada görüşüblər. Bu bir çöldür ki, oranın bir neçə adı var. Bir adı da Əmuradır. Mənim oğlum, sən orada şəhid olacaqsan. Eləcə də sənin səhabələrindən bir neçəsi orada, sənin yanında, səninlə birlikdə şəhid olacaq. Onlara qılnc, nizə, ox və daş vurulacaq. Onlar şəhid olacaqlar. Onların fəziləti budur ki, həmin şəxsləri qılnc, ox və nizə yarası ağrıtmayacaq».

Bu sözün iki mənası var. Hər ikisinin də düz olması mümkündür:

Birinci məna budur ki, onların şərəflərinə və imanlarına görə Allah qılncdan ağrını və dərdi götürəcək. Çünki, İmam buyurur: Peyğəmbər (s) bu sözü dedikdən sonra bu ayəni oxudu:

«Biz oda İbrahimi yandırma dediyimiz kimi, Kərbəlada da qılnc deyə bilərik ki, onlara əziyyət verməsin.»

İkinci mənası budur ki, onların eşqi, bu yola aşiqanə surətdə gəlmələri, məhəbbətləri, Allahla olan münacatıları və eşqlərinin çoxluğu onların ağrını hiss etməmələrinə səbəb oldu.

Sonra Peyğəmbər (s) buyurdu: «Mənim oğlum, səndən və sənidlə birgə şəhid olanlardan ağrı götürülər. Döyüş, mübarizə, şəhid olmaq onlar üçün çox asan olar».

İmam üzünü öz səhabələrinə tutub buyurdu: «Mən sizə müjdə verirəm ki, biz şəhid olduqdan sonra Peyğəmbərin (s) hüzuruna gedib onu ziyarət edəcəyik.»

İkinci hədisi İmam Hüseyin (ə) Tasua günü, əsr vaxtı öz səhabələri ilə danışdığı zaman bəyan edib. Həzrət buyurub: «Mən indiyə qədər öz səhabələrimdən başqa vəfalı və gözəl səhabə, eləcə də öz Əhli-beytimdən başqa mehriban və gözəl Əhli-beyt görməmişəm və eşitməmişəm. Allah mənə görə sizə yaxşı savab və mükafatlar versin.»

Bu İmam Hüseyin (ə)-in sözüdür. Həmin Hüseyin (ə) ki, Aişədən «Əhli-beyt ayəsi gələndə sən nə gördün, kimdir Əhli-beyt?» -deyə soruşulanda deyərdi:

-And olsun Allaha! Ayə, nazil olanda mən gördüm ki, Peyğəmbər (s) Zəhranı (s), Əlini (ə), Həsəni (ə) və Hüseyini (ə) başına yığaraq söylədi: İlahi! Mənim yer üzündə bunlardan başqa Əhli-beytim yoxdur.» Həmin Əhli-beyt! Quran tərif edir, bütün çirkinliyi onlardan uzaq bilir. Peyğəmbər (s) tərif edir. Odur ki, bu Əhli-beytdən olan və Peyğəmbərin (s) qucağında böyüyüb başa çatan

həmin imam Hüseyin (ə) indi deyir mənim tarix boyu öz səhabələrimdən vəfalısını görməyib, eşitməmişəm.

Üçüncü hədis budur: Ravi deyir; İmam Sadiq (ə)-dan soruşdum: Ey Peyğəmbər balası çox istəyirəm ki, İmam Hüseyin (ə)-ın səhabələri haqqında mənə məlumat verəsən. İmam buyurdu: «Allah onların gözünün qabağından pərdəni götürdü və onlar öz məkanlarını Cənnətdə gördülər. Odur ki, bunlar da şəhid olmaqda və məqsədlərinə çatmaqda bir-birləri ilə ötüşürdülər.»

Kərbəlada belə insanları öldürüb şəhid etdilər. Öz məqamını gördükdən sonra gedən şəxslər övliyalardır. Bunlar belə şəxslər idi. Bunlar dünya, vəzifə və kürsü üçün savaşıyan insanlar deyildi. Allaha çatmaq istəyən övliyalar yalnız, ölməzdən öncə öz məqamlarını görürlər.

İkinci mətləb budur ki, həzrət hər səhabənin haqqında bir neçə söz buyurub və səhabələr də öz ürək sözlərini ona deyiblər. Onlardan bir neçəsinin adını açıqlamaq istəyirdim.

Onlardan biri Zühəyr ibni Qəyindir «Müntəhal-amal» kitabında bu şəxsin həyat tarixi yazılıb. Bu bir şəxsdir ki, mənsub olduğu tayfa üzvləri arasında yaxşı hörməti var idi.

Zühəyr hicrətin 60-cı ilində öz ailəsiylə Həcc ziyarətinə getmişdi Məkkədən çıxanda bilirdi ki,

İmam Hüseyin (ə) da bu səfərdədir. Ona görə də çalışırdı ki, həzrətlə üz-üzə gəlməsin. Hər biri ayrı-ayrı karvanda idilər. Müəyyən səbəblərə görə həzrətlə üz-üzə gəlmək istəmirdi. Lakin mənzillərin birində eyni yerdə istirahət edərkən imam bir nəfər göndərdi ki, gedib Zühəyri çağırınsın. Zühəyr həzrətin hüzuruna gəlib imamın yanında oturdu. İmam onun qulağına bir cümlə söz dedi. Lakin heç kəs bu sözün nə olduğunu bilmədi. Tarixdə də bu söz yazılmayıb. Nə İmam və nə də Zühəyr bu sözü açıqlamayıb. Zühəyr o sözdən sonra durub karvanının yanına gəldi. Xeyməsinə daxil olaraq üzünü arvadına tutub dedi:

-Mehriyyəni verib, səni azad buraxıram. Zühəyr vəsiyyətinə edib, arvadlarının mehriyyəsini və xərcini ödədikdən sonra, gəlib imam Hüseyin (ə)-ın karvanına qoşuldu. Maraqlı burasıdır ki, İmam o sözü ona dedikdən sonra Zühəyr ona dedi:

-Ey Peyğəmbər balası şübhəsiz ki, mən öz ruhumu sənə fəda edəcəyəm və mən canımla, başımla, qanımla səni müdafiə edəcəyəm. Amma imamın nə dediyi bilinmir. Bu Zühəyrin birinci sözüdür ki, imamla danışanda ona söylədi.

İkinci sözü delə idi: İmam Hüseyin (ə)- ın karvanı Kərbəlaya daxil olduqda imam orada bir xütbə oxudu. Bütün səhabələrin hamısı oturub onu dinlədilər. O xütbəylə işimiz yoxdur. Lakin o

xütbədən sonra bir neçə nəfər durub öz sözlərini deyiblər. Biri də Zühəyr idi. Zühəyr qalxıb dedi:

-Ey Peyğəmbər balası, sənin sözünü eşitdik. Əgər dünya bizə əbədi olsaydı və burada əbədi yaşasaydıq belə yenə də sənin hüzurunda şəhadətə yetməyi ondan üstün bilərdik.

Zühəyr bir də Aşura gecəsi bir söz söyləyib. Həmin gecə İmam işıqları söndürüb hamını azad qoydu. Həzrət buyurdu: Kim gedir, getsin. Bunların işi mənimlədir. Zühəyr orada durub söylədi:

-Ey Peyğəmbər balası, biz səni qoyub hara gedək. Çox istəyirəm ki, mən öldürüləm, sonra isə Allah məni diriltsin və yenə də öldürüləm, beləliklə mən dəfə öldürülüb dirilsəm belə, yenə də səndən əl çəkmərəm və səni müdafiə edəyəm. Mən sənə və Əhli-beytinin yolunda hər şeyə razıyam. Halbuki, Zühəyr gedə də bilirdi. Amma o imamdan əl çəkmədi. Aşura günü Zühəyr meydanda yerə yıxıldıqda İmam onun başının üstünə gəldi. Zühəyrin son nəfəs idi. İmam ona buyurdu:

-Ey Zühəyr, Allah sənə qatilinə lənət etsin. Elə bir lənət ki, onlar məsx olub, insaniyyət surətlərini itirib (dəyişib) meymun və donuz surətinə düşsünlər.

Bu mətləbdən başa düşülür ki, imam Aşura günü onların həqiqi və batini surətini görürdü. Bu sözü ilə imam həmin o görməsinə və bəsirətinə işarə edir. İmam bu sözü yalnız Zühəyr haqqında deyib.

Çünkü, imam bir sözlə onun fitrətini oyatdı. O, da öz zəmanəsinin imamına tabe olaraq canını qurban verdi.

İkinci şəxs Hilal ibni Nafedir. O, çox böyük və qəbiləsinin şərəfli şəxslərindən biridir. Qare-Quran və hədis yazanlardan idi. Gecələr həmişə ibadət edərdi. Əlinin (ə) dövründə baş verən 3 müharibənin üçündə də iştirak edib. Əli (ə)- 1 müdafiə edib. Hilal İmam Hüseyin (ə)- ın karvanının hərəkət etdiyini eşitdikdə, yolda ikən gəlib İmamla görüşərək onun karvanına qoşuldu. Çox can fəşanlıq etdi.

Kərbəlada olarkən İmam, həzrət Əbülfəzl ağadan su istədi. Bunu eşitdikdə iyirmi nəfər şəxs su gətirmək üçün hazır oldu. Hilal həmin şəxsdir ki, bayraq götürüb o iyirmi nəfərin qarşısında gedirdi. Elə bu yolda da şəhid olub şəhadət məqamına yetişdi. İmam Hüseyin (ə) -in Kərbəladakı xütbəsində ayağa durub söz söyləyənlərdən biri də Hilal idi. Tarixdə də yazıldığı kimi bu sözləri söylədi: «Ey peyğəmbər balası, biz Allahla görüşdən acığımız gəlmir, əksinə sevinirik. Bu görüşə də öz niyyətimizlə və açıq olan bəsirət gözümüzlə gəlmişik. Sən sevən şəxsi bizdə sevirik, sənə düşmən olan kəsə bizdə düşmənlik.» Yəni təvəlla və təberrada bizim üçün meyar sənsən.

Bunlar İmamın hüzurunda bu batini paklığı dərk etmişdilər. Ona görə də İmamdan ayrılmırdılar.

Üçüncü şəxs Burəyr ibni Xuzeyr Həmdanidir. Bu şəxs də həmin gecə ayağa qalxıb söylədi:

-Ey peyğəmbər balası, and olsun Allaha, Tanrı sənin vasitənlə bizim boynumuza minnət qoyub ki, sənin səhabələrin olub burada şəhid olaq. Cəddin Rəsulallahın qiyamət günü sənin vasitənlə bizə şəfaət verəcəyi üçün bədənimizin üzvlərini doğrayacaqlarsa və bizi şəhid edəcəklərsə, hamısı bir minnətdir ki, Allah bizim boynumuza qoyub. Biz sənə minnət qoymuruq ki, səni müdafiə edirik. Sən bizə minnət qoy, bizi qəbul et. Səni və Peyğəmbəri (s) Allah bizə minnət qoyub. Əgər bilsəm ki, məni öldürəcəklər və yenidən Allah məni dirildəcək, tikə-tikə doğrayacaqlar və yenidən diriləcəyəm, hətta yetmiş dəfə külümü göyə sovursalar belə səndən əl çəkmərəm.

Bax bunlar şəxsiyyətli insanlar idi ki, hamısı açıq gözlə, bəsirətlə və elmlə bu yolu seçib qədəm qoymuşdular.

Bunlardan Müslim ibni Ovsəcəni də qeyd etmək olar. Bu şəxs Peyğəmbərin (s) səhabəsi idi və Peyğəmbərin (s) zamanında müharibələrdə iştirak etmişdir. Çox şərəfətli və şücaətli bir şəxsiyyət idi. Müslim də Aşura gecəsi durub öz sözünü söylədi: «Ey peyğəmbər balası, biz səni necə tək qoyub gedə bilərik? Onda bizim üzrümüz nə olar? Biz Allaha nə cavab verərik? Heç vaxt bunu edə bilmərik. Mən bir

dəfə ölüb, öldürüləcəyəm, amma bunun mükafatı, şərəfəti sənin və Peyğəmbərin (s) tərəfindən bizim üçün əbədi olacaq. Mən necə çıxıb gedə bilərəm? Sənin yolunda- Allah yolunda şəhidlik məqamına yetişməkdən gözəl nə ola bilər.»

Muslim atdan düşdü. (ağır yara almışdı). Axır saatlarında imam Hüseyinlə (ə) Həbib ibni Məzahir onun başının üstünə gəldilər. İmam ona buyurdu:

Allah sənə rəhmət eləsin ey Müslim. Sonra bu ayəni oxudu: «Möminlərin bəzisi əhdinə vəfa edərək şəhid oldu, bəzisi də gözləyir ki, vaxtları yetişsin və əhdlərinə vəfa edib şəhid olsunlar.

Müslim gözlərini açdıqda İmamı gördü. Həbib ibni Məzahirə baxıb bir cümlə dedi: «Ya Həbib İmamı sənə tapşırıram. Əgər onun hüzurunda şəhid olsan, izzət tapacaqsan.»

Bu şəxslərin hamısı haqqı tanıyıb öz elmləri ilə və öz ixtiyarlarıyla bu yolu seçmişdilər. Onlar haqqı batıldən ayırırdılar. Allahın razılığı, və nuru bunlardır. Bunların məclislərinin hamısı nuranıdır. Belə bir şəxslər dünyanın mənasını bilib dünyadan öz bəhrələrini götürüblər.

FATİMEYİ-ZƏHRA (S)-NİN FƏZİLƏTLƏRİ

Bu gecə İslam Peyğəmbərinin (s) möhtərəm və müqəddəs qızı Fatimeyi Zəhranın (s) şəhadət gecəsidir. Bu gecə sizin üçün on mətləb söyləyəcəyəm. Bu mətləbləri hədislər əsasında sizə çatdıracağam. Qeyd edəcəyimiz hədislər əsasında Əhli-beytin, xüsusilə də beş kimsənə haqqındadır. Fatimeyi Zəhra (s) da bu beş kimsənədənəndir.

Birinci mətləb: Fatimeyi Zəhra (s) yaranışın səbəbi sayılır. Yəni Allahın yaratdığı bu aləmin səbəbi Fatimeyi Zəhra (s) və Əhli-beyt (ə)- dır. Rəvayətdə var ki, əgər onlar olmasaydı, nə yer, nə də başqa yaradılmışlar yaranardı. Bu mövzuda söyləyəcəyimiz birinci hədis Əbu Hüreyrədənəndir. Söyləyəcəyimiz hədislərin sənədləri əsasən başqa firqələrin kitablarındanıdır.

Əhli-beytin fəziləti haqqında Əbu Hüreyrə belə nəql edir: Bir gün İslam Peyğəmbəri (s) bizə söhbət edirdi. O, Adəm Peyğəmbərin (s) yaranması haqqında söhbət açanda buyurdu: «Allah Adəmi yaratdı. O, yarandıqdan sonra bir sağına, bir də soluna baxdı. Sonra isə Allahın ərşinə tərəf nəzər saldı. Orada beş nəfər şəxsin «əshabını» (oxşar misalını) gördü. Adəm onları səcdə və rükü halında gördükdə çox təəccübləndi: Çünki o birinci insandır

və ondan qabaq da heç kəs yaranmayıb. Allahdan soruşdu:

-İlahi, məndən qabaq torpaqdan kimisə yaratmışsanmı? Allah buyurdu:

-Yox ey Adəm.

-Bəs onda bu beş şəbəh kimdir? Onlar da mənim kimi insanlardır?

-Onlar sənin nəslindən və sənin balalarıdır. Ey Adəm, əgər onlar olmasaydı heç səni də yaratmazdım. Bunların adını öz adımın kökündən ayırmışam. Bunlar olmasaydı behişt, göyləri, ərşi də yaratmazdım. Bütün insanları, cinləri, mələkləri bunlara xatir yaratmışam. Mən insanların içindən bu beş kimsəni seçib, bəyənmişəm. Ey Adəm, sənə bir şey öyrədim ona əməl et. Çətinliyə düşdükdə bunlara təvəssül et. Hacətin oldu, bunları çağır, bunların ətəyindən yapış. Onda mən sənin hacətini (istədiyini) bunların şərəfətinə xatir verəcəyəm.»

Bu hədisi Peyğəmbər (s)- dən Əbu Hureyrə nəql edir.

İkinci mətləb: Hədislərdə var ki, Fatimə (s)-nın adı həm behiştin qapısı üzərində, həm də İlahi ərşdə səbt olunub.

İbn Abbas nəql edir: Bir gün Peyğəmbərin (s) hüzurunda oturmuşduq. Həzrət bizə öz meracından danışdı. O Həzrət, bu səfərin üstün cəhətləri və fəzilətlərindən danışdı. Peyğəmbər (s) söhbətinin

bir yerində buyurdu ki, meracda Cənnəti mənə göstərdilər. Cənnətin qapısında belə bir yazı varidi: «Allahdan başqa Allah yoxdur. Mühəmməd onun rəsulu, Əli də həbibidir. Həsənlə Hüseyn Allahın sevib seçdiyi insanlardır. Fatimə insanların içində ən üstünüdür. Bunlara qarşı ürəyində kin-küdurət bəsləyənlərə Allah lənət etsin».

Bu beş nəfərin Adı həm ərşdə, həm də Cənnətin qapısı üzərində yazılıb. Bunu bizə deyən Fatimə (s)-nin atası, İslam Peyğəmbəri (s)-dir. Nəql edən isə Əbu Hüreyrədir.

Üçüncü mətləb: Hədislərdə buyrulur ki, Həzrəti Zəhranın (s) surəti Cənnətdə nəsb olunub. Hədisi bizə nəql edən kimdir? Ənəs ibni Malik. O, deyir: «Allah Adəmi yaratdı. Adəm Cənnətdə ətrafına baxdı. Gördü ki, heç bir şey yoxdur. Sonra soruşdu: İlahi, mənim surətimdə cənnətdə heç bir şəkil yaratmamısan? Allah cavabında ona işarə edərək bildirdi ki, Cənnəti-firdovsə baxsın. Adəm deyir ki, Cənnəti-firdovsə daxil olarkən orada böyük bir bina gördüm. Binaya daxil olandan sonra orada mənə beş surətin rəsmini göstərdilər. Onların hamısının adı yazılmışdı. Mən onlara baxdım. Bir-bir Allah onları mənə tanıtdırdı. O yazılar delə idi: Əhməd (s), Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyn (ə)».

Peyğəmbər (s)- in iki adı var, biri göydə, biri yerdə. Yerdə Mühəmməd (s), göydə isə Əhməd (s)-dir.

O beş nəfərin adı öz rəsmlirinin altında yazılıb. Allah onları Həzrəti Adəmə göstərir.

Hədəslərin birində belə bir mətləb var ki, Peyğəmbər (s) buyurur: «Onlarla müxalifət edən, sanki Allah və peyğəmbərlə müxalifət edib. Onları sevib, onlarla sülh edən, Allahı və Peyğəmbəri (s) sevib sülh edən kimidir.»

Zeyd ibni Ərqəm nəql edir ki, Peyğəmbər (s) Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) -a baxıb buyurdu: «Sizinlə müxalifətdə olan mənimlə müxalifətdədir. Sizinlə sülh edən şəxs mənimlə sülh edib.»

Başqa bir rəvayəti isə Əbu Bəkr nəql edərək belə deyir: «Özüm gördüm. Peyğəmbər (s) bir xeymə qurub, əlində qılınc oturub baxırdı. Peyğəmbərdən (s) başqa orada Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) da oturmuşdu. Peyğəmbər (s) onlara baxıb müsəlmanlara xitab etdi: Ey müsəlmanlar, bu xeymənin içində oturanlarla müxalifətdə olanla mən müxalifətdəyəm, onlarla sülh edənlərlə mən sülhdəyəm. Bunları sevəni mən də sevirəm. Atası, babası, anası pak olmayan şəxslər bunları sevmir. Allah da onları sevmir.»

Əbu Bəkr qeyd edir ki, mən orada idim. Peyğəmbər (s) onlara baxıb bu hədisi bizə nəql etdi.

Əbu Hüeyrə nəql edir ki, Peyğəmbər (s) Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) baxıb buyurdu: «Sizinlə müxalifətdə olanla mən də müxalifətdəyəm. Sizinlə sülhdə olanla mən də sülhdəyəm.»

Bu hədislərin sənədlərini kim istəsə, deyə bilərəm. «Tarixi Bağdad», «Bidayətun-nihayə», «Səhih-Müslim», «Müsnəd» və s.

Bu gecənin mətləblərindən biri də budur ki, Fatimə (s) Seyyidəti-nisail-aləmindir. Quranda, «Ali-İmran» surəsində deyilir ki, Məryəm Səyyadəti-nisail-aləmindir. İbni Abbasdan bir hədis nəql edəcəyik ki, bu ifadənin mənasını açıqlayır. O, rəvayət edir ki, bir gün Peyğəmbər (s) oturmuşdu. Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) da onun hüzurunda idilər. Həzrət belə dua etdi: «İlahi sən bilirsən ki, bunlar mənim Əhli-beytimdir. Mənə ən yaxın, istəqli, sevimli və ən gözəl insanlardır. İlahi, bunları sevəni Sən də sev, bunlara qarşı qəzəbli olanlara qarşı Sən də qəzəbli ol! İlahi, bunları istəyəni Sən də çox istə, Bunları düşmən tutanı Sən də düşmən tut! Bunlara yardım və kömək göstərənlərdən Sən də yardımını əsirgəmə!»

Sonra buyurdu: «Ya Əli, sən mənim ümmətimin imamısan. Sən camaata rəhbərlik edərək onları

aparıb cənnətə çıxaracaqsan. Sənin rəhbərliyinlə onlar cənnətə gedəcəklər».

Daha sonra Fatimə (s) haqqında buyurdu: «Mən indi sanki, gözlərimlə görürəm qızım Fatimə (s) bir dəvənin üzərində oturub. Yetmiş min mələk onu sağdan, yetmiş min soldan, yetmiş min mələk qarşından, yetmiş min isə arxadan müşayət edir. Onlar mənim ümmətimin qadınlарına rəhbərlik edərək onları Cənnətə tərəf aparırlar». Sonra Peyğəmbər (s) buyurdu: «Bütün qadınlарın hamısının böyüyü və xanımın Fatimədir. Bir nəfər soruşdu:

-Ya Peyğəmbər, Fatimə (s) öz zamanındakı aləmin seyyidəsi və böyüyüdür, yoxsa bütün zamanlarda bütün aləmlərin seyyidəsidir? Həzrət buyurdu:

-Sən verdiyin sualda öz zamanında aləmlərin seyyidəsi və rəhbəri olmaq məsələsi Quranda da qeyd edildiyi kimi Məryəmə aiddir. Amma, qızım Fatimə əvvəldən axıra qədər (yaranişdan qiyamətə qədər) bütün zamanlar, bütün aləmlər içrə insanlарın ən gözəli, mərifətlisi və eləcə də xanımlарın seyyidəsidir.»

Bu hədislər müxtəlif kitablarda Peyğəmbərdən (ə) nəql edilib.

Peyğəmbərdən (s) nəql olunan bir mətləbi də bu gecə sizə nəql etmək istəyirəm. Peyğəmbər (s) Zəhra (s) şüalarının cənnətə daxil olmasını müjdə verir.

«Si» tabe olan deməkdir. Əlinin şüası, yəni ona tabe olan. Yəni ayağını Əlinin ayağını izi olan yerə qoyur və ona tabe olur. Fatimə şüası da var. Bəs o kimdir?

Peyğəmbər (s) hədislərində buna açıqlama gətirərək buyurur: «Qiyamət günü qızım Fatimə dəvələrin birinin üzərinə minib məhşərə daxil olacaq. Sağdan və soldan onu mələklər dövrəyə alacaq. Cəbrail onun dəvəsinin yüyənini çəkəcək. Bu zaman məhşər əhlinə nida gələcək. Hamınız gözlünüzü yumun! Çünki Fatimə gəlib camaatın arasından keçərək cənnətə daxil olmaq istəyir. Bütün peyğəmbərlər gözlərini yumur. Fatimə (s) dəvə ilə gəlib keçir. Onda Allah tərəfindən nida gəlir:

-Ey mənim sevdiyim şəxsin qızı, nə istəyirsən de! Hamısı veriləcək. Kimi istəyirsənsə, şafaət et! Sənin şafaətin qəbul ediləcək.» Fatimə (s) deyər:

-İlahi, mən səndən mənim şüələrimi, mənim nəslimin şüələrini, məni və mənim nəslimi sevənləri istəyirəm. Allah tərəfindən nida gəlir:

-Burada Fatimənin nəslə haradadır? Fatimənin şüələri hansı? Fatiməni və Fatimənin nəslini sevənlər hansı? Bu zaman bir dəstə ayrılaraq bir yerə toplaşacaqlar və deyəcəklər:

-Bizi səslədiniz, bizi çağırıdınız. Mələklər gəlib onların ətrafında dayanacaqlar. Fatimə (s) qabaqda onlar da arxasınca gedəcəklər. Fatimə onların hamısını gətirib Cənnətə daxil edəcək.» Bu hədisi Peyğəmbər (s) bizə nəql etmişdir.

Bu gecəki son hədisimiz budur: Peyğəmbər (s) bu sözləri qızı Fatiməyə (s) özü danışır. Peyğəmbər (s) Fatiməyə (s) xitabən buyurur: «Cəbrail qiyamət günü gəlib Fatimənin yanında dayanaraq deyər:

-Ya Fatimə(s), sən hacətlərini istə! Qızım, Fatimə (s), onda sən deyəcəksən:

-İlahi, mənim hacətim mənim şüalərimdir. Allah cavab verəcək:

-Ya Fatimə (ə), narahat olma, mən onları bağışladım. Sonra deyərsən:

-Mənim şüalərimin də şüalərini bağışla. Allah buyurur:

-Onda məhşərə gir! Kim əlini atıb sənin ətəyindən yapışsa onlar cənnətdə səninlə bir olacaq». Sonra Peyğəmbər (s) əlavə etdi:

-Ya Fatimə, axı o vəziyyətdə hamı yapışa bilməyəcək. Onda sənin ətəyindən kim yapışacaq?

Fatiməyə (s) əzadarlıq edənlər. Onu sevib, onun buyurduqlarına əməl edənlər. Fatiməyə (s) nisbətləri (nəsilləri) çatan adamlar. Fatiməyi Zəhra (s) o zaman belə bir arzu edəcək: «Kaş onlar da Fatiməni sevənlərdən olaydılar.»

«Ya Fatimə (s), sənin şüalərin, Əlinin, balalarının şüaləri bütün qəm-qüssələrdən amanda olacaqlar. Qiyamət günü insanlar peşiman olarkən, əməllərini görüb və təəccübdən əllərini ağızlarına apardıqda və əlləri hər şeydən üzüldükdə Fatimə (s) əzadaları, onu sevənlər, onun yolunu gedənlər, onu dildə deyib əməldə göstərənlər Fatimənin arxasınca gedəcəklər.»

Allah qismət etsin, biz Fatiməni (s) başa düşək. Hədisdə var ki, qədr gecəsini başa düşmək istəyən, dərk etməyə çalışan 1-ci növbədə Fatiməni (s) tanımalıdırlar. Fatiməni (s) dərk edən qədr gecəsini dərk edər. Allahın vəhdət və bərəkəti də o şəxsin vücudunu bürüyər.

Allah bizi öz rəhmətindən ayrı salmasın!

Şəhadətin ikinci gecəsi

Dünən gecə qeyd edildi ki, bu xanımın şəhadəti münasibəti ilə əlaqədar bu məkanda iki gecə əzadarlıq mərasimi təşkil edilir. Mən xanımın barəsində nəzərdə tutulan on fəzilət haqqında söhbəti bu iki gecə üçün nəzərdə tutmuşdum. Peyğəmbərin (s) dilindən olan bu hədislərdən altısını dünən gecə əziz dostlara və möminlərə çatdırdım. Bu gecə isə xanımın şərəfəti haqqında olan digər dörd fəziləti əzizlər üçün ərz edəcəyəm. Beləliklə bu gecə üçün dörd fəzilət və on iki hədis nəzərdə tutmuşam.

On fəzilətin altıncısı deyildi. yeddincisi isə budur: Xanım Fatimə (s), İslam Peyğəmbəri (s) və

İmamların hamısı bir nurdan yaranıblar. Bu məsələni bizə Peyğəmbər (s) öz hədisində buyurur. Bu hədisdə qeyd edilir ki, Peyğəmbər (s) Fatimeyi Zəhra (s) və 12 İmam yəni 14 məsum hamısı mələklərdən üstündürlər. Şübhəsiz ki, bunlar hamısı Allah nurundan, bir nurdan yaranıblar. Hədis belədir: «Bir nəfər Peyğəmbərdən (s) soruşur:

-Ya Rəsulallah, sən üstünsən, yoxsa Cəbrail? (Allahın ən şərəfətli mələyi) Peyğəmbər (s) buyurur:

-Mənim şərəfətim Cəbraildən artıqdır. Oradakı səhabələr heç bir söz demirlər. İbni Abbas Peyğəmbərin (s) həm səhabəsi, həm də əmisi oğlu olduğundan özünə bir az ürək-dirək verib soruşur:

-Ya Rəsulallah sənin üstünlüyünə səbəb nədir ki, sən Cəbraildən üstünsən? Həzrət buyurdu:

-Allah məni elə bir nurdan yaradıb ki, onun nə olduğunu heç kəs bilmir. Sonra isə əlavə etdi. Allah bir kəlam-səs yaratdı və o səsdən bir nur xəlvə oldu. Sonra yenə bir səs və o səsdən də bir nur yaratdı. Birinci nurdan bizim ruhumuz, ikinci nurdan isə bizim cismimiz xəlvə olundu».

Bu Peyğəmbərin (s) cavabı və izahıdır.

İkinci hədis Əmmarın dilindəndir. Əmmar nəql edir: «Mən Əli (ə)- ın arxasınca gedirdim. O, gedib Fatimənin (s) mənzilinə daxil oldu. Fatimə (s) Əli (ə)- a baxıb dedi:

-Ya Əli, səninlə iki mətləb haqqında çox söhbət etmək istəyirəm. Onların biri keçmişdə baş vermiş hadisələr, ikincisi isə gələcəkdə olacaq hadisələr haqqındadır. Bunu dedikdən sonra Əli (ə) cavab vermədən geri qayıdıb Peyğəmbərin (s) otağına gəlir. Peyğəmbər (s) deyir:

-Ya Əli, mən sənə üçün danışım, yoxsa sən mənim üçün danışsın. Əli (ə) deyir:

-Ya Rəsulallah, sənə danışmağın daha yaxşı olardı. Peyğəmbər (s) buyurdu:

-Ya Əli sən Fatimənin yanına getdin, o səndən belə bir şey soruşdu, deyə buyurdu. Burada Əli (ə)-buyurdu:

-Ya Rəsulallah, necə buyurursansa, elədir. Amma mən səndən bir şey soruşmaq istəyirəm. Buyurdu:

-Fatimədə bizim nurumuzdan yaranıb? Həzrət buyurdu:

-Bəs sən bilmirsən ki, Peyğəmbər (s) Fatimə Əli, Həsən, Hüseyin və 12 imamın hamısı bir nurdan yaranıb? Əli (ə) elə orada, Peyğəmbərin (s) yanında səcdə edərək Allaha şükr edir və Fatimənin (s) yanına qayıdır.

Əmmar deyir: Mən orada idim, Əli (ə) gəldikdən sonra Fatimə (s) ona, Peyğəmbərin (s) yanına getməsi, Əlinin (ə) ona sual verməsi və Peyğəmbərin (s) cavabını olduğu kimi söyləyir».

Bu hədislər açıq surətdə bizə başa salır ki, bunların hamısı bir nurdan yaranıb. Burada bir hədis də qeyd etmək istəyirəm. Bu hədis də Peyğəmbər (s) -dəndir. Burada Peyğəmbər (s) cənnətin Allah tərəfindən necə yarandığını göstərir. Həzrət buyurur: «Allah öz nurundan cənnəti xəlq edir. Sonra o nuru cənnətin içinə atır. Cənnətin içində o mənim vücudumu yaradır və zühura gətirir. Bu nurun üçdə birindən mənim vücudum yaranır. Nurun üçdə biri dəyib Fatiməni yaradır. Qalan üçdə biri də Əli və Əhli-beyti yaradır. Sonra əlavə etdi ki, o nurdan insanların, müsəlmanların hansına dəyirsə, o Peyğəmbər (s) və Ali Peyğəmbər (s) vilayətinə tərəf hidayət olunur. O nurdan kimə dəymirsə o Peyğəmbər (s) və Ali peyğəmbər vilayətindən azğın düşür və yollarını azırlar.»

Bu hədislər bizə açıq surətdə Peyğəmbərin (s) necə yaranması, Əhli-beytin bir nurdan yaranması, onlara tərəf olan hidayət yolu, onların şərəfət və fəziləti və Fatimə (s) haqqında məlumat verir.

Peyğəmbər (s) başqa bir hədisdə buyurur: «Fatiməni sevənlər və dost tutanlar məni və Allahı sevib dost tuturlar. Fatiməni özünə düşmən bilənlər məni və Allahı özünə düşmən bilirlər.»

Zeyd ibni Ərqəm belə bir hədis nəql edir: Bir gün mən Peyğəmbərin (s) yanında oturmuşdum. Fatimə (s) otaqdan çıxdı. O, Həsən (ə) və Hüseynin

(ə) hər ikisinin əlindən tutmuşdu. Əli (ə)- da onların arxasınca gedirdi. Dördü də gəlib bizim yanımızdan keçdi. Peyğəmbər (s) onlara baxıb buyurdu: «Bunları sevən məni də sevir. Bunları sevməyən məni də sevmir və ürəyində mənə qarşı kin-küdurət bəsləyir.» Bu hədis «Kənzul- ummal»- ın 12-ci cildinin 103-cü səhifəsində öz əksini tapmışdır.

Başqa bir hədisdə Mücahid ibni Səd yazır: Bir gün Peyğəmbər (s) Fatimənin (s) əlindən tutub üzünü bizə tərəf tutaraq buyurdu: Bunu kim tanıyır? (Fatiməyə (s) işarə edərək) söz yox ki, hamınız tanıyırsınız. Kim tanımırsa, mən ona başa sala bilərəm. Bu Fatimədir (s). Peyğəmbərin (s) qızıdır. Bu ürəyimin parasıdır. Mənim ruhumdur. Buna əziyyət verən sanki, mənə əziyyət verib. Mənə əziyyət verən isə sanki, Allaha əziyyət verib. Sonra əlavə edir. Mən öləndən sonra buna əziyyət verən sanki, mənim gözümlə önündə buna əziyyət verir.»

Peyğəmbər (s) bu sözlə çox məsələlərə aydınlıq gətirir. Bununla o höccəti tamamlayır. Sonra bir daha əlavə edərək buyurur: «Buna əziyyət verən mənə əziyyət verib. Mənə əziyyət verən isə, Allaha əziyyət verib.»

Qiyamət günü yerdə zəlzələ baş verər. Bu zaman yer bütün ağırlıqlarını bayıra atar. İnsanlar hamısı qəbirlərdən durub qrup-qrup, qaça-qaça

məhşərə gəlməyə hazırlaşırlar. Peyğəmbər (s) buyurur ki, Fatimənin bu zaman iki fəziləti var:

1.Fatimə (s) Peyğəmbər Əli (ə), oğlanları Həsən və Hüseyin (ə)- la birlikdə böyük bir dəvənin üzərində camaatın arasından keçərək cənnətə daxil olur.

2.Fatimə (s) birinci insandır ki, qiyamət günü cənnətə daxil olacaq.

Əbu Hüreyrə qeyd edir ki, mən özüm Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki, O Həzrət (s) buyurdu: Qiyamət günü Peyğəmbərlər dirilib öz heyvanlarının üzərində gələcək. Mən Quraq adlı bir dəvənin üstündə, Fatimə (s) isə mənim qarşımda Əzla adlı bir dəvədə, Həsən və Hüseyin hərəsi bir dəvədə, Əli isə mənim dəvəmdə gələcək. Beləcə hamı qiyamət günü məhşərə daxil olacaq. Peyğəmbərlər hamısı məhşərin ortasında cənnətə daxil olmağa hazırlaşacaqlar. Əbu Hüreyrə nəql edir ki, özüm şəxsən Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki buyurdu: «Cənnətə ilk daxil olan insan Fatimə (s) olacaq. Mənim ümmətim arasında Fatimənin məsələsi Məryəmin məsəlsi kimidir. (Bu 2-ci hədisimdir). Bu hədisi «Kənzul-ummal»-ın 4-cü cildi,16-cı səhifəsində oxuya bilərsiniz.

Peyğəmbər (s) Əliyə (ə) buyurur: «Cənnətə ilk daxil olan insan biz beşimiz olacağıq ki, hamıdan birinci olaraq cənnətə girəcəyik. Əli (ə) buyurdu:

-Ya Rəsulallah bəs bizi sevənlər və bizi istəyənlər necə olacaq? Peyğəmbər (s) buyurdu:

-Onlar da sizin arxanızca, sizinlə birgə, sizdən sonra cənnətə daxil olacaqlar.»

Doqquzuncu və sonuncu mətləbimiz budur ki, belə bir şərəfətə və üstünlüyə malik olan insanlara salavat deməyin böyük xeyri vardır.

Peyğəmbər və Ali Peyğəmbər (s) və şəxsən həzrəti Fatimə (s) barəsində və onun adına deyilən salavatların savabı və üstünlüyü hədislərdə gəlib.

Quranda «Təthir» ayəsini oxuyursunuz və bilirsiniz ki, Fatimə (s) də Əhli-beytdəndir. Peyğəmbər (s) buyurur ki, Əhli-beytə belə salavat göndərin. Mənim üçün yarımçıq salavat deməyin. Dedilər:

-Ya Rəsulallah yarımçıq salavat necədir? Buyurdu:

-«Allahümməsəlli əla Mühəmməd» deyib dayansanız və qalanını deməsəniz, belə salavat mənə lazım deyil. Dedilər:

-Ya Rəsulallah, onda salavatı bizə mükəmməl şəkildə öyrət! Həzrət buyurdu:

-«Allahümməsəlli əla Mühəmməd və ali-Mühəmməd»

Ali-Peyğəmbər (s) kimdir?

Ali-peyğəmbər (s) haqqında yazdığım bir hədisi sizin üçün oxuyacağam.

Məmun öz xilafəti dövründə böyük məclislər təşkil edib, dövrünün ən görkəmli, dəyərli və tanınmış alimlərini oraya yığar, imam Rza (ə) -ı da bu məclisə dəvət edərdi. Belə məclislərin birində, mübahisələr zamanı Məmun İmam Rza (ə) -dan soruşdu:

-Peyğəmbərin itrəti kimdir? Peyğəmbərin ümməti deməkdir, yoxsa bunlar ayrı-ayrı şeylərdir? Həzrət buyurdu:

-Bəli, bunlar ayrı-ayrı məsələlərdir. Ümmət başqa, Əhli-beyt başqadır. Məmun dedi:

-Hədislərin birində var ki, mənim ümmətim həm də Əhli-beytimdir. Bu barədə nə deyə bilərsən?

İmam gördü ki, burada hədis desə, o başa düşməyəcək. Bu səbəbdən də başqa bir üsuldan istifadə etdi. O, üzünü Məmunə və məclis əhlinə tutub soruşdu:

-Peyğəmbərin Əhli-beytinə sədəqə vermək olarmı? Onlar dedilər:

-Xeyr. Həzrət buyurdu:

-Quranda buyurulur ki, Peyğəmbər ümməti içində olanlara sədəqə verin! O, hansı ümmətidir? Dedilər:

-Müsəlmanlardır. Həzrət buyurdu:

-Əgər Quran buyurursa sədəqə verin və Əhli-beytə də sədəqə haramdırsa, deməli Əhli-beyt də Ümmət də başqa-başqa şeylərdir.

Bu sözü eşitdikdən sonra hamısı susdu. Daha heç bir söz soruşmadılar. Çünki, gördülər ki, Quran bir tərəfdən deyir ki, ümmətə sədəqə verin, digər bir tərəfdən isə sədəqə Əhli-beytə haramdır. Məsələnin əsas mahiyyətini başa düşdülər. Bu zaman İmam onlara baxıb soruşdu:

-Siz Yasin surəsini oxumusunuzmu? Dedilər:

-Bəli. İmam üzünü alimlərə tutub dedi:

-Yasin kimdir? Onlar hamısı bir ağızdan dedilər:

-Şübhəsiz ki, İslam Peyğəmbəri. Həzrət buyurdu:

-Allah Quranda bəzi peyğəmbərlərin adını çəkir və onlara salam göndərir. «Saffat» surəsinin 79-cu ayəsində Allah Nuha salam deyir. 109-cu ayədə İbrahimə salam deyir. 120-ci ayəsində Musa ilə Haruna salam deyir. Bu düzdürmü? Dedilər:

-Bəli. Həzrət buyurdu:

-Amma İslam Peyğəmbərindən başqa Allah heç bir peyğəmbərin Əhli-beytinə salam demir. Soruşdular:

-Allah İslam Peyğəmbərinin Əhli-beytinə harada salam verib? İmam buyurdu:

-Bəs siz demirsiniz Yasindən məqsəd İslam peyğəmbəridir? Allah «Saffat» surəsinin 130-cu ayəsində buyurur: Salam olsun Ali-Yasinə! Yasin İslam Peyğəmbəridirsə, Allah Ali Peyğəmbərə salam

deyir. Siz bu barədə nə deyə bilərsiniz? Orada olanlar heç bir söz deməyib susdular.

Bu gecəki axırncı hədisim budur ki, Peyğəmbər (s) bizə salavat göndərməyi öyrətdikdən sonra qızı Fatiməyə (ə) buyurdu: «Sənə hər kəs salavat desə, Allah onu bağışlayar». «Mən cənnətin harasında olsam, Allah o adamı gətirib mənim yanımda oturdacaq». Sonra peyğəmbər buyurdu: «Cəbrail mənim yanıma gəlib xəbər verdi ki, Əli (ə) Fatiməni (s) bu günki, gecədə gətirib dəfn etdikdə iki mələk Fatimənin (ə) yanına gəlir. (Bu qayda bütün müsəlmanlar üçün eynidir.)

Onlar Fatimədən soruşur:

-Ya Fatimə, Allahın kimdir? Fatimə (s) cavabında «Mənim Allahım mənim pərvərdigarımdır» -deyə söylədi.

-Sənin peyğəmbərin kimdir?

-Mənim peyğəmbərim atamdır.

-İmamın kimdir?

-Qəbrimin üstündə ayaq üstə duran. Məni dəfn edib hələ evinə getməyən Əli (ə) -dir mənim imamım.

Əli (ə) Fatiməyi Zəhranı (s) dəfn etdikdən sonra deyir: Ya Fatimə, mən evə getməyəcəyəm və burada oturacağam. Səndən soruşsalar ki, imamın kimdir? Deki, qəbrimin üstündə oturub ağlayır. O, mənim imamımdır.

*Zəhra gözüüm sataşmayacaq burda göziün
nuruna.*

Məməurlər gələndə suala hüzuruna.

Şirin dilin həqiqəti izhar edən zaman.

Allah ilə Peyğəmbərə iqrar edən zaman.

Növbə çatar imamına ey cani-cavidan!

Məzlum Əli idi qəbrim üstə verdi şəm.

İnşaallah bizim hamımızı Allah müvəffəq etsin!
Allah bizi Fatimənin (s) ardıcıllarından, ona əza
saxlayanlardan qərar versin!

Yaxşı olar ki, hər bir müsəlman heç olmasa belə
bir gecədə 2 rükət namaz qılıb o xanımın ruhuna
hədiyyə etsin. Sonra isə o xanımın ruhuna 100 dəfə
Salavat desin.

İMAM RZA (Ə)-İN ŞƏHADƏTİ

Bu gecə səfər ayının 29-u, İmam Rza (ə)- in
şəhadətinə təsadüf edir. O həzrət səfər ayının 29-u
şəhid olub. Bu məclis Peyğəmbər (s), İmam Həsən (ə)
və İmam Rza (ə)- in adına təşkil olunub.

Ötən söhbətlərimizdə qeyd edildi ki, imam
Hüseyn (ə) özü müqəddəs olduğu kimi hədəfi də
müqəddəsdir. O, Allahın höccəti və İmam Həsəndən
(ə) sonra 3-cü imamdır. Onun sözü Peyğəmbərin (s)
sözü, Peyğəmbərin (s) sözü isə Allahın sözüdür.
İmam Hüseyn (ə)- in özü kimi səhabələri də

müqəddəsdir. Onlar alim, ziyalı və şəxsiyyətli insanlardır.

Bəziləri belə düşünür ki, İmamın səhabələri onun qardaşları və bir neçə muzzdlu işçiləri olduğundan onların heç bir fəziləti yoxdur. Lakin məsələ tamamilə başqa bir şeydir.

Bu səhabələr təqvaları, ağılları və öz ixtiyarları ilə İmam Hüseyn (ə)- ı seçib onu müdafiə ediblər. Özlərini Allaha qurban, Peyğəmbərə (s) fəda ediblər.

Dünən onlardan bir neçəsinin haqqında danışdıq. Bu gecə də İmamın hüzurunda şəhid olan həmin şəxsiyyətli, təqvalı səhabələrdən bir neçəsinin adını çəkmək istəyirəm.

Bu səhabələrdən biri Hürri İbni Yəzid Riyahidir. Hürri, İbni Ziyadın əmriylə İmamın yolunu kəsdiyi üçün İmam ona öz etirazını bildirdi. Hürri isə başını aşağı salıb heç bir söz demirdi. Sonralar isə o öz ağılı imanını, ixtiyarını və atasının göstərişini ilə İmamın tərəfi qayıtdı.

Hürri öz qəbilə adamları arasında böyük nüfuza malik, güclü bir şəxsiyyət idi. Bütün bunlara baxmayaraq o qumlar üzərində sürünə-sürünə İmamın hüzuruna gələrək tövbə etdi. İmam Hürri qəbul etdikdən sonra o gedib meydana şəhid oldu. Buradan belə bir sual çıxır. Allah hansı səbəbə görə Hürri hidayət etdi ki, tövbə edərək belə bir şərəfə nail oldu? Böyük alimlər buna belə bir cavab yazırlar:

Hürr imamət-vilayətin qarşısında çox ədəblə rəftar etdiyindən Allah onu bədbəxt etmək istəmədi. Bu ədəb nümunələrindən biri budur ki, Hürr İmam qoşunlarını müşayət edərkən öz dostları ilə gəlib bir yerdə mənzil saldılar. Orada Həzrət (ə) Hürre buyurdu:

-Siz gedin orada namaz qılın, biz isə namazlarımızı burada qılacağıq.

Hürr bu sözdən çox utandı. Çünki onlar hamısı İmamı tanıyırdılar və bilirdilər ki, başqa məsələ altında, başqa adla, başqa bir iş görürlər. Hürr utandığından, xəcalətindən başını aşağı saldı. Sonra işarə ilə öz adamlarına bildirdi ki, gəlib İmamla birlikdə namaz qılsınlar. Həzrət isə ona buyurdu ki, namazlarını başqa bir yerdə qılsınlar. Hürr söylədi:

-Ağa, Sənin hüzurunda ikinci bir namaz təşkil edib imamlıq etmək mərifətsizlikdir. İcazə ver sənin arxanda namaza duraq.

O, burada öz ədəbini göstərdi.

Göstərdiyi ikinci ədəb nümunəsi isə budur: Karvan gəlib Mədinə və Kərbəla arasında olan yol ayrıcına çatdıqda Hürr yolu bağlayaraq dedi:

-Mədinəyə tərəf olmaz. Yalnız Kərbəlaya tərəf yol açıqdır.

İmam gördü ki, onları ölümə tərəf çəkirlər və bildi ki, Hürren dəstəni artıq bədbəxt edərək cəhənnəmlik ediblər. Həzrət bildirdi ki, özü şəhid olub

xoşbəxtliyə yetişəcək. Amma burada çox adamın əli İmamın qanına bulaşacaq. İmam onlara baxaraq dedi:

-Anan matəmində otursun, nə istəyirsən? (Bu ifadəni ərəblər birinin digərinə acığı tutarkən, etiraz olaraq işlədərlər).

Hürr bu zaman çox şey edə bilərdi. Amma o heç bir reaksiya vermədən belə dedi:

-Ağa mən sənin adını xeyirdən başqa heç cürə dilimə gətirə bilmərəm, çünki, sənin anan Peyğəmbərin (s) qızı Zəhradır (s). Mən onun adını heç cürə dilimə gətirə bilmərəm.

Böyük alimlərdən biri yazır ki, Allah bu ədəbinə görə Hürrə qiymət verərək, onun bədbəxt insanlar arasında qalmasına razı olmadı. Allah onun bəsirətini açaraq hidayət etdi. Çünki həya və ədəb çox gözəl xislətdir.

Əli (ə) buyurur: «Həya və ədəb bütün xeyrlərin açarıdır».

Əgər insanda həya olsa bütün pisləklərdən uzaq olar. Ona görə də Allah Hürrə bu əcri verdi Allah Hürrə şəhadət bəxş etdi.

Yazırlar ki, Hürr şəhid olarkən İmam gəlib onun başı üzərində oturdu, üzündə ki, qanı əli ilə təmizləyərək bir ifadə işlətdi. Bu cümlə də bizə yadigar qalıb. Həzrət buyurur: «Sən hürrsən (yəni, azad insansan). Anan da adını Hürr qoyub. Sən həm dünyada hürrsən (azadsan, yəni heç bir şeyə bağlı

olmadın) həm də axirətdə. Azad olduğun üçün bu həqiqətə çatmaqda heç bir şey sənə mane olmadı. Buna görə də axirətdə də hürsən».

«Saffat» surəsinin 128-ci ayəsində Allah axirətdə azad olmanın mənasını «Qiyamət günü bütün insanları məhkəməyə çağıracaqlar. Bu məhkəməyə çağırılanlardan yalnız bir neçəsi istisna olunacaq. Onlar da axirətə azad gedən, ixlaslı, təqvalı insanlardır» belə izah edir.

Bu səbəbdən də İmam buyurur ki, sən dünya və axirətdə azadsan. Sənə heç bir sorğu-sual olmayacaq. O bir insandır ki, bu yolu məcburi seçməyib. Bir tərəfdə məqam, mənəb, vəzifə olduğu balda digər tərəfdə ölüm var, qan var. Məhz belə bir şəraitdə o öz iradəsi və eşqiylə bu yolu seçib gedir.

İmam Hüseyinin (ə) səhabələrindən ikincisi Coundur. Coun, Fəzl ibn Abbas adlı bir şəxsin qara dərili qulu idi. Əli (ə) onu pulla alıb azad etdikdən sonra onu Əbuzərə köməkçi verdi. Əbuzərr onu qəbul etdikdən sonra qalib bir müddət Əbuzərlə işlədi. Üçüncü Xəlifənin dövründə üzə düz söz söyləməsi ucbatından onu Rəbəzəyə sürgün etdilər. Əbuzər sözü üzə deyən bir şəxs idi.

Peyğəmbər (s) buyurmuşdu: «Allah yer üzərində Əbuzər kimi düz danışan insan yaratmayıb. Bütün insanlar behiştin həvəsindədir. Amma

Behiştin 4 nəfərə həvəsi var. Bunlar Əli (ə), Salman, Miqdad və Əbuzərdir».

Əbuzər belə şəxsiyyət idi. Haqq tərəfdarı olduğuna görə də onu sürgün etdilər. Hətta sürgün edərkən «haradan acığın gəlir?» - deyə soruşdular (bilirdilər ki, düz deyəcək). O, Rəbəzədən zəhləsi getdiyini bildirdi. Məhz buna görə onu Rəbəzəyə sürgün etdilər. Bir müddətdən sonra Coun geri qayıtdı, sonra Əli (ə) -in yanına gəlib dedi: Əbuzər ölüb, icazə ver sənə xidmət edim. Beləliklə Coun, Əli (ə)-a, sonra İmam Həsən (ə)-a, daha sonra isə İmam Hüseyin (ə)-a xidmət etdi. Aşura günü İmam Hüseyin (ə) -in yanına gəlib meydana getmək üçün ondan izn istədi. İmam isə bildirdi:

-Sənin iznin artıq öz əlindədir. Bir vaxt sənin rahatlığın bizimlə idi. İndi ki, biz giriftar olmuşuq, daha sən də bizə görə giriftar olma. Sən artıq azadsan. Coun İmamın cavabında dedi:

-Mən, sizin xoş vaxtınızda süfrənizin başında oturub qarnımı doyururdum, amma indi ki, iş belə gətirib mən səni necə qoyub gedə bilərəm?! Ey Peyğəmbər balası, bilirsən ki, mən zənciyəm, bədənimdən xoşagəlməz iy gəlir, heç fəxr etməyədə şərəfətli atam-babam yoxdur. Olar ki, mən də sənin hüzyurunda şəhid olub bu şərəfətə nail olum? Sən mənə lütf et, qoy bədənimdəki xoşagəlməz qoxu getsin, gözəlləşim və rəngim ağarsın. Mənim qara

qanım sənin qanına qarışmayınca səndən ayrılmayacağam. Sonra ərəb dilində şer oxumağa başladı. Qılıncı götürüb meydana getdi və dediyinə əməl etdi. Ömrünün son saatlarında yerə yığılmış halda İmam onun başının üstündə əyləşərək Cənnətin istəkləri üçün Allaha belə dua edir: «İlahi, bunun qara rəngini ağart, bədəninin qoxusunu xoş ətirli et! Onu ən gözəl insanlarınla məşhur et və onu Peyğəmbər və Ali peyğəmbərdən ayırma!».

Tarixdə var ki, on gündən sonra onun cənazəsini tapırlar. Bu zamana qədər şəhidlərin bədənlərini bəzi tayfalar gəlib dəfn etmişdirlər.

İmam Bağir (ə) nəql edir: «Cənnətin bədəni tapılarkən ağappaq idi və bədənidənə gələn xoş ətir ətrafı bürümüşdü. Cənnət İmaməti dərk edərək əbədi səadətə qovuşdu.»

İmamın səhabələrindən biri də Hənzələ ibni Səd Şəbanidir. Kufədə Həmdam adlı bir yerdə yaşayan üç qəbilədən biri Şəbandır. Hənzələ bu qəbilədən olan çox şəxsiyyətli, qariyə-Quran və cəsarətli bir adam idi. İmamın yola düşdüyünü eşitdikdə gəlib ona qoşuldu. O, bu səfərdə İmamın çox kömək oldu. Ömər Sədlə müzakirələrdə İmam Əbulfəzl ağa ilə yanaşı onu da göndərirdi. Aşura günü o da İmamdan izn istədi. Əvvəl gedib qarşı tərəfin qoşununu moizə etdi. Sonra isə İmamın yanına gələrək dedi:

-Yəbnə Rəsulillah, indi icazə verirsən Allahın hüzuruna köçüb orada öz qardaşlarıma qoşulum? Həzrət buyurdu:

-Get! Sənin bu yolun dünya və dünyadakı hər bir yoldan yaxşı və xeyirlidir. Get əbədi olan səltənətə. (Yəni Kərbəladə şəhid olmaq əbədi və sonu olmayan səltənətə qovuşmaqdır.)

Hənzələ ağlaya-ağlaya xudahafizləşib ayrılaraq gedib şəhid oldu. Beləliklə o da öz iradəsi ilə ağadan icazə alıb, öz yolunu seçdi və gedib şəhid oldu.

Kərbəladə bu şərəfə nail olanlardan biri də İmamın Azərbaycanlı qulamıdır. Yazırlar ki, türk dilli olan bu qül müsəlmanlar arasında şərəfətli bir adam idi. Burada dahi şəxsiyyət Füzulinin «Hədiqətüs-süəda» kitabında bu şəxs haqqında yazdıqlarını qeyd etmək yerinə düşərdi. Füzuli yazır: «Kərbəla şəhidlərindən birinin adı Müslümdür. Bu Müslüm Azərbaycandır. Müslüm meydanda bir qədər vuruşduqdan sonra atdan yıxıldı. Bu zaman İmam Hüseyn (ə) və Həbib ibn Məzahir onun başı üzərinə gəldilər. Müslüm gözünü açıb Həzrətə baxdı. İmam buyurdu:

-Mənim salamımı cənnət əhlinə çatdır və deki, mən də yaxın anlarda onlara qovuşacağam.» Füzuli burada bir beyt şer yazıb. Yazır ki:

Ey xoş ol saat ki, sərfe rahe-canan ola.

Göstərib aşiq vəfa məşuqinə qurban ola.

Deyir: Müslüm Həzrətə baxıb bu sözləri dedi. Gülümsündü və sonra şəhid oldu.

Füzuli qeyd edir ki, İmam sözünü qurtardıqdan sonra Həbib gəlib Müslümün başı üzərində dayanaraq dedi:

-Əgər mənim səndən sonra şəhid olacağını bilməsəydim xahiş edərdim ki, vəsiyyətini mənə edəsən. Amma mən tez bir zamanda səndən sonra şəhid olacağam. Müslüm Həbibə baxıb dedi:

-Yox, mənim sənə sözüm var. Əgər özünü zamanın imamına qurban verməsən orada sənə xeyri yoxdur. Vəsiyyətim budur ki, canını imama qurban ver, onu sənə tapşırıram. Həbib, məbada sağ qaldığın halda gözün önündə onu öldürsünlər. Bunları deyib gülümsəyərək şəhid oldu. İnsanın dünyadan gülə-gülə getməsi böyük şərəfətdir. Bu hər adama nəsib olmur. Müslümün başı üzərində imamın gözü yaşardı və ağladı.

Kərbəlada İmam 4 yerdə ağlayıb. Onun ikisi Əbəlfəzl üçündür. Biri Əbəlfəzl döyüş üçün icazə istəyəndə digəri isə Əbəlfəzl ağanın başı üzərində. Üçüncüsü oğlu Əli-Əkbər icazə istəyərkən, dördüncüsü isə azərbaycanlı qulamın başı üzərində.

Kərbəlada nə ağın, nə qaranın, nə ərəbin, nə də əcəmin heç bir fərqi yox idi. Orada hamı eşqlə Allahu, Peyğəmbəri (s), Quranı və Əhli-beyti özünə hədəf seçmişdi. Əhli-beyt bayrağı altında döyüşənlər üçün

milliyət, şəxsiyyət meyar deyildi. Burada meyar eşq və onun mənası idi.

Burada iki nəfər də Bəni-haşimidən qeyd edək. Bəni haşimdən olan Əbəlfəzl digərlərindən fərqlənmirdi. O, İmamdan izn istəyərkən onun ətəyindən yapışıb icazə istədi.

Yapışıb daməne mövləyə vəfadarımdan.

Elə bil hacı tutub Kəbənin astanından.

Şəbnəmi xiclət axır naleyi rüxsarımdan

dayanan Əbəlfəzl ağa bu şəri oxudu: «Məni ölüm ilə qorxudursunuz. Mən ölümdən qorxmuram, çünki, bu ölüm, izzətdir, ucalıqdır. Mənim canım Peyğəmbər və Ali peyğəmbərin qalxanıdır». Orada vurub bir qolunu kəsdilər. Ələmi o biri əli ilə tutdu. Sonra buyurdu: «Siz mənim əlimi kəssəniz də mən öz dinimdən, Peyğəmbər (s) və onun balalarından əl çəkməyəcəyəm. Son nəfəsimə qədər onları müdafiə edəcəyəm». Sol əlini də vurub kəsdikdən sonra öz-özünə xitab edərək dedi: «Ey mənim nəfəsim, bu kafirlərdən qorxmursan. Mən sənə muştuluq verirəm ki, Allahın rəhməti sənə nazil olacaq. Bunlar öz zülmələri ilə mənim əllərimi kəsiblər. Pərvərdigara bunları cəhənnəmlik et. Mən öz imamımı axıra qədər himayə edəcəyəm.» Bunları deyib atdan yerə yıxıldı. Bu məqamda İmam onun başı üzərinə gəldi. İmam orada bir ifadəi işlətdi. Halbu ki, heç bir yerdə və heç bir kəsin başı üzərində onu deməyib. İmam ağlayaraq şerlər oxudu və əlini belinə qoyaraq dedi: «İndi hiss edirəm ki, mənim belim sındı.» İmam Əbəlfəzl ağanın cənazəsini götürüb xeymələrə tərəf apardı.

Həzrət Əli Əkbər ağa da belə idi. Əgər bir insanda iman olmasa heç vaxt deyə bilməz ki, mən ölümdən qorxmuram. Ölümdən qorxmamaq iki cürdür. Bir dəstə ölümü heç başa düşmür. Deyir ki, mən qorxmuram. Bir dəstə isə çox abid və zahid

insanlardır. Bilirlər ki, o dünya bu dünyadan gözəldir. Ona görə də deyirlər ki, biz ölümdən qorxmuruq. Həzrət Əli (ə) buyurur: «Uşaq anasının südünü yemək üçün axtardığı kimi mən ölümü axtarıram!» Camaata deyirdi: «Əgər bilsəniz öləndən sonra onlar nə görür, (qüssədən) heçnə yeməzdiniz» Əli (ə) bilirdi ki orada nə var. Odur ki, başına qılınc zərbəsi dəyərkən söylədi: «And olsun Kəbənin Allahına, dincəldim.»

Əbəlfəzl ağa deyəndəki mən ölümdən qorxmuram bilirdi nə deyir. Çünki İmam Tasua gecəsi onların hamısının cənnətdəki məqamlarını göstərmişdi. Bunlar bəsirət və elm üzündən deyirlər ki, biz ölümdən qorxmuruq.

Əli Əkbər ağa da Əbəlfəzl kimi idi. O necə danışır, bu da elə danışır. Hələ yolda İmam Əli Əkbərə dedi: «Belə bir yuxu gördüm. Gördüm ki biz gedirik. Ölüm də bizim arxamızca gəlir. Əli Əkbər soruşdu:

-Ağa haqq bizimlədir? İmam dedi:

-Haqq bizimlə, biz də haqqıyıq! Əli Əkbər dedi:

-Onda nə qorxusu var. Çünki, biz haqqla birik. İmam sevinclə buyurdu:

-Allahın sənə ən gözəl xeyir və savab əta etsin, ey oğul!»

Əli-Əkbər Aşura günü icazə üçün İmamın yanına gəldi. İmam ağlayaraq dedi:

-Sənin ayrılığın mənim üçün çətindir. Əli Əkbər söylədi:

-Ağa qoy qılınclar mənə doğrasın, amma islam və Əhli-beyt yolu aradan getməsin. Mənim canım sizin qalxanınızdır». Eynilə Əbəlfəzlin sözlərini təkrar etdi. İmam üzünü göyə tutub dedi: «İlahi, meydana bir cavan gedir ki, həm surətdə, həm əxldaqda, həm də danışıqda Peyğəmbərə (s) oxşayır. Biz Peyğəmbər üçün darıxanda Əli Əkbərin surətinə baxardıq.»

Əli Əkbərin meydana atdan salındığını görəndə İmam meydana gələrək onun başı üzərində dayandı. Əli Əkbər üzünü İmama tutub dedi:

Ata, cəddim Peyğəmbər bir qabda mənə su verdi. Bundan sonra mən daha susuz olmayacağam. Sənin üçün də əlində bir qab su saxlayıb. Bunları deyib şəhid oldu. İmam əyilərək üzünü onun üzünə qoyub buyurdu: «Allah səni öldürənləri öldürsün! Nə səbəb oldu ki, bunlar Peyğəmbərə və Əhli-beytə hörmətsizlik etdilər. Oğul səndən sonra kül olsun dünyanın başına».

Eynilə Əbəlfəzl dediklərini Əli Əkbər söylədi. Bu şəxslər hamısı canlarını Əhli-beytə qurban veriblər. Onlar bu yolu öz bəsirətləri və ağılları ilə seçiblər. Bu yola kor-koranə gəlməyiblər.

Bu gecə İmam Rza (ə)- ın şəhadət gecəsidir. Ümüdvarıq ki, İmam son nəfəslərində öz səhabələrinin başı üzərinə gəldiyi kimi, ölən zaman bizi də yaddan çıxarmaycaq. İmam Rzadan (ə) bir rəvayət nəql edib bəhsi tamamlayıram.

Musa ibni Səyyar nəql edir ki, İmam Rza (ə)- la Xorasana gəlirdik. Şəhərin divarları hələ görünmürdü. Gördük şəhərdən ağlaşma səsi gəlir. Yaxınlaşdıqda bir neçə nəfərin yığılıb birinin cənazəsi üzərində ağladığının şahidi olduq. İmam ilk dəfə idi ki, Xorasana gəlirdi. O yaxınlaşıb ölən şəxsin kürəyindən tutaraq onu sinəsinə tərəf yaxınlaşdırdı və yenidən yerə qoydu. Sonra üzünü mənə tutub dedi:

-Musa ibni Səyyar, bizim dostlardan dünyasını dəyişən hər hansı bir şəxsin cənazəsini biz müşayət etsək, Allah onun bütün günahlarını bağışlayar. Elə bil ki, dünyaya təzə gəlib. Qəbrin kənarında da İmam əlini cənazənin üstünə qoyaraq «ey filankəs, Allah sənə rəhmət etsin. Daha bundan sonra sənin vəhşətin və qorxun olmayacaq. Get Allahın cənnətnə daxil ol» -deyə söylədi:

Musa ibni Səyyar deyir ki, soruşdum:

-Ağa siz bu şəxsi haradan tanıyırsınız? İmam buyurdu:

-Bəs bilmirsən ki, şiələrimizin əməl dəftərini həftədə iki dəfə gətirirlər, Biz də oxuyuruq? Günah

edənlər üçün kədərlənir, Allahdan onlara əfv diləyirik. Günah etməyənlər üçün sevinib onlara dua edirik. Mən, dəfələri əməl dəftərini oxuduğum bu şəxsi necə tanıya bilməyim?

İmam Bizim də istək və diləyimiz budur ki, axır saatlarımızda Əhli-beyt (ə) bizi yaddan çıxarmasın!

Hüseyn (ə) məclisində iştirak etmək böyük fəzilətə malikdir. Hədislərdə iki yerdə möminlərin aldığı nəfəslərin də ibadət olduğu göstərilir. Biri mübarək Ramazan ayı, digəri də Əhli-beyt, xüsusilə İmam Hüseyn (ə) əzasında iştirak edənlərin aldığı nəfəs. Digər bir rəvayətdə deyilir: «Bizim üçün (Əhli-beyt üçün əza məclisində) kədərlənən şəxsin çəkdiyi ah zikir, hər hansı bir səyi isə ibadətdir». Kimisi malı, kimisi canı, kimisi elmi və qələmi və kimisi də digər vasitələrlə bu yolda səy göstərir. Bütün bunlar əlbəttə ki, ibadətdir və heç biri unudulmaz, hamısı insanın nameyi-əmalında qeyd olunur. Qiyamətdə də buna görə bir çoxları peşman olacaq ki, nəyə görə bu kimi ibadətlərdən az yerinə yetirmişdir. İmam Rza (ə) buyurur: «Bizim haqqımız dirçəldilən məclisdə iştirak edən şəxsin qəlbi, bütün qəlblər ölən gün (qiyamətdə) sağ qalacaq»

Peyğəmbər (s), qızı Fatimeyi Zəhraya (s) buyurur: «Ey Fatimə, Hüseynə ağlayan gözlərdən başqa Qiyamət günü bütün gözlər ağlayacaq.

Hüseynə ağlayan gözlər isə güləcək və onlar Cənnətlə mükafatlanacaqlar».

İmam Hüseynə (ə) heç bir səbəb olmadan ağlamaq, əza saxlamaq, qara geymək əlbəttə ki, mənasızdır. Lakin Peyğəmbər (s), İmam Əli (ə), xanım Zəhra (s) və digər imamlar o həzrətə əza saxlamağı lazım bilirsə, sözsüz ki, bu, həyata keçməlidir. Əhli-beytin paklığına Allah taala və Qurani-Kərim şəhadət verirsə və Əhli-beyt (ə) da İmam Hüseynə əza saxlamağı lazım bilirsə, artıq burada əzadarlığın mənasız olduğundan söhbət gedə bilməz. Belə olan halda İmam Hüseynə (ə) ağlamaq şərəfdir, səadətdir:

Hüseynin aşıqiyəm eşq izzətimdi mənim

Şüai-tələti şəmi-hidayətimdi mənim

Hüseynə ağlamasam, neylirəm bu gözləri mən

Bu şor göz yaşsı şirindi, şərbətimdi mənim

Buna görə də dünya.nın istənilən yerində möminlər yığışib İmam Hüseynə (ə) şerlər, mərsiyələr yazır, əza saxlayırlar. Bu, kiçik məsələ deyil. İmam Sadiq (ə) buyurur: «Kim Hüseyn haqda bir şer yazıb ağlaya və ya (kimisə) ağladsa, Allah taala cənnəti həmin şəxsə vacib edər və onun

günahını bağışlayar». İmam Hüseyinə (ə) əza saxlamağı Əhli-beytin özü istəmişdir. Əhli-beyt isə heç də adi şəxslər deyil. Hüseyinə (ə) kor-koranə əza saxlamaq əlbəttə ki, bəyənliməz bir işdir. Lakin ağıllı insan bu yolda həqiqəti tapmalı və əzadarlığın kor-koranə deyil, məhz Peyğəmbər və Əhli-beytin istəyi ilə həyata keçdiyini bilməlidir. Əhli-beytin də paklığına Quran şahiddir və əgər onlar pak və müqəddəs şəxslərdirlərsə, deməli, heç vaxt səhv etməzlər və istəkləri də eynilə Allahın istəyidir. Yəni, onlar Allahın buyruqlarını layiqincə yerinə yetirmiş, bütün günahlardan uzaq olmuşlar. Əgər bu cür şəxslər İmam Hüseyinə (ə) əzadarlıq etməyi lazım bilirsə, onda biz hansı əsasla əzanın yalnız və əbəs iş olduğunu deyə bilərik? Hədəsdə deyilir ki, kim bir şəxsi şad edərsə, qəbir evində bu işin nəticəsi bir nur kimi cilvələnər. Ayətullah mərhum Şuştəri «Xəsaisul-Hüseyn» adlı kitabında deyir: «Bir nəfər adi mömin bir şəxsi sevindirəndə Allah taala ona bu cür savab əta edirsə, gör xanım Zəhranı (s) sevindirən şəxsə Allah hansı savabı əta edər?! Hüseyinə əza saxlayan şəxs də məhz xanım Zəhranı (s) sevindirir. Axı Hüseyin (ə) Zəhranın (s) balasıdır». Bax, möminlərin əza saxlamasının fəlsəfəsi də məhz budur. Hüseyinə (ə) əza saxlayanlar heç də səhv etməirlər, əksinə, onlara irad tutanlar səhvə yol verirlər. Hüseyin (ə) əzadarı nə etdiyini çox yaxşı bilir. Belə məclislərdə

iştirak etmək böyük qənimətdir. Allah taalanın da istəyi budur ki, möminlər hansısa bir işi görərkən bir yerə toplaşsınlar. İmama evdə də əza saxlamaq olar. Lakin hər bir işi dəstəcəm halda yerinə yetirmək tövsiyə edilir. Peyğəmbər (s) buyurur: «Ey insanlar, həmişə bir yerdə olun və heç vaxt parçalanmayın». Duanın da məhz cəm halda müstəcab olması hədislərdə vurğulanmışdır. İmam Sadiq (ə) buyurur: «Dörd nəfər bir yerə yığılıb Allaha dua edərsə, bir-birindən ayrılmamış Allah onların duasını qəbul edər. Ayrılıqda dua etdikdə isə belə olmaz». Budur vəhdətin mənası. O həzrət digər hədisdə buyurur: «Atam (İmam Baqir (ə)) hansısa çətinliklə qarşılaşdıqda, evdəkiləri bir yerə toplayıb dua edər, onlar da amin deyərdilər».

Behiştin yolu məhz İmam Hüseyin (ə) əzasından keçib gedir. İmam Hüseyin (ə) məclisi Cənnətin qapısıdır. Bunu sübut etmək üçün heç başqa məzhəblərin kitabına da baxmaq lazım deyil. Bizə bu barədə Peyğəmbərimiz (s), İmamlarımız və Əhli-beytdən yetişmiş hədislər kifayət edər. Bəzən hansısa müddəanı sübut etmək üçün digər məzhəblərin mötəbər kitablarından istifadə olunsa da, bu məsələdə buna heç bir ehtiyac yoxdur. Bir çox rəvayətlərdə qeyd olunur ki, hər bir şəxs əvvəla Quran oxuyub əməl etməli, sonra da Hüseyinə əza saxlamalıdır! Başqa bir hədisdə isə deyilir: «Bizim

tərəfdarlarımızdan kimsə Quran öyrənməsə, (təbii ki, bu işdə səhlənkarlıq etməmək şərti ilə) ona qəbirdə Quran öyrədilər». Bəli, Allahın göndərdiyi mələklər həmin şəxsə Quran öyrədərlər. Çünki Quran bilmədən kimsə Cənnətə daxil ola bilməz. Hədisin davamında deyilir ki, kimsə gözəl Quran oxuya bilə, lakin qəlbində Əhli-beyt məhəbbəti olmaya (təbii ki, burada da inadkarlıq və səhlənkralıq olmadan) həmin şəxsi də Bərzəx aləmində saxlayarlar və yalnız Əhli-beyt, xüsusilə Əmirəl-möminin Əlinin (ə) məhəbbəti qəlbinə yol tapdıqdan sonra onu Cənnətə buraxarlar. Çünki qəlbində Əli (ə) və Əhli-beyt (ə) sevgisi olmayan şəxsin Cənnətə daxil olması qeyri-mümkündür. Peyğəmbər buna and içmişdir.

İslam dünyasında fəlsəfi nöqteyi-nəzərdən Qurana yazılmış təfsirlər arasında avanqard olan «Əl-Mizan» təfsirinin müəllifi, Qərb dünyasının böyük filosofları daima qarşısında baş əyərək hüzurunda məktəb uşağı kimi oturan (mən şəxsən bunun şahidi olmuşam) dahi şəxsiyyət mərhum Əllamə Təbatəbai deyirdi: «Kərbəladada seyyid Cavad adlı bir natiq var idi. Onu moizə etmək üçün müxtəlif bölgələrə, hətta uzaq yerlərə də dəvət edərtilər. Günlərin birində onu Kərbəladan 10-15 kilometr aralıda yerləşən bir qəsəbəyə dəvət edirlər. Orada qaldığı bir neçə günü seyyid Cavad camaata moizə edir. Bir gün o, çox nurani bir qoca ilə dostlaşır. Bir

az söhbətdən sonra bilir ki, həmin qoca başqa məzhəbdəndir. Bir gün ondan soruşur ki, ağa, sizin şeyxiniz –başcınız kimdir? O, şeyxlərinin kim və necə şəxs olduğunu tam təfərrüatı ilə seyyid Cavad deyir. Bir az keçdikdən sonra o da soruşur ki, seyyid, bəs sizin şeyxiniz kimdir? Seyyid Cavad cavab verir ki, bizim şeyximiz elə bir şəxsdir ki, harada çətinliyə düşdükdə onu çağırırsan, dərhal köməyə çatar. Qoca soruşur ki, adı nədir şeyxinizin? Seyyid Cavad cavab verir ki, şeyximizin adı Şeyx Əlidir. Sonra seyyid Cavad həmin qəsəbədən gedir və daha qocadan xəbəri olmur. Bu hadisədən bir müddət keçdikdən sonra seyyid Cavad qoca dostunu görmək üçün həmin qəsəbəyə gəlir. Qocanın evinə gəlib qapını döyür. Qapıya gənc bir oğlan çıxır. Seyyid Cavad qocanın evdə olduğunu soruşduqda həmin gənc özünün qocanın oğlu olduğunu, atasının isə vəfat etdiyini bildirir. Seyyid Cavad da öz növbəsində özünü ona tanıdır. Seyyid Cavad sağollaşmaq istədikdə oğlan onu buraxmır və deyir ki, bu gecəni bizdə qonaq qal, sabah gedərsən. Seyyid Cavad razılaşıb gecəni orada qalır. Gecə yuxuda görür ki, qaranlıq bir dalandadır, dalanın bir başında isə gözəl bir bağ var. Özünü bağa yetirib görür ki, bir nəfər ayaq üstə dayanıb, iki nəfər isə əyləşmişdir. Ayaq üstə dayananın həmin qoca dostu olduğunu gördükdə soruşur ki, bura haradır və sən burada nə

edirsən? Qoca cavab verir ki, bura mənim Bərzəximdir. Seyyid Cavad soruşur ki, nəyə görə irəli getmirsən? Qoca cavab verir: «Bu iki nəfər mənə icazə vermir. Mən öldükdən sonra mələklər məndən sorğu-suala başladılar. Cavab verə-verə gəlib «kimdir imamın?» sualına çatdım. Buna cavab verə bilmədikdə sənin «bizim Şeyx Əli hər bir yerdə köməyimizə çatar» sözün yadıma düşdü. Dərhal «Şeyx Əli, Şeyx Əli» deyər onu köməyə çağırdım. Elə bu an onun başımın üstündə hazır olduğunu gördüm. Məndən soruşdu ki, nə istəyirsən? Vəziyyətimi ona deyib bildirdim ki, səni mənə seyid Cavad adlı bir şəxs tanıtdirmişdir. Bundan sonra o, həmin mələklərin əlindən tutub harasa apardı və onların əvəzinə bu iki nəfəri bura gətirdi. İndi bunlar Əlinin məhəbbətini mənə qəbul etdirmək üçün burada oturublar». Sonra üzünü seyid Cavada tutub deyir: «Seyid Cavad, düzdür, sən mənə dedin ki, şeyxinizin adı Əlidir, amma onun Əli ibn Əbutalib olduğunu axı mənə demədin».

Bəli, Quran bilməyən, lakin bunu bilərəkdən etməyən şəxsə, Quran öyrədildikdən, Əhli-beyt (xüsusilə Əli (ə)) məhəbbəti olmayana da Əhli-beyt məhəbbəti qəbul edildikdən sonra Cənnətə buraxılar. Cənnətin səkkiz qapısı var. Onların səkkizincisi «Şəhidlər qapısı» adlanır. İmam Hüseyn (ə) da şəhidlər ağasıdır. Kim ilk yeddi qapıdan keçər

bilməzsə, bu qapıya yaxınlaşar və bu qapıdan Cənnətə daxil olar. Əlbəttə, bir şərtlə ki, həmin şəxs gərək İmam Hüseynə (ə) əzadarlıq etmiş olsun. Əks təqdirdə həmin şəxs Cənnətə daxil ola bilməz.

Adına səkkiz qapı var bir qapısı Babi-şəhid

Varid ordan olacaq zümreyi-əhbabi-şəhid

Yığacaq başə öz aşıqlərin ərbabi-şəhid

Eşq pərvanələri dövrü-Hüseyni alacaq

Şəm tək Fatimənin oğlu vəsətdə qalacaq

Qeybidən səs gələcək yarı sevənlər gəlsin

Yar təxt üstə çıxıb qanlı kafənlər gəlsin

Bir müinadi də deyər qarə geyənlər gəlsin.

Bax, məhz o anda İmam Hüseyn (ə) öz əzadlarına şəfaət edər. Şəfaətə nail olmağın şərti budur ki, əzadar olasan. Yuxarıda deyilən Babi-şəhiddən (Şəhid qapısından) keçmək üçün məhz əzadar olmaq lazımdır. Əzadar olmadan həmin qapıdan keçmək qeyri-mümkündür.

Mərhum Füzuli deyir:

*Mahi məhərrəm oldi məsərrət haramdür
Matəm bu gün şəriətə bir ehtiramdür
Təcdidi matəmi şühədə nəfsiz deyil
Qəflətsərayi dəhridə tənbihi amdür
Qovğayi Kərbəla xəbərin səhl sanma ki,
Nəqsi vəfayi dəhrə dəlili tamamdür
Hər dürri əşki ki tökülür zikri Al ilə
Səyyareyi sepəhri ülüvvi məqamdür
Hər maddi ah ki çəkilir Əhli-beyt üçün
Miftahi babi rövzeyi dariis-Salamdür
Şad olmasın bu vəqiədən şad olan könül
Bir dəm məlalü qüssədən azad olan könül*

Ərdəbil şairlərindən biri deyir:

*Hüseyn, məcalisüvə qəlbədə yara gedərəm
Mühəqqər aşiqinəm məhfili yara gedərəm
Xuda nəkərdə məni qovsan astanindən,
Üzüm-gözüm qarına öyrəşib, hara gedərəm?*

Mən bir məsələ haqqında danışmaq istəyirəm. Bu məsələ bir çoxlarının zehmində formalaşmış sualdan ibarətdir. Əlbəttə, bu mövzu haqda müxtəlif kitablar yazılmış, moizə və çıxışlar olmuşdur. Lakin buna baxmayaraq pak olmayan bir çox qəlblərdə (pak qəlblərdə əlbəttə ki, belə şübhə yarana bilməz) yenə də bu sual və şübhə özünə yer etmişdir. Son vaxtlarda isə bu sual tez-tez müzakirə obyektinə çevrilir. Mən də öz növbəmdə İmam Hüseynə (ə) həsr olunmuş bu kitabçada bu sualın cavabına aydınlıq gətirməyə çalışacaq və kitabçanın əsas mövzüsü bu sualın cavabı və şübhənin aradan qaldırılması olacaqdır. Sual bundan ibarətdir:

Hicri-qəməri tarixi ilə 61-ci ilin məhərrəm ayının 10-da iki ərəb bir-birilə vuruşmuş, biri zahirən qələbə çalmış, digəri isə öz yar-yoldaşı, oğul-uşağı, qohum-əqrəbası ilə qətlə yetirilmiş, sağ qalanları isə əsir götürülmüşdür. Ümumiyyətlə, tarix bu kimi hadisələrlə doludur. Belə olan halda nəyə görə biz öldürülmüş tərəfin əzasını saxlayıb matəm keçirməliyik, özü də bir dəfə, iki dəfə deyil, hər il bütün məhərrəm və səfər aylarını əza saxlarıq. Nəyə görə belə olmalıdır?

Öldürdü birin səltənət üstündə ərəblər

Sən qarə geyib köhnəpərəst olma, bəradər!

Bu, elə də sadəliklə cavab veriləcək bir sual deyil. Əvvəla biz elə fikiləşməməliyik ki, onlar sadəcə iki ərəb olmuşlar. İkincisi də elə başa düşülməməlidir ki, bu iki nəfərin mübarizəsində öldürülən tərəf məğlub, öldürən tərəf isə qalib gəlmişdir. Ümumiyyətlə, bu suala ətraflı cavab vermək lazımdır və buna görə də mən bunun cavabı üçün bir-iki müqəddimə qeyd etmək məcburiyyətindəyəm. Suala elmi baxımdan, həm də faktlarla cavab vermək istədiyimdən əziz möminlərdən də bir az diqqətli olmağı xahiş edirəm. İndi isə gəlin birinci müqəddiməyə nəzər salaq:

İNSANLARIN YARADILIŞINDAN MƏQSƏD VƏ PEYĞƏMBƏRLƏRİN VƏZİFƏSİ

Allah taala «Zariyat» surəsinin 56-cı ayəsində buyurur: «Biz insanları və cinləri yalnız mənə ibadət etmək üçün yaratdıq». Deməli, insanların yaradılmasından məqsəd budur ki, Allah taalaya ibadət etsinlər, Onun əmrlərinə tabe olsunlar. Bir müddət yaşayıb ömrü başa vurduqdan sonra isə yeni bir aləmə köçürlər. Bu yeni aləmə köçmək-ölüm «yox» olmaq mənasına deyil. İndi bütün dünya bunu qəbul edir ki, insan ölməklə yox olmur, sadəcə olaraq bir həyatdan digərinə köçür, bir haldan başqa hala çevrilir. İndi ki, insanların yaradılmasından məqsəd

Allah taalaya ibadət edib Ona yaxınlaşmaqdır, bəs onda bu işdə onlara kim yol göstərməlidir?

Bu iş üçün Allah taala müəyyən şəxslər göndərmişdir. Düzdür, Allah taala şəxsən Özü də insanlardan vəd alaraq yalnız Ona ibadət edəcəkləri haqda əhd-peyman bağlamışdır. Bu, hələ insan dünyaya gəlməzdən qabaq ruhlar aləmində bağlanan bir əhd-peymandır. Quran da buna işarə edir: «(Ey Peyğəmbərim!) Xatırla ki, bir zaman Rəbbin Adəm oğullarının bellərindən (gələcək) nəsilərini çıxarıb onları özlərinə (bir-birinə) şahid tutaraq: «Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?»- deyə soruşmuş, onlar da: «Bəli, Rəbbimizsən!»- deyə cavab vermişdilər...» («Əraf» surəsi, 172-ayə.)

Bəli, Allah taala Özü insanlarla əhd-peyman bağlamış, lakin sonradan insanlar bunu unutmuşlar. Buna görə də peyğəmbərlər Allah tərəfindən göndərilmişlər ki, bu əhd-peymanı bir daha insanlara xatırlatsınlar və onları düz yola yönəlsinlər. Peyğəmbərlərin də vəzifəsi məhz bundan ibarətdir ki, insanların Allahla bağlayıb unutduğu bu əhd-peymanı onların yadına salsınlar. Yox, əgər bu peyğəmbərlər göndərilməsəydilər, onda insanlar bəhanə edərək Allaha şikayətlənərdilər ki, bir nəfər göndərsəydin, bunu bizim yadımıza salardı. Peyğəmbərlərin gəlişi isə bu bəhanənin də üstündən xətt çəkir. «Nisa» surəsinin 165-ci ayəsində deyilir:

«(Biz) peyğəmbərləri möminlərə müjdə gətirən və (kafirləri) əzabla qorxudan kimi göndərdik ki, daha insanlar üçün peyğəmbərlərdən sonra Allaha qarşı bir bəhanə yeri qalmasın. Allah yenilməz qüdrət və hikmət sahibidir». Yəni, peyğəmbərlərin gəlişindən sonra Allah yoluna gəlməyən şəxsin heç bir bəhanəsi ola bilməz. Çünki Allah hər bir işi hikmət üzündən görür. Kimsə özlüyündə bəhanə axtarıb tapsa, bu üzürlü qəbul edilməyəcək. Daha sonra isə peyğəmbərlərin öz vəzifələrini Allahın kitabı və qanunlarına əsasən yerinə yetirdikləri söylənir. Onlar da məhz bu kitaba əsasən hərəkət edirdilər. «Nəhl» surəsinin 89-cu ayəsində deyilir: «...Biz Quranı sənə hər şeyi (dini hökmləri, halal-haramı, savab-günahı) izah etmək üçün, müsəlmanlara da bir hidayət, mərhəmət və müjdə olaraq nazil etdik!» «Hədid» surəsinin 25-ci ayəsində deyilir: «And olsun ki, Biz peyğəmbərlərimizi açıq-aşkar dəlillərlə (möcüzələrlə) göndərdik. Biz onlarla birlikdə (səməvi) kitab və ədalət tərəzisi (şəriət) nazil etdik ki, insanlar (bir-biri ilə) ədalətlə rəftar etsinlər...» Qiyamət günü də insanlar məhz bu kitab əsasında mühakimə olunub sorğu-suala çəkiləcəklər.

Deməli, əvvəldə deyilən sualın cavabı üçün birinci müqəddimə o oldu ki, Allah taala insanları yalnız Ona ibadət etmək üçün yaradıb və bu işdə peyğəmbərləri insanlara yol göstərən-bələdçi

göndərmiş, onlar da Allahın kitabına əsasən hərəkət etmişlər.

İkinci müqəddimə isə bundan ibarətdir: Peyğəmbərlərin üç vəzifəsi vardır:

1 Risalət vəzifəsi.

Yəni, peyğəmbərlər insanları tövhid və təkallahlığa dəvət etməlidirlər. Peyğəmbərin bu vəzifəsi, risalət məqamı adlanır. «Nəhl» surəsinin 36-cı ayəsində deyilir: «Biz hər ümmətə: «Allaha ibadət edin, tağutdan çəkinin!»- deyə peyğəmbər göndərmişdik...» Allahdan qeyrisinə ibadət etmək, qarşısında baş əymək isə təbii ki, qadağandır. Səcdə yalnız Allaha məxsusdur.

Risalətin bir mənası da xəbər çatdırmaqdır. Peyğəmbərlərin risalət vəzifəsindən məqsəd də odur ki, onlar Allah tərəfindən insanlara xəbər çatdırmışlar. Peyğəmbər sözünün (fars sözüdür) mənası da məhz «xəbər aparan» deməkdir. «Ali-İmran» surəsinin 20-ci ayəsində deyilir: «(Ya Mühəmməd!) Kitab verilmiş şəxslərə və savadsızlara (ərəb müşriklərinə) de: «Siz də müsəlman (haqqa təslim) oldunuzmu?» Əgər islamı qəbul edərlərsə, doğru yola yönəlmiş olarlar, yox əgər üz döndərərlərsə, (sənə bunun zərəri gəlməz), sənin vəzifən ancaq (İslamı) təbliğ etməkdir. Allah şübhəsiz ki, bəndələrini görəndir». «Maidə» surəsinin 92-ci ayəsində isə deyilir: «...Bilin ki,

Peyğəmbərimizin vəzifəsi yalnız açıq-aşkar təbliğ etməkdir». Əlbəttə, peyğəmbərlərin təbliği mütləq aydın şəkildə olmalıdır. Yox əgər hansısa bir peyğəmbər öz vəzifəsini, dəvətini camaatın başa düşmədiyi tərzdə həyata keçirərsə, təbii ki, bu, məqbul sayılmaz.

Risalətin üçüncü mənası odur ki, Allahın buyurduğu qayda-qanunlarda insanların başa düşmədiyi şeyləri onlara açıqlasınlar. Bu da peyğəmbərlərin vəzifəsidir. Qurana şərh verib açıqlamağa, təfsir etməyə yalnız Peyğəmbərin və onun icazə verdiyi şəxslərin səlahiyyəti çatır. Yoxsa elə belə deyil ki, ürəyi istəyən şəxs gəlib Qurana şərh versin. Hədəsdə deyilir ki, Qiyamət günü Allah taala Qurani öz şəxsi fikrinə əsaslanıb təfsir edən şəxsin ağzına oddan qıfıl vuracaq. Axı kimin haqqı çatır ki, Allahın fikrini öz şəxsi fikrinə əsasən aydınlaşdırsın. Bunu yalnız Allahın Öz nümayəndələri deyə bilər. Və Allahın nümayəndələrinin də işi məhz bundan ibarətdir. Quran da buna şəhadət verir: «...Biz Qurani sənə nazil etdik ki, (onu) camaata (sən) başa salasan...». «Nəhl» surəsinin 64-cü ayəsində belə deyilir: «Biz Qurani sənə (şübhəli məsələləri sən) onlara açıqlayasan deyə nazil etdik».

2 İmamət vəzifəsi.

İmamət vəzifəsi peyğəmbərlərin hamısında olmamışdır. Peyğəmbərlərin əksəriyyəti yalnız risalət

vəzifəsini daşımışdır. Lakin peyğəmbərlərdən beşi risalət vəzifəsilə yanaşı imamət vəzifəsinə də təyin edilmişdilər. Onlar Nuh (ə), İbrahim (ə), Mussa (ə), İsa (ə) və Mühəmməd (s) olmuşlar. İmamət vəzifəsinin mənası isə odur ki, peyğəmbər öz gətirdiyi qayda-qanunları camaat arasında icra etdirsən və təkcə sözlə, deməklə kifayətlənməsin. Adını çəkdiyimiz bu beş peyğəmbər «Ulul-əzm» peyğəmbərlər olmuşlar. Ulul-əzmin mənası da o deməkdir ki, onların risalət və imamət vəzifəsindən əlavə ümumdünya peyğəmbərləri olmuşlar. Buna «Əhzab» surəsinin 7-ci ayəsində işarə edilir: «(Ey Mühəmməd) Xatırla ki, biz peyğəmbərlərdən əhd almışdıq. Səndən də, Nuhdan da, İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadan da möhkəm bir əhd almışdıq». Məlum məsələdir ki, kimsə Öz nümayəndəsini bir yerə gndərərkən ona bəzi göstərişlər verir. Və təbii ki, Allah taala da əhd almaqla bu göstərişləri öz nümayəndələrinə-peyğəmbərlərə vermişdir. Yeri gəlmişkən həzrət Mühəmməd (s) buyurur: «Rəbbim mənə 40 il təlim-tərbiyə keçdi və sonra buyurdu ki, sən nə gözəl əxlaqa maliksən!». Bundan əlavə o həzrəti meraca aparmaqla da Allah taala Öz göstərişlərini Peyğəmbərə çatdırmışdır. Ayədə adı çəkilən beş peyğəmbərdən digər peyğəmbərlərlə müqayisədə daha möhkəm əhd alınması onların daha böyük

məsuliyyət daşımından xəbər verir. «Möhkəm əhd» ifadəsi onların imamət vəzifəsinə işarədir. Bunu Quranın özü də təsdiqləyir. «Bəqərə» surəsinin 124-cü ayəsində İbrahim Peyğəmbər (s)- in imamət vəzifəsi daşması açıq-aşkar göstərilir: «İbrahimi öz Rəbbi bir neçə sözlə (bəzi sınaqlarla) imtahana çəkdiyi zaman o, (bunları) tamamilə yerinə yetirdi. (Allah ona) «Səni insanlara imam təyin edəcəyəm»- dedi...» Baxın, imamət rütbəsi peyğəmbərlik vəzifəsindən daha çətin olduğuna görə Allah taala həmin beş peyğəmbərdən daha möhkəm əhd almışdır. Peyğəmbər yalnız Allahın qanunlarını çatdırır və camaatın ona əməl edib-etməyəcəyi onun işi deyil. İmamətdə isə məsələ tamam başqa cürdür. 124 min peyğəmbərdən beşi istisna olmaqla qalanları bu cür olmuşlar. Peyğəmbər olmaqla yanaşı həm də imam olmuş bu beş peyğəmbərin işi isə həddindən artıq ağır olmuşdur. Onlar təkcə Allahın qanunlarını camaata çatdırmaqla kifayətlənmirdilər. Camaatın hidayət olunması üçün onlar əllərindən gələni etməli idilər və etmişlər də. İndi isə gəlin nəzərə alaql ki, həzrət Mühəmməd (s) sonuncu peyğəmbər olmuş və daha ondan sonra peyğəmbər gəlməyəcəkdi. Belə olan halda Peyğəmbər vəfat etdikdən sonra bəs camaatı düz yola yönəltmək vəzifəsi kimin öhdəsinə düşməlidir?

Bunun üçün Allah taala çıxış yolu təyin etmişdir. Həzrət Mühəmmədin (s) vəfatından sonra ümmətə rəhbərlik məsələsi Allahın göstərişinə əsasən müəyyən şəxslərə həvalə edilmişdir. Əgər belə olmazsa, bəs onda Peyğəmbərin (s) 23 illik zəhməti puçmu olmalıdır? Əgər Peyğəmbər özündən sonranı fikirləşmirsə, nəyə görə camaatı İslam yolunda cihadə çağırırdı? Bunları tək cə öz dövrü üçün mü edirdi, yoxsa, Qiyamətədək yaşayacaq İslam ümməti naminə? Tək cə öz dövrü üçün edirdisə, 23 ildən ötrü bu qədər əzab-əziyyət çəkməyə dəyərdimi? Xeyr, Peyğəmbər özündən sonranı çox yaxşı fikirləşmişdi və ümmətə rəhbərlik edəcək şəxsi də müəyyənləşdirmişdi. Ondən başqa heç kəsin buna səlahiyyəti çatmır və 5-10 nəfərin yığışib nə sə qərar çıxarması peyğəmbərin vəzifəsi ilə uyğun gəlmir.

Necə ola bilər ki, Peyğəmbər (s) qısamüddətli hansısa bir səfərə gedərkən öz yerinə canişin təyin edir, amma bu dünyadan əbədi köçmək istərkən İslam ümmətini başsız qoyur? Bu, ağılasğanmı işdir?

Ümumiyyətlə, rəhbərlik məsələsi bilavasitə Allahın ixtiyarında olan bir işdir və yalnız Ona məxsusdur. Əgər Allah kiməsə bu ixtiyarı veribsə, deməli, bu iş Onun Öz razılığı ilə olub və başqa heç kəsin bu vəzifəyə sahib çıxmağa haqqı yoxdur. Əgər Peyğəmbərdən sonra müsəlmanlara rəhbərlik edəcək şəxsi bir necə nəfərdən ibarət şura

müəyyənləşdirməlidirsə, bəs onda nəyə görə Peyğəmbər (s) həccətül-vidada (son həcc ziyarətindən qayıdarkən) müsəlmanlara rəhbər təyin edirdi? Nəyə görə Peyğəmbərin rəhbər təyin etdiyi bu şəxsi hamıdan qabaq həmin şuraya başçılıq edənlər təbrik edirdi?

Peyğəmbərdən sonra rəhbər olacaq şəxsi müəyyənləşdirməyin iki yolu vardır:

1.Allahın göstərişi ilə Peyğəmbər (s) şəxsən özü ondan sonra rəhbərlik edəcək şəxslərin bir-bir adını çəkməlidir.

2.Allahın göstərişi ilə Peyğəmbər (s) ondan bilavasitə sonra rəhbərlik edəcək şəxsi təyin edir və ondan sonrakı rəhbəri də təyin etmə səlahiyyətini özü təyin etdiyi şəxsin ixtiyarına qoyur. Peyğəmbər (s) bu iki yolun ikisindən də istifadə etmişdir. O həzrət buyurur: «Nə qədər ki, məndən sonra 12 xəlifə var, İslam həmişə yaşayacaq». Bu hədis «Səhihi Müslim»- də 3-cü cild, səh: 1453; «Səhihi Buxari»- də 9-cu cild, səh: 81, «Babül-istixlaf» və digər mötəbər kitablarda rəvayət olunmuşdur. İndi gəlin görək bu on iki xəlifə kimlərdir? Baxıb görürük ki, nə Raşidi xəlifələri, nə Bəni-Üməyyə xəlifələri, nə də Bəni-Abbas xəlifələri 12 nəfər olmamışlar. Yalnız Ali-Mühəmməddən (s) olan imamlarıdır ki, sayı bu rəqəmlə üst-üstə düşür. Başqa bir hədisdə isə Peyğəmbər (s) onların on ikisinin də bir-bir adını

çəkir. Cabir ibn Abdullah Ənsari deyir: «Bir gün Peyğəmbərlə (s) bir yerdə oturmuşduq. Elə bu vaxt Cündəb ibn Cünadə ibn Cüneyd adlı yəhudi bizə tərəf gəlib Peyğəmbərə dedi ki, icazə ver səndən bir neçə söz soruşum. Peyğəmbər ona icazə verdikdən sonra onun suallarını dinləyib cavabını verdi. Həmin şəxs elə oradaca İslam dinini qəbul etdi. Müsəlman olduqdan sonra Peyğəmbərə dedi: Ya Rəsuləllah, səndən sonra sənin canişinin olub ümmətə rəhbərlik edəcək bir şəxs varmı? Peyğəmbər buyurdu ki, bəli, var. Həmin şəxs onun kim olduğunu soruşduqda Peyğəmbər (s) buyurdu ki, onlar 12 nəfərdirlər. Cündəb dedi ki, ya Rəsuləllah, onda yaxşı olar ki, sən onların adını mənə deyəsən, mən də tanış olub imkan daxilində onlara kömək edəm. Peyğəmbər (s) onların bir-bir adını çəkdi. On ikincinin də adını çəkdikdən sonra buyurdu: O, qeybə çəkiləcək, uzun müddətdən sonra zühur edib yer üzündə zülm və haqsızlıq baş alıb getdiyi kimi dünyanı haqq-ədalətlə dolduracaq. Və xoş o insanların halına ki, o, qeybdə olan müddət ərzində onun varlığına inanıb onu qəbul edəcək, bu yolda səbirli olacaqlar. Sonra isə Peyğəmbər (s) «Bu, heç bir şəkk-şübhə olmayan və müttəqilərə doğru yol göstərən kitabdır. O kəslər ki, qeybə inanar, namaz qılar və onlara verdiyimiz ruzilərdən infaq edərlər» ayələrini oxuyaraq bu ayələrin həmin şəxslər haqda olduğunu bildirdi».

Beləliklə də Peyğəmbər (s) ondan sonra ümmətə rəhbərlik edəcək şəxsləri hər iki yolla, həm hamının adını bir-bir çəkməklə, həm də yalnız özündən bilavasitə sonrakının adını çəkib sonrakıları müəyyənləşdirməyi isə ardıcıl olaraq həmin şəxslərin öz öhdəsinə buraxmaqla tanıtdırmışdır. Bilavasitə özündən sonrakı xəlifəni isə həccətül-vidada təyin etmişdir ki, bunu 110 səhabə, 84 tabe (təbə Peyğəmbəri görməyən, lakin Peyğəmbəri görmüş şəxsi görən adama deyilir) hədislərdə söyləmiş və 360 mötəbər kitabda da qeyd olunmuşdur. Bu gün necə olur ki, gündəlik namazların 17 rükət olduğunu göstərən bir neçə hədisi qəbul edirik, amma 110 səhabə və 84 təbənin söylədiyi, 360 mötəbər kitabın da qeyd etdiyi və Əlinin (ə) imamətini sübut edən hədisi qəbul etmirik? Qəbul ediriksə, gərək hər ikisini qəbul edək. Birini qəbul edib, digərini qəbul etməməyimizin səbəbi nədir?

Mərhum Fizuli deyir:

Düşdükcə yadımə ələmi dəşti Kərbəla

Könlüm fəqanı nələdə biixtiyar olur.

Gəldikcə yadımə ləbi xoşki şəhidi eşq

Bi ixtiyar çeşmi tərım aşkbar olur.

Əhli-beytin yad edib hər ləhzə abi-didəsin

Zayə olmaz aşk tökmək didəyi-xunbaridən.

Bu müsibət aşkinin hər qətrəsinə ruzi Həşr

Əcrdir min bəhri rəhmət İzədi Cəbbardən

İndi isə peyğəmbərlərin üçüncü vəzifəsini qeyd etmək istəyirəm. Lakin bundan əvvəl bir məsələyə diqqət etməliyik.

Alimlər hamı yekdilliklə qəbul edirlər ki, insanlardan heç birinin insanlıq baxımından başqasına üstünlük və ağalıq etmə hüququ yoxdur və hamı bərabərdir. Necə ki, bir çəllək su ilə bir stəkan suyun sulu olmaq baxımından heç bir fərqi yoxdur. Düzdür, müxtəlif cəhətlərə görə insanlardan biri digərindən üstün ola bilər, insanlıq baxımından isə hamı bərabərdir. Bu üstünlük və ağalıq Allaha məxsus olan bir cəhətdir. Allah taala da bunu Öz peyğəmbərinə vermiş, nəticədə digər cəhətlərdə olduğu kimi həzrət Mühəmməd (s) insanlıq baxımından da başqalarından üstün olmuşdur. Bunu Quran da təsdiqləyir: «Peyğəmbər möminlərə özlərindən daha yaxındır». («Əhzab» surəsi, 6-cı ayə.) Onu da qeyd etdik ki, Peyğəmbər (s) həm risalət, həm də imamət vəzifələrinə malik olduğu halda dünyadan gedərkən risalət qapısı əbədi olaraq insanların üzünə bağlanmış, imamət vəzifəsini isə İmam Əliyə (ə), o da ardıcıl olaraq növbəti imamlara

həvalə etmişdir. Deməli, həzrət Əli (ə)- dan tutmuş 12-ci imama qədər heç biri imamət vəzifəsi baxımından Peyğəmbər (s) ilə fərqlənməmişlər. İndi isə gəlin peyğəmbərlərin üçüncü vəzifəsi ilə tanış olaq. Lakin bu mövzunun nisbətən elmi və bir az çətin olduğunu nəzərə alıb əziz oxuculardan diqqətli olmağı xahiş edirəm.

3 Nuraniyyət məqamı.

Ümumiyyətlə, nuraniyyət məqamı Allah taalanın mütləq vilayəti və rəhbərliyi deməkdir. Peyğəmbərlərin imamət məqamında da Allahın ağalığı və vilayətini qeyd etdik, lakin orada Allah Öz vilayətini Peyğəmbərin ixtiyarına, o da imamların ixtiyarına verir. Burada isə yalnız və sırf Allahın vilayətindən söhbət gedir. Bu, «vilayəti mütləqeyi-İlahi» (Allahın tam vilayəti) adlanır. Bunun mənası o deməkdir ki, Allah taala Öz vilayətini hər bir şeydə biruzə verib və məxluqatı tam ehtiva edir. İstər bu dünyada olsun, istərsə də axirət aləmində. «Hədid» surəsinin 4-cü ayəsində deyilir: «...Siz harada olsanız, O (Allah) sizinlədir...» Bu, Allahın insanları ehtiva etdiyini göstərir. Başqa bir ayədə isə bütün məxluqata olan ehtivadan danışılır: «(Ey Peyğəmbər!) Bil ki, həqiqətən O, (Allah) hər bir şeyi ehtiva edəndir» («Fussilət» surəsi, 54-cü ayə.) Lakin bunu da bilməliyik ki, bu ehtiva maddi bir şeyin digər bir şeyi ehtiva etməsi kimi deyil. Bunun üçün

ümumiyyətlə heç bir, misal delə yoxdur. Lakin bunu nisbətən asanlaşdırmaq üçün bir-iki misal qeyd etmək olar. Ruh bütün bədəni ehtiva edir və bədənin harasına, məsələn, iynə batırılsa, ağrıyar. Çünki oranı ruh ehtiva edir. Yaxud pambığı suya saldıqda zərrə qədər də olsa, onun quru yeri qalmayacaq. Çünki su pambığı tam əhatə edir. Lakin Allah taalanın məxluqatı ehtiva etməsi bundan da zərifdir. İndi deyəcəyim misal isə ilk iki misala nisbətən daha dəqiqdir. Dənizin sahilə yaxın dalğalarına dənizin öz ehtivası var. Yəni, dəniz suyu həmin dalğaları da ehtiva edir. Buna baxmayaraq həmin dalğalar dənizin özündəndir və dənizdən ayrı təsəvvür edilə bilməz. Əvvəlki misalda pambığın yaşlığı özündən deyildi və yalnız suya salındıqdan sonra su pambığı tamamilə ehtiva etdi. Burada isə dalğalar dənizin özündən olduğu halda yenə də dəniz həmin dalğaları ehtiva edir. Bu misal ilk iki misala nisbətən dəqiq olsa da amma Allahın məxluqata olan ehtivası kimi dəqiq deyil. Allahın məxluqatı ehtiva etməsi bundan qat-qat kamil və incədir. Quranda, hədislərdə, dualarda buna dəfələrlə işarə edilmişdir. «Kumeyl» duasında deyilir: «İlahi, Sənin nurun hər bir şeyi ehtiva edir». Dəniz olmadan dalğanı təsəvvür etmək qeyri-mümkün olduğu kimi, Allahın da nuru olmadan heç bir şeyin vücudunu təsəvvür etmək mümkün deyil. Yəni, bütün məxluqat Allahın

Özündəndir və Allah onları tam əhatə edir. Əli (ə) xütbələrinin birində bu məsələyə toxunaraq buyurur: «Allah hər şeyin əvvəlidir, Ondan qabaq heç nə yoxdur. Hər şeyin sonu Odur, Onun isə sonu yoxdur». Əlbəttə, İmam Əlinin (ə) bu cümlə ilə nə demək istədiyini və bizlərin bunu başa düşməsi üçün gərək o həzrətin özü bunu izah edəki, bəlkə biz nəşə başa düşək. Əlbəttə, onda da başa düşəcəyimiz hələ zəmanət yoxdur.

İndi gəlin bu dediklərimizdən nəticə çıxaraq. Hər bir şeyin (və ya şəxsin) nuraniyyət məqamını tanısaq, deməli, Allahı tanıyacağıq. Allahı da tanısaq, deməli, hər bir şeyin nuraniyyət məqamını tanıyacağıq. Bu iki şey bir-birindən ayrıla bilməz və birini digərsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Necə ki, dalğanı dənizsiz təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Digər bir məsələ budur ki, hər bir şəxsin nuraniyyət məqamı həmin adamın qabiliyyət və ləyaqətindən asılıdır. Qabiliyyət və ləyaqəti nə qədər çox olarsa, nuraniyyət məqamı da bir o qədər çox olar. Nə qədər az olarsa, nuraniyyət məqamı da bir o qədər az olar. Buna Quranda da işarə olunmuşdur. «Hicr» surəsinin 21-ci ayəsində deyilir: «(Yerdə və göydə) olan şeylərin hamısının xəzinəsi Bizim yanımızdadır. Lakin Biz ondan ancaq müəyyən qədər endiririk». Bu ayəyə diqqət yetirdikdə öncə dediyimiz sözün həqiqət olduğunu

görürük. Yəni, hər bir şəxsin nuraniyyət məqamı onun layiq olduğu qədərdir. Peyğəmbərlər, imamlar və övliyaların ləyaqət və şəxsiyyəti hamıdan çox və yüksək olduğundan, deməli, onların nuraniyyət məqamı da hamıdan böyükdür. Bu isə Quran və hədislərdə «xalis din» (təmiz din) adlanır. Gəlin bu rəvayətə nəzər salaq:

«Bir gün Salman Farsi ilə Əbuzər bir-biri ilə söhbət edirdilər. Əbuzər Salmandan soruşur: «Əlinin (ə) nuraniyyət məqamını necə başa düşürsən?». Salman onunla birlikdə Əlinin (ə) yanına gedib bu sualı onun özündən soruşmağı məsləhət görür. İkisi də Əlinin (ə) yanına gəlirlər. Əli (ə) onları gördükdə nə üçün gəldiklərini soruşur. Onlar da cavab verirlər ki, biz sənin nuraniyyət məqamının nə dərəcədə olduğunu soruşmağa gəlmişik. Əli (ə) onların bu işini bəyənib buyurur: «And olsun canıma, bunu bilmək bütün mömin kişi və qadınlara vacibdir. Kim imanının kamil omlasını istəyirsə, onda mütləq mənim nuraniyyət məqamımı olduğu kimi başa düşməlidir. Elə ki mənim nuraniyyət məqamımı layiqincə başa düşdü, onda Allah onun imanını yoxlamaq üçün qəlbini imtahana çəkər və qəlbini İslamı (həqiqəti) qəbul etmək üçün genişləndirər. Sonra həmin şəxs bəsirətli arif olar.»

Məlum məsələdir ki, məşuq öz aşiqini sınaqlara məruz qoyur. Əgər aşiq sınaqlardan üzüağ çıxarsa,

onda Allah taala da həmin şəxsin qəlbini İslamı olduğu kimi başa düşmək üçün genişləndirər və onun şəxsiyyətini ucaldar. Hədisin davamında Əli (ə) buyurur: «Mənim nuraniyyətimi başa düşən şəxs Allahı tanıyar, Allahı tanıyan isə mənim nuraniyyət məqamımı dərk edər. Xalis din də məhz budur. Hansı ki, Allah taala buyurur: «Onlara yalnız öz dinlərində Allaha iklasla ibadət və bəndəçilik etmək əmr olunmuşdur.»» («Bəyyinə» surəsi, 5-ci ayə.) Bu hədisdən belə nəticəyə gəlirik ki, dinin həqiqətini başa düşən şəxs Əli (ə)- in nuraniyyət məqamını dərk edər. Əli (ə)- in da nuraniyyət məqamını dərk edən şəxs dinin həqiqətini başa düşər. Digər bir məsələ də odur ki, Əli (ə) ilə Peyğəmbər (s)- in və eləcə də Əli (ə) ilə digər imamların heç bir fərqi yoxdur. Əli (ə) haqda deyilənlərin hamısı digər imamlara da aiddir. Onların bir-birindən əsla fərqi yoxdur. Həmçinin xanım Zəhra (s) və bütün peyğəmbərlər. Əlbəttə, bunu biz özümüzdən demirik. Həzrət Əli (ə) özü bunu hədisin davamında buyurur: «Ya Salman, ya Cündəb (Cündəb Əbuzərin əsl adıdır), Mən Mühəmməddənəm (s), Mühəmməd (s) də məndəndir. Ya Salman, ya Cündəb, mən öldürürəm, mən dirildirəm, amma Allahımın izni ilə. Mən sizə nə yediyinizi, evdə nələr yığıb saxladığınızı deyə bilərəm, lakin yenə də Allahın izni ilə. Mən qəlbinizdən keçənləri də sizə xəbər verə bilərəm.

Mənim (nəslimdən olan) imamlar da belədir. Onlar da istədikləri vaxt bütün bunları yerinə yetirə bilirlər. Ey Salman, ey Cündəb, axı biz hamımız bir şeyik, əvvəlimiz də Mühəmməddir (s), ortancılıımız da Mühəmməddir (s), sonuncumuz da Mühəmməddir (s) və siz bizdə heç bir fərq qoymayın. Ey Salman, ey Cündəb, budur mənim nuraniyyəət məqamım! Elə isə ondan möhkəm yapışın! Çünki şüələrimizdən kimsə bizim bu nuraniyyəət məqamımızı başa düşməsə, deməli, onun gözü hələ açılmayıb. Amma məni (nuraniyyəət məqamımı) olduğu kimi başa düşsə, onda o, əsl bəsirətli arif olar. Ey Salman, ey Cündəb, mənimlə Mühəmməd (s) Allah taalanın nurundan bir hissə idik. Allah həmin hissəyə iki yerə bölünməyi əmr etdi. (İkiyə bölündükdən sonra) Allah bir hissəsinə buyurdu ki, Mühəmməd (s) ol, digər hissəsinə də buyurdu ki, Əli ol! Peyğəmbər (s) da buna görə buyurub ki, Əli məndən, mən də Əlidənəm».

Əlbəttə, bu hədisi oxuyarkən diqqətli olmaq lazımdır. Xüsusilə də «mən öldürür, mən dirildirəm, amma Allahın izni ilə. Mən nə yediyinizi və evdə nələr yığıb saxladığınızı sizə deyə bilərəm, amma Allahın izni ilə» kimi ifadələri başa düşmək üçün daha diqqətli olmaq lazımdır. Əli (ə) nəyisə bacarırsa, özündən deyil, Allahın izni və ona verdiyi ixtiyarlardır. Əli (ə)- ın və ümumiyyətlə bütün

insanların fəxr edəsi cəhəti odur ki, Allahın bəndəsiyik. Kimisə tərifləmək istədikdə təkcə Allah bəndəsi olmasını xatırlamaq kifayət edər. Namaz qılarkən həzrət Mühəmməd (s)- in peyğəmbərliyindən əvvəl onun Allah bəndəsi olmasına şəhadət veririk: «Əşhədu ənnə Mühəmmədən əbduhu və rəsuluh». (Şəhadət verirəm ki Mühəmməd (s) Onun (Allahın) bəndəsi və peyğəmbəridir.)

Deməli, belə nəticəyə gəldik ki, Əli (ə)- ın hədisdə buyurduğu bütün sözlər həzrət Peyğəmbər (s) və xanım Zəhra (s)- da daxil olmaqla bütün imamlara aiddir. Peyğəmbər (s) özü Əli (ə)- a buyurur: «Bilmirsənmi Fatimə mənim bədənimin bir parəsidir? O, məndən, mən də ondanam». Digər bir hədisdə o həzrət buyurur: «Hüseyn məndən, mən də Hüseyndənəm». Deməli, həzrət Peyğəmbər (s), xanım Zəhra (s) və bütün imamlar, hamı bir nurdan ibarətdirlər və biri üçün deyilən söz hamıya aiddir. Digər tərəfdən də Allahı tanımaq üçün mütləq bu məsum insanları tanımaq lazımdır. Onları tanımadan Allah taalanı tanımaq qeyri-mümkündür. Kimsə bunun mümkün olduğunu desə, bu, boş iddiadan başqa bir şey olmaz. Çünki bunlar bir-birinin ayrılmaz hissələridir. Allahı Qurandan, Quranı Peyğəmbər (s)- dən, Peyğəmbər (s)- i Zəhra (s)- dan, Zəhra (s)- nı Əli (ə)- dan və Əli (ə)- ı da digər

imamlardan ayırmaq mümkünsüzdür və əgər bunlardan biri varsa, deməli, hamısı var, yox əgər hansısa birini kənara qoyuruqsa, deməli, hamını kənara qoyuruq. Bunları da kənara qoysaq, təbii ki, İslamdan danışmaq olmaz. Suyun dalğasını dənizdən ayırmaq mümkünsüz olduğu kimi Əli (ə)-da Qurandan ayırmaq mümkün deyil, biri natiqdir, o birisi isə sakit. Əli (ə)- ı Qurandan ayırmaq Qurani Qurandan ayırmaq deməkdir. Və eləcə də digər imamlar.

Hüseyn gördü ki Quran, söküblər sinəsini

Dedi mənəm xəttü kağəz bu sinə Qur'andır.

Son olaraq bir hədis də qeyd etmək istərdim. Hədisin mətnini deməzdən qabaq bildirməliyəm ki, bu hədis Allahın əmrlərinə tabe olub, lakin hansısa səbəbə görə İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyən şəxslərə aiddir. Əlbəttə, ziyarət üçün Kərbəlaya getmək vacib deyil, hətta uzaqdan da ziyarət etmək mümkündür. Ümumiyyətlə, müstəhəbdir ki, insan hər gecə yatmadan qabaq İmam Hüseyni (ə) ziyarət etsin. Ziyarət isə təkcə «əssəlamu əleykə ya Əba Əbdillah» deməklə də mümkündür. Bunu üstüaçıq yerdə demək daha fəzilətlidir. Hədis belədir: «Kim Hüseyni ziyarət etmədən ölərsə, onu Cənnətə

apararlar, amma Cənnətdə ona yer verilməz və o, Cənnət əhlinə həmişə qonaq olar». Yəni, həmin şəxsin özünəməxsus yeri olmaz və hər dəfə birinin qonağı olar. Çünki, oranın əsl sahibi Allah taaladır, O da ixtiyarati verəcək Əli (ə)- a. Əli (ə) ilə də qeyd etdiyimiz kimi digər məsumların heç bir fərqi yoxdur. Əli (ə) yəni, Mühəmməd (s), Mühəmməd (s), yəni, Fatimə (s), Fatimə (s) yəni, Həsən (ə), Həsən (ə) yəni, Hüseyin (ə) və eləcə də digər imamlar. Cənnətdən söz düşmüşkən, hədisdə deyilir ki, kimə Cənnətdə yer verilsə, onun yerinə bütün dünya əhli yerləşər.

Hüseyindir ayəti-rəhmət,

Hüseyindir qayəti-rəhmət,

Hüseyindir qibleyi-qeyrət,

Hüseyindir ruhi-hürriyyət,

Hüseyindir fəxri-heysiyyət,

Hüseyinsiz neynirəm fəzli?

Hüseyinsiz fəzlə min lənət!

Hüseyinsiz bir görər aşiq tikanlıqla gülüstani.

Hüseyin övlə, Hüseyin mövlə,

Hüseyin dövlət, Hüseyin solət,

*Hüseyn dəsti-Rübubiyyət,
Hüseyn məsti-Rübubiyyət,
Hüseyn Cənnət, Hüseyn minnət,
Hüseyn ləzzət, Hüseyn izzət,
Hüseyn dastani-ruhani,
Hüseyn bustani-ruhani,
Hüseyn izharə gəlsə, aşiqi İslam edər gəbri,
Hüseynin hüsni görsənsə, nəbilər yandırar
səbri,
Hüseynsiz neynirəm yağdırsa mərcan tək
göylərin əbri,
Hüseynin döndərər lütfi şəbi qədrə şəbi qəbri.
Hüseyn həst eylər insani,
Hüseyn məst eylər insani.*

Mərhum Fizuli deyir:

*Əssəlam ey nəqşi-nəli-mərkəbin mehrabi-din
Həlqeyi-fitra ki rəxşin rışteyi-həblil-mətin*

Tərhi-orduyl-humayunun tərəzi-məhdi-mülk
Nəqşi-çətri-bargahin zinəti-ruyi-zəmin
Ey rikabı-rəxsi-iqbalın hilali-övcü-din
Nəqşi-nəli mərkəbin mehrabi-ərbabi-yəqin
İqtidayi sər'dir fərmanına olmaq müti
Əhli imandır səni bilmək Əmirəl-möminin

Bir az öncə «1400 il bundan qabaq iki ərəb hakimiyyət uğrunda bir-biri ilə vuruşaraq biri qətlə yetirilibsə, nəyə görə biz ona əza və matəm saxlamalıyıq?» sualına cavab olaraq bir neçə müqəddimə qeyd etdik. O cümlədən peyğəmbərlərin vəzifə və məqamlarını da az-çox açıqladıq. Bunlardan üçüncüsünə, nuraniyyət məqamına daha geniş yer ayırdıq. İndi də bu haqda mövzunu davam etdirib müqəddimələri başa vurmaq və sualın əsl cavabına keçmək istəyirəm.

Qeyd etmək lazımdır ki, nuraniyyət məqamı təkcə insanlara xas bir şey deyil. Bütün məxluqatda bu məqam vardır. Sadəcə olaraq hərə öz layiq olduğu miqdarda bu məqama malikdir. Peyğəmbərlər, imamlar və övliyalar Allah taalanın ən bəyənilmiş bəndələri olduğundan, təbii ki, onların bu məqamı başqalarından daha yüksəkdir. Bu şəxslərin də

arasında İslam Peyğəmbəri (s)- in özünəməxsus yeri vardır və onun bu məqamı hamıdan yüksəkdir. Təbii ki, bu da səbəbsiz deyil. Biz bunların hamısını sübuta əsasən deyirik. Gəlin bunu Peyğəmbərin (s) öz dilindən eşidək: «Bir nəfər Peyğəmbərin (s) yanına gəlib soruşur:

-Ya Rəsuləllah, sən Allahu görmüsən? O həzrət cavab verdi:

-Qəlbimin gözü ilə görmüşəm».

Məlum məsələdir ki, maddi olmayan varlığı maddi gözlə görmək olmaz. Quran da bunu təsdiqləyir: «Onu (Allahu zahiri) gözlə görmək olmaz, lakin O, gözləri görür». («Ənam» surəsi, 193-cu ayə.) Peyğəmbər (s) də Allahu bizim başa düşdüyümüz zahiri gözlə yox, bəsirət gözü ilə görürdü. Və əlbəttə ki, peyğəmbərlər arasında o Həzrətin bəsirəti hamıdan daha açıq olduğundan Allah taalanı da hamıdan daha yaxşı görə bilirdi. Digər tərəfdən isə Peyğəmbərlə (s) xanım Zəhra (s) və Əli (ə) və digər imamların hamısının bir nurdan olduğunu qeyd etdiyimizi nəzərə alsaq, deməli, Peyğəmbər (s) haqda dediklərimiz digər məsumlara da aiddir. Quranın başqa bir ayəsində isə Peyğəmbərin (s) bütün gördüklərinin həqiqət olduğu vurğulanır: «Qəlb gördüyü şeyləri yalan demədi» («Nəcəm» surəsi, 11-ci ayə.) Yəni, Peyğəmbər nə görürdüsə, yalnız onu deyirdi. Meraca gedib gəldikdən sonra bütün

gördüklərini olduğu kimi dedi. Buradan artıq başa düşmək olar ki, Peyğəmbər (s) qəlbinin gözü ilə görmüşdür və gördüklərinin hamısı da həqiqət olmuşdur. Peyğəmbərə (s) verilən bu sual həzrət Əli (ə)- a da verilmişdir. Zələb Yəmani Əli (ə)- dan soruşur ki, sən Allahı görmüsən? Əli (ə) buyurur: «Mən heç görmədiyim varlığa ibadət edəməmi? Lakin Onu zahiri gözlə deyil, yalnız qəlbin gözü ilə görmək olar». Bu isə yalnız möhkəm iman nəticəsində əldə oluna bilər. Belə olduqda insanın gözü qarşısında olan bütün pərdələr götürülür və həmin şəxs «şühud» mərhələsinə qədəm qoyur. Təbii ki, bu, bir çoxları üçün əlçatmaz mərhələdir. Peyğəmbər (s), İmamlarımız və övliyalar kimi şəxslər bu mərhələyə çata bilərlər. Məhz bunun nəticəsidir ki, Əli (ə) buyurur: «Mən göylərin yolunu yerin yollarından yaxşı tanıyıram». Həzrət Peyğəmbər (s) isə bütün məxluqat arasında ən üstün və fəzilətli şəxs olduğuna görə onun bəsirəti daha güclü olmuşdur. Bunun da sübutu odur ki, o həzrət iki dəfə heç kəsin, hətta digər peyğəmbərlərin də yetişə bilmədiyi bir mərhələyə yetişmişdir. Bunlardan biri besət gecəsi (peyğəmbərliyə seçilən gecə), digəri isə merac gecəsi olmuşdur. Bu iki gecədə Peyğəmbər (s) Cəbraili (ə) əsl simasında görmüşdür ki, bu da o həzrətdən başqa heç kəsə nəsb olmamışdır. Hətta merac gecəsində Peyğəmbər (s) Cəbrailin (ə) də gedə bilmədiyi yerə

gedib çıxmışdır. Diqqət edin, Allaha ən yaxın mələk gedə bilmədiyi yerə həzrət Mühəmməd (s) gedir. Bu nə deməkdir? Hansı peyğəmbər bu işi görmüşdür? Təkcə bu, o həzrətin ən şərəfli şəxs olduğunu sübut etməyə kifayət deyilmi? Meracda Allah taala şəxsən Özü Peyğəmbərə təlim keçir, özü də heç bir başqa məxluqun iştirakı olmadan. Peyğəmbər (s) buyurur ki, meracda Allah-taala mənimlə Əlinin (ə) səsi ilə danışdı. Səbəbi də o idi ki, Əli (ə) həm Peyğəmbərin (s), həm də Allahın sevimlisi idi. Daha sonra Peyğəmbər (s) səhabələrinə buyurur: «Ərşi-əlada mənim üçün minbər qurdular. Mən minbərə qalxıb bütün peyğəmbərlərə moizə etməyə başladım. İbrahim (ə) hamıdan qabaqda oturmuşdu. Birdən bir ay, yanında da ulduzlar peyda oldu. İbrahim (ə) məndən soruşdu ki, o, hansı peyğəmbərdir? Dedim o, peyğəmbər deyil. O, mənim canişinim Əli, yanındakı ulduzlar da onun şialəridirlər. İbrahim (ə) dedi ki, Allahdan xahiş et ki, məni də Əlinin şialərindən qərar versin. Bu vaxt Cəbrail (ə) gəlib bu ayəni oxudu: «...İbrahim də onun ardıcılardanandır...» («Saffat» surəsi, 83-cü ayə.) Mən də bunu İbrahimə (ə) muştuluq verdim. Sizə də tövsiyə edirəm ki, mənə salavat demək istədikdə əvvəl Əlinin şialərindən olan İbrahimə (ümumiyyətlə isə bütün şialərə) salavat deyın».

Başqa bir hədisdə deyilir: «Kim gecə namazı qılarkən səcdədə onu yuxu apararsa, Allah həmin bəndəyə baxıb fəxrlə mələklərə buyurur ki, siz də baxın Mənim bəndəm! Baxın, onun ruhu Mənim yanımda, cismi isə səcdədir. Sizcə bunun əvəzində Mən ona nə verəcəyəm? Mələklər deyər ki, Cənnət. Allah buyurur bu öz yerində, daha nə verərəm? Mələklər deyər ki, onda onu bağışla! Allah buyurur ki, bağışladım, daha nə? Mələklər deyər ki, biz bundan artığını bilmirik. Allah Özü buyurur: «Mən ona elə bir şey verəcəyəm ki, nə Cənnət, nə də bağışlanması ona çatmaz». Mələklər onun nə olduğunu soruşduqda Allah buyurur: «Mən Cənnətdə ona Mühəmməd və Əhli-beytini göstərəm». Əziz möminlər, görün Allah taala nə buyurur! Cənnət də Peyğəmbər (s) və Əhli-beytin (ə) fəzilətinə çata bilmir. Əlbəttə, biz bu hədisi layiq olduğu kimi başa düşə bilmərik. Bunu Peyğəmbər və Əhli-beytin özü, bir də ən yaxşı halda arif insanlar başa düşür.

Mərac gecəsində Allah taala Peyğəmbərlə (s) danışarkən ona belə bir sual verir:

-Ey Əhməd (Əhməd (s) Peyğəmbərin adlarından biridir), insan həyatının ən gözəl vaxtı hansı vaxtdır? Peyğəmbər cavab verir:

-İlahi, bilmirəm. Allah taala buyurur:

-İnsan həyatının ən gözəl çağı o vaxtdır ki, Mən onun yadında oluram və o, Məni zikr edir.

Buna görə də başqa bir hədisdə deyilir ki, Peyğəmbər (s) hətta yatarkən gözləri yumulsa da, qəlbində Allahı zikr edərdi. Oyaq olduğu halda isə məsələnin nə yerdə olduğu artıq məlumdur. Məhz buna görə də o həzrətin nuraniyyət məqamı hamıdan yüksək olmuşdur. Buna Qur'anda da işarə olunmuşdur. Belə ki, bütün insanlara müstəhəb olan gecə namazını Peyğəmbərə (s) vacib edən ayədə deyilir: (Ya Mühəmməd!) Gecənin bir vaxtı durub ancaq sənə xas olan əlavə (gecə namazı) qıl. Ola bilsin ki, Rəbbin səni (qiyamət günü hamı tərəfindən) bəyənilib təriflənən bir məqama (dünyadakı nuraniyyət və axirətdəki ən böyük şəfaət məqamına) göndərsin». («İsra» surəsi, 79-cu ayə.) Bu ayə Peyğəmbərə (s) gecə namazını vacib edir. Hansı ki, o həzrətdən başqa heç kəsə vacib deyil. Bəli, məhz belə də olmalıdır. Böyük bir ümmətə peyğəmbər olub onları Allah yoluna hidayət etmək üçün belə də olmalıdır. Axirət aləmindəki ən böyük şəfaət məqamı da həmçinin belə olmalıdır. Axirətdə bütün peyğəmbərlər şəfaət edəcəklər, lakin şəfaətin ən yüksək məqamı yalnız İslam peyğəmbərinə məxsus olacaq. Bunun isə nə olduğunu təbii ki, biz başa düşə bilmərik. Peyğəmbər (s) məxluqatın ən üstünü olduğuna görə Allahla münacat edərkən buyurur:

«İlahi, mənim ümmətimin nameyi-əmalını Qiyamət günü mənim öz əlimə verərsən ki, başqa peyğəmbərlər ümmətimin nə günah etmiş olduğunu görməsinlər. Yoxsa mən utanaram». Məlum məsələdir ki, Allah Taala da Peyğəmbərin xahişini qəbul edəcək. Axı, Allah ərhəmər-rahimindir, Rəhman və Rəhimdir. Hədəsdə deyilir: «Allah taalanın rəhmət və mərhəmətinin 100 dərəcəsi vardır. Onlardan birini dünyaya aid etmiş, doxsan doqquzunu isə Axirət aləminə saxlamışdır. Bu dünyada valideynin övlada olan məhəbbəti və əksinə, bacı-qardaşın bir-birinə məhəbbəti, aşıqlə məşuqənin bir-birinə məhəbbəti Allahın dünyadakı bir dərəcə mərhəmətinin təzahürüdür.» Dünyada olan bu qədər məhəbbət bir dərəcə mərhəmətin təzahürüdürsə, görün doxsan doqquz dərəcəlik mərhəmətin təzahürü necə olacaq?! Əlbəttə, onu da qeyt etmək lazımdır ki, Qiyamətdə Allah taala yalnız mömin insanlara, yəni, Allahın təkliyini, həzrət Mühəmədin (s) peyğəmbərliyini və Əlinin (ə) vilayətini qəbul edən şəxslərə rəhm edəcək. Başqa bir hədəsdə deyilir: «İnsanı qəbrə qoyduqdan sonra Allah taala ona xitab edərək buyurar: «Ey mənim bəndəm, indi səni tək qoyub gedən oğul-uşağına, dost-tanışına görəmi mənə qarşı günah edirdin? Bəs hanı indi onlar?. İndi Mən sənə elə rəhm edəcəyəm ki, hamı, hətta özün də təəccüb edəcəksən».

Əziz möminlər, qeyd etdiyim kimi, gecə namazının İslam aləmində özünəməxsus yeri və önəmi vardır. Sübh azanından heç olmasa yarım saat qabaq durub Allaha ibadət etmək, onunla razü-niyaza məşğul olmaq məlum məsələdir ki, insanı böyük məqamlara çatdırar, günahdan qoruyar. «Səcdə» surəsinin 16 və 17-ci ayələrində gecə namazı haqqında Allah taalanın elə bir ifadəsi vardır ki, həmin ifadə nə Quranda, nə də hədislərdə başqa bir iş haqqında işlədilməyib və yalnız gecə namazına aid bir şeydir. Ayədə deyilir: «Onlar ibadət üçün yataqlarından qalxar, qorxu və ümid içində (Allahın əzabından qorxaraq, mərhəmətinə ümid bəsləyərək) Rəbbinə dua edər və onlara verdiyimiz ruzilərdən (ehtiyacı olanlara) sərf edərlər. Etdikləri əməllərin mükafatı olaraq (Allah dərgahında) onlar üçün göz oxşayan (onları sevindirəcək) necə nemətlər gizlənilib saxlandığını heç kəs bilməz». Bəli, gecə yarısı şirin yuxudan ayılıraq namaz qılan şəxsin bu işi müqabilində Allah taalanın ona hansı mükafatı verəcəyini yalnız Allahın Özü bilir, heç Peyğəmbər (s) də bunun nə olduğunu bilmir. Bax, budur gecə namazının fəziləti!

Qeyd edəcəyim sonuncu müqəddimə bundan ibarətdir ki, həzrət Peyğəmbərin (s) bu məqama bu qədər əhəmiyyət verməsi heç də səbəbsiz deyil. Bunun səbəbini isə gəlin İmam Səccadın (ə)

hədisində eşidək: «Allah taala bütün peyğəmbərləri İlliyyin (Cənnətin uca nöqtəsi, behiştin sonuncu mərhələsindən bir mərhələ aşağı) torpağından xəlf etmişdir, bizi isə (Peyğəmbəri (s) və Əhli-beyti (ə)) əla İlliyyin (Cənnətin ən yüksək mərhələsi) torpağından yaratmışdır». İmam Baqirdən (ə) söylənilmiş digər bir hədisdə isə Əhli beyt tərəfdarlarının da yalnız qəlblərinin bu torpaqdan yarandığı və buna görə də həmişə qəlblərinin Əhli beytə yaxın olduğu göstərilmişdir. Bir nəfər Peyğəmbərin (s) yanına gəlib soruşur ki, ya Rəsuləllah, sən peyğəmbərlərin sonuncusu olduğun halda nəyə görə onların ən üstünüsən? Peyğəmbər belə cavab verir: «Çünki (ruhlar aləmində) Allaha hamıdan əvvəl mən iman gətirmiş və Onun dəvətini ilk olaraq mən qəbul etmişəm».

İmam Baqirin (ə) indi qeyd etdiyim hədisinə əsaslanıb deyirəm ki, bizim İmam Hüseynə (ə) həmişə əza saxlamağımız da məhz bununla əlaqədardır ki, qəlblərimiz Əhli-beyt xəlf olunduğu torpaqdan xəlf olunmuşdur. Bizim Cənnətimiz də Hüseynidir (ə), izzət və səadətimiz də Hüseynidir (ə).

Biz Hüseyn aşiqiyik, munisik əhli-qəm ilən

Gövhəri-eşqi əvəz eyləmərək aləm ilən

Bizi hər yerdə tanırlar bu qara bayraq ilən

Can sizin, can qara bayraqların, ay heyətilər!

Qoymayın vəhdəti-üşşaqi poza lənətiilər

Bu qara bayrağı əvvəl əlinə Zeynəb alıb

Bu ələm ali-Yezidin canına lərzə salıb

Ucalan gün bu ələm bayrağı İslam ucalıb

Uca bayraqlar içində qara bayraq təkdir

Adı bayraqdır, bu, Zəhra toxuyan köynəkdir

Bəli, o qara rəngli əza bayrağı bayraq deyil, xanım Zəhranın (s) öz əliylə İmam Hüseyn (ə) üçün toxuduğu köynək idi. Bu köynəyi də Şimr ibn Zil-cövşən İmamı (ə) qətlə yetirdikdən sonra o həzrətin əynindən çıxarıb qarət etmişdi. Yezidin Şamdakı sarayında xanım Zeynəb (s) Yezidi rüsvay etdikdən sonra həmin köynəyi də geri alır. Bundan əlavə Yezidin öz evində İmam Hüseynə (ə) əza məclisi təşkil edib, tələblərini Yezidə qəbul elətdirir. İmamın qətlə yetirilməsini boynundan atmağa və bunu İbn Ziyadın əməli kimi göstərməyə çalışan Yezidə xanım Zeynəb (s) buyurur: «Yezid, fərz edək ki, Hüseyni qətlə yetirən İbn Ziyad idi, bəs bugünkü məclisdə Hüseynin kəsilmiş başına çubuq vuran da İbn Ziyad idi?!» Yezid heç bir cavab tapa bilmədikdə əsirləri buraxdırmaq qərarına gəlir. Xanım Zeynəb (s)

buyurur: «Yox Yezid, biz bu asanlıqla Şamdan getmərik. Sənin öz evində Hüseyinə (ə) əza məclisi qurmasaq, Şamdan çıxan deyilik. Özü də bu məclis azad olacaq və ürəyi istəyən şəxs orada iştirak edəcək, sənin də məmurlarının haqqı yoxdur ki, ora gələnlərin qarşısını alsınlar. Onda bilərsən ki, biz kimik və sən kimsən?! Yezid məcbur olub bunu da qəbul edir. Xanım Zeynəb (s) öz buyurduğu kimi əza məclisi təşkil verib İmamın həmin qanlı köynəyini də qara parçaların üstündən asır.

Mən özüm nazir idim mərdumun ey vay səsinə

Yezid, qeyrətin var, qulaq as sən də Hüseyin

vay səsinə!

Mərhum Fizuli deyir:

Güli-bustani fəğandır Hüseyin

Dəri-dorci sidqi səfadır Hüseyin

Cigərguşeyi həzrət Fatimə

Süruri-dili-Mustafadır Hüseyin

Mərhəba ey nuri-ruyindən münəvvər kainat

Qovhəri-zati-şərifin cameyi-hüsni-sifat

İndi isə sonuncu müqəddiməni də qeyd edib söhbəti əsl mövzuya, verilmiş sualın cavabına gətirib çıxarmaq istəyirəm. Əvvəldəki çıxışlarda peyğəmbərlər, imamlar və övliyaların nuraniyyət məqamının hamıdan çox olduğunu qeyd etdik. İndi deyəcəyim sonuncu müqəddimə isə odur ki, İmam Hüseyin (ə) özünəməxsus bir cəhəti vardır. O cəhət də budur ki, o Həzrət bütün insanlardan üstündür. Bu, təbii ki, bir iddiadır və sübuta ehtiyacı vardır. Sübut isə bundan ibarətdir. Peyğəmbər, imam və övliyalarda olan nuraniyyət məqamı zamanın tələblərinə görə müxtəlif dərəcələrdə təzahür edə bilər və nə qədər çox təzahür edərsə, həmin şəxsin fəziləti bir o qədər artıq olacaq. Başqa sözlə desək, axirətdə hər bir şəxsə veriləcək savabın dəyəri həmin şəxsin əməlinə əsasən hesablanacaq. Məsələn, hansısa bir alimə öz elmi ilə xalqa etdiyi xidmətə görə savab veriləcək. Əgər alim xalqa heç bir xidmət etməyibsə, yalnız alim olmasına görə savab qazanacaq və xalqa xidmət etmiş alimin aldığı mükafata yiyələnmə bilməz.

Hər bir peyğəmbər öz dövrünün tələblərinə əsasən imanı müəyyən qədər büruzə çıxara bilmişdir. Məsələn, İbrahim peyğəmbəri Allah taala təqribən 70 il övlad verməməklə imtahanı çəkmiş, övladı olduğundan sonra isə onu uzaq bir yerə aparıb qoymağı əmr edir, bir neçə il də ötdükdən sonra həmin

övladın başını kəsməyi əmr edir. İbrahim (ə) də möhkəm iman sayəsində bütün bunlara dözdü. Bu da İbrahimin (ə) nuraniyyət məqamını göstərir ki, hər nəyi vardısı, Allah yolunda qurban verməyə hazır idi. Lakin Allah taala onu yalnız bir övlad ilə sınağa çəkdi. Əlbəttə, digər oğlu İshaqı da Allah taala istəsəydi, o həzrət verərdi. Amma Allah taala bunu istəmədi. İndi əgər hansısa peyğəmbəri Allah taala iki övladla sınağa çəkərsə, məlum məsələdir ki, İbrahim peyğəmbərə nisbətən daha sox savab aparar. Hərçənd İbrahim peyğəmbər də bu cür imtahana çəkilsəydi, üzüağ çıxardı, lakin Allah ondan bunu istəməmiş və nəticədə İbrahim (ə) bu savaba çıtmamışdır. Eləcə də bütün peyğəmbərlər bu cür olmuşdur. İmam Hüseyinin (ə) fəzilətinin bütün insanlardan artıq olması da onunla əlaqədardır ki, Allah taala o həzrəti bütün peyğəmbərlərin birgə məruz qaldığı sınaqlara çəkdi. Yəni, İmam Hüseyin (ə) 124 min peyğəmbərin çəkdiyi müsibətlərin və imtahanların hamısına dözdü və bu da onun nuraniyyət məqamının ən yüksək həddə olduğunu göstərir. İmam Hüseyinin (ə) yaşadığı dövr tələb edirdi ki, o həzrət bütün çətinliklərə dözsün. Bəli, hansısa peyğəmbərin də dövrü ondan bunu tələb etsəydi, təbii ki, həmin peyğəmbər də buna boyun əyib razı olacaq və bütün bunların savabını əldə edəcəkdə. Lakin nə etmək olar ki, heç bir

peyğəmbərin dövrü ondan İmam Hüseyin (ə) dövrünün tələbini tələb etməmişdir.

Allah taala İbrahmdən (ə) tək cə İsmaili (ə) qurban istəmişdisə, İmam Hüseyindən (ə) iki oğlunu istəyir və o həzrət də bunu can-başla qəbul edir. Görün İmam Hüseyin (ə) həyatının son anlarında Allah taala ilə necə münacat edir.

"Əkbər başı münşəqq olur olsun,

nə sözüm var.

Dilsiz balam əmsin oxu püstan əvəzində,

Bülbüllərimin yansa da kaşanəsi yansın.

Yatsınlar tikanlıqda güliстан əvəzində.

Ey kaş yüz on dörd ola oğlum mənim Allah,

Qurban verəm hər sureyi-Quran əvəzində.

Ya Rəbb, tamam aləmi-imkan Səninkidür.

Bir xeymələr ki, onda daldalanır əhli-beyti

şam,

Od vursa düşmən, eyləsə talan, səninkidür.

O halda Cəbraili-pakfitrət

Bəyan etdi pəs əz təzimi-xidmət

İcazə ver mənə ey şəmi-izzət

Açım şəhpər sən eylə istirahət.

Gətirim nuş elə Kəvsərdən abi

Silib qanlı gözün ol şahi-əbrar

Edib Ruhul-əminə lütfün izhar

Təbəssümlə açıb nitqi-qohərbar

*Dedi xoş gəldin, ey yari vəfadar
Ona qıldı dübarə bu xitabi
Mənə lazım deyil şəhpər səfasi
Sərindi bu isti yerin səhrasi
Mənə rahatdı ox-nizə yarasi
Açıqdı əbd ilə məbud arasi
Ki, salmaz vəchə vəchullah niqabi
Özüm atşan vəslə davərəm mən
Nəinki təşnəyəm su istərəm mən
Mənim təşnəmdi aləm Kovsərəm mən”.*

İmam Hüseyin (ə) bütün varlığını Allaha qurban verir. Əliəkbərlə Əliəsgərdən keçir, qardaşlarından, Abbasından keçir, yar-yoldaşını qurban verir. Bunu zaman tələb edirdi, o həzrət də gülərüzlə buna razı oldu. Sözüün əsl mənasında səbr elədi. Bacısı Zeynəbin (s) azacıq səbirsizlik etməsini gördükdə isə onu da səbirli olmağa səslədi. Belə ki, İmam Hüseyin (ə) tək qalıb atına minərək vidalaşib döyüş meydanına tərəf getdikdə arxadan xanım Zeynəb (ə) onu səsləyir. İmam geri baxmır. Xanım Zeynəb (s) neçə dəfə səsləsə də İmam arxaya dönmür. Xanım Zeynəb (s) yalnız Fatimeyi Zəhranın (s) adını çəkəndən sonra İmam geri dönür:

*Dil dedi Zeynəb, dilə gəldi İmam
Aşiqi-dilvəpəsini etdi ram*

*Sənlə mənimdür dedi xunun qiyam
Baci, nişləri nuş eliyib qıl dəvam
Yar baxır aqlama, ay zi-məqam
Olma belə qalibi-bicani-eşq!
Sinəvi qəmlər oxuna baz elə!
Aləmi-nasutiyə sən naz elə!
Aləmi-lahutiyə pərvaz elə!
Əhmədi-Muxtari sərəfraz elə!
Səy elə ol silsilə cünbani eşq!
Ruzi-əzəl mətrəh olanda bəla
Çatdı bəla ilə bizə Kərbəla
Mən bu biyabanidə ollam fəna
Ta nəfəsin var sənə var ibtila
Çün eşq giriftarinə yoxdur dəva
Dərdidi tənha baci, dərmani-eşq
Eşqimizin var əbədi dövləti
Həqq özü vermiş bizə bu neməti
Neyliyirəm canü sərü itrəti
Bəsdi mənə dilbərimin vüsləti
Xəncəri şəmşir ilə var ləzzəti
Yar baxa doğrana qurbani-eşq.*

Bu sözləri dedikdən sonra xanım Zeynəb (s) sakit oldu. Allah taala İmam Hüseyini (ə) bütün imtahanlara birdən çəkdiyinə, o həzrətin də bunlara ləyaqətlə cavab verib başıuca çıxdığına görə İmam Hüseyinin (ə) məqam və fəziləti bütün

peyğəmbərlərdən üstündür. Bu çətinliklərə bir yerdə məruz qalan hansısa peyğəmbər varmı? Əlbəttə, bir-iki beyt şer deməklə mən iddiamızı sübut etmək fikrində deyiləm. İddiamızı sübut edən hədislər də mövcuddur. İmam Sadiqdən (ə) söylənilmiş hədisdə deyilir ki, bir gün İmam Hüseyin (ə) uşaq olarkən Peyğəmbər (s) ona baxıb Ummi Sələməyə buyurdu ki, Ummi Sələmə, gördüyün bu uşağım Kərbəlada Allah yolunda şəhid olacaq. Ummu Sələmə deyir ki, ya Rəsuləllah, sən ki peyğəmbərsən, Allaha dua et ki, bu müsibəti ondan uzaqlaşdırın. Həzrət buyurdu ki, Ummi Sələmə, mən bunu Allahdan istədim, Allah isə cavabında buyurdu ki, ey Mühəmməd (s), onun elə bir məqamı olacaq ki, Bəni-Adəm arasında ondan başqa heç kəsin belə məqamı olmayacaq.

Əziz möminlər, peyğəmbərlər də Bəni-Adəm nəslindəndirlər, İmam Hüseyindən (ə) başqa Bəni-Adəm arasında heç kim bu məqama yetişməyəcəksə, deməli peyğəmbərlər də həmin məqama yetişə bilməzlər. Başqa bir hədisdə deyilir ki, İmam Hüseyin (ə) Kərbəlada qılıncına söykənərək yuxuya gedir. Yuxuda babası Peyğəmbəri (s) görür. Peyğəmbər (s) o həzrətə buyurur: «Oğlum, sən Ali-Mühəmmədin şəhidisən. Sənin ayağın dəyəcək Cənnət və göylərin sakinləri gəlişinlə çox sevinəcəklər. Həmin gecə iftara mənim yanında olacaqsan».

Hörmətli möminlər, bu hədisə diqqət yetirin! Peyğəmbər (s) İmam Hüseyinə (ə) buyurur ki, sən Ali-Mühəmmədin (s) şəhidisən. Məgər İmam Əli (ə), xanım Fatimeyi Zəhra (s), İmam Həsən (ə) (və eləcə də sonradan digər imamlar) şəhid olmamışdılar? Niyə, onlar da şəhid olmuşdular, lakin bunun mənası o deməkdir ki, İmam Hüseynin (ə) şəhadəti ilə onların şəhadəti fərqlidir. Gəlin başqa bir hədisə müraciət edək. İmam Sadiq (ə) buyurur: «Bir gün cəddim Rəsulullah anam Zəhranın evində idi. Babam Hüseyni ağuşuna almışdı. Birdən o Həzrət Hüseyni yerə qoyub səcdə edərək ağlayır. Peyğəmbər səcdədən qalxdıqdan sonra anam Zəhra ondan soruşur ki, ya Rəsuləllah, nəyə görə birdən səcdəyə gedib ağladınız? Peyğəmbər belə cavab verir: «Allah taala mənə sual verdi ki, ey Mühəmməd, Hüseyni sevirsən? Dedim ki, bəli, o, mənim gözümləni işığıdır. Allah taala buyurdu ki, mübarək olsun bu uşaq sənə! Mənim salamım, salavatım, bərəkətim və Cənnətim də olsun bu uşağa! Və qəzəbim, lənətim, əzabım olsun onun qatillərinə və düşmənlərinə! Bil ki, o, bütün şəhidlər arasında Seyyidü-şühədə və Seyyidi-şəbabi-əhlil-cənnət (cənnət cavanlarının ağası) olacaq». Digər imamların da həmin şəhidlər arasında olduğunu nəzərə aldıqda bir az əvvəl dediyimiz fikir öz həqiqətini tapır. Yəni, İmam Hüseynin (ə) şəhadəti ilə digər məsumların şəhadəti fərqlidir. Düzdür,

başqa bir hədisdə Peyğəmbər (s) buyurmuşdur ki, Həsən və Hüseyin cənnət cavanlarının ağalarıdır, lakin bu iki imamın da arasında Hüseyin (ə) Həsənin (ə) ağasıdır.

Bütün bu müqəddimə və hədislərdən əldə olunan nəticə budur ki, bir-biri ilə döyüşən iki ordudan birinin rəhbəri İmam Hüseyin (ə)-dir, İmam Hüseyinin vücudu isə Quranın vücudu deməkdir. Çünki Peyğəmbər (s) buyurmuşdur ki, Quran Əli (ə) ilə, Əli (ə) də Quranladır, digər tərəfdən də ötən səhifələrdə hədislərlə sübut etdik ki, bütün məsullar bir şəxs kimidirlər, deməli, İmam Hüseyinin (ə) vücudu elə Peyğəmbərin (s) öz vücududur. Çünki Peyğəmbər (s) buyurur ki, Hüseyin məndən, mən də Hüseyindənəm. Bu ordunun başçısı elə bir şəxsdir ki, bütün qohum-əqrəbası (Babası Peyğəmbər (s), atası Əli (ə), anası Fatimeyi Zəhra (s), qardaşı İmam Həsən (ə), oğlanları) hamı şəhid olmuşlar. Qarşı tərəfdəki ordunun rəhbəri isə Yezid ibn Müaviyədir, Müaviyə də Əbu Süfyanın oğludur, Əbu Süfyan isə həmin şəxsdir ki, döyüşdə Peyğəmbərin (s) dişini sındırmışdır. Yezidin babası belə bir şəxs idi. Bəs nənəsi kim idi? Nənəsi Hind isə həmin qadın idi ki, Peyğəmbər (s), ölümünə nalə çəkib ağlamış Hənzənin (ə) qətlə yetirilməsinin bəisi olmuş, Ühd döyüşündə barmaqlarını Hənzənin qarnına soxaraq ciyərini çıxarıb dişləmişdir. Bu da Yezidin nənəsi. Bəs

atası Müaviyə kimdir? O da həmin şəxsdir ki, iki imamla müharibə etmişdir. Tutaq ki, kimlərsə İmam Həsəni (ə) xəlifə kimi qəbul etmir, bəs Əlini (ə) necə? O ki, ən azı dördüncü xəlifə idi. Peyğəmbərin ən yaxını idi, səhabələrin ən fəzilətli idi. Necə olur ki, heç bir cəhətdən Əli (ə) ilə müqayisə edilməsi mümkün olmayan hansısa bir səhabənin adı kitablarda par-par parıldayır və ona nə isə pis söz deyən şəxs dinsiz adlanır, amma Əliyə (ə) qarşı müharibə edən şəxs pis olmur? Necə ola bilər ki, bu qədər haqsızlıqlara görə Müaviyəyə lənət demək günah olur? Müaviyə hansı ixtiyarla dövrün xəlifəsinə qarşı çıxırdı? Təbii ki belə bir şəxsin oğlunun da necə adam olması məlumdur. Yezid vurut 3 il hakimiyyətdə oldu. Hakimiyyətinin ilk ilində İmam Hüseyini (ə) qətlə yetirib, ikinci ilində Mədinəyə hücum edərək 1700 nəfər tanınmış şəxsi, 10 min nəfər də siravi müsəlmanı qətlə yetirib, üçüncü ilində isə Kəbəyə hücum etmişdir. Buda onun hakimiyyətdə olduğu 3 il. Atasının da dövründə belə olmuşdur. Müaviyənin hakimiyyətdə olduğu illərdə Peyğəmbər (s) səhabələrinin başı kəsildi, Hücr ibn Ədiyy və Mərəc Əzradənin gözü görə-görə qəbirləri qazılıb kəfən geyindirilərək başları vurulmuşdur. Əmr ibn Həmid Xəzai də Peyğəmbər (s) səhabəsi olmuşdur. Onun başını kəsərək aparıb arvadının üstünə atırlar. Arvadı

Müaviyənin məmurlarına deyir ki, mənim adımdan Müaviyəyə çatdırın ki, mən neçə ildir ki, Əmrlə həyat yoldaşıyam, amma onun qarşısında gündüzlər bir dəfə də olsun süfrə açmamışam. Çünki həmişə oruc olub, gecələr isə bir dəfə də olsun onun üçün yorğan-döşək salmamışam, çünki bütün gecələri ibadətlə məşğul olub. İndi isə sən belə bir insanın qətlinə fərman verdin. Başqa bir nümunəyə nəzər salmaq. Müaviyənin əmri ilə Busr ibn Ərta Şamdan Mədinəyə gələrək Əhli-beyti sevən 30 min insanı birdəfəyə qətlə yetirir Müaviyənin əmri ilə bütün xətib və natiqlər xütbələrdə Əlini (ə) söyməli idilər. Müaviyə özü bunun səbəbini belə açıqlayır ki, istəyirəm uşaqları Əlinin düşmənçiliyi ilə böyüdüb, gəncləri də Əlinin düşmənçiliyi ilə qocaldam. Bunlar hamı tarixi faktlardır, bir-iki yox, onlarla kitabda qeyd olunmuşdur. Əgər bu gün bu sözlər kimlərə sərəf etmərsə, bunu tarixin yaddaşından silmək olmaz. Bax, budur Yezidin nəslə! İmam Hüseyini (ə) yanına çağırtdırır Yezid üçün beyət almaq istəyən Mədinə valisi Vəlid ibn Ütbəyə İmam buyurur: «Vəlid, biz Peyğəmbər (s) ailəliyik, İslam bizimlə başlayıb bizimlə də sona çatacaq. Məgər mən Yezidi tanımıram?! O, fasiq, şərəbxor, günahsız insanların qatili, açıq-aşkar günah edən bir adamdır. Mənim kimi insan onun kimisinə beyət etməz». Fikir verin,

İmam buyurmur ki, mən Yezidə beyət etmərəm. Belə desəydi, bəli, iki ərəbin mübarizəsi olardı.

«Bəni-Haşim mənimlə hökumət davası edir, yalan sözdür ki, vəhy gəlib, ayə nazil olub»- deyən Yezid kimi bir adamı müsəlman adlandırmaq olarmı? İki ərəbin hökumət üstündə bir-biri ilə mübarizə apardığını deyən Yezid və yezidçilərdir. Məsələ iki ərəbin mübarizəsindən getmir. Hüseyin (ə) Allahın, Quranın, Peyğəmbərin nümayəndəsi idi. İmam Hüseyinlə (ə) Yezidin mübarizəsi Allah ordusu ilə şeytan ordusunun mübarizəsi idi, haqq ilə batil mübarizəsi idi, nurla zülmətin, ədalətlə zülmün mübarizəsi idi. Şərəbxor, it və meymun oynadan fasiq bir adamı Əmirəl-möminin adlandırmaq olarmı? Gərək insan nə qədər bədbəxt olsun ki, Yezidi Əmirəl-möminin adlandırsın! İmam Hüseyini (ə) müdafiə etmək Allahı, Quranı, Peyğəmbəri müdafiə etmək deməkdir Biz də fəxr edirik ki, Yezid kimi yox, məhz Hüseyin (ə) kimi bir şəxsin ardıcılığıq və bu gün ona əza saxlayırıq. Əsl eşq məktəbi görmək istəyən məhz Kərbəla məktəbindən xəbərdar olmalıdır. Allah taaladan da arzumuz budur ki, bizləri dünya və axirətdə İmam Hüseyin (ə)- dan ayrı salmasın.

Məhərrəm ayının 10-cu günü- Aşura günü təkcə İslam dünyasında deyil, bütün bəşəriyyət aləmində çox əlamətdar gündür. Bu günün özünəməxsus

fəziləti, böyük hikməti vardır. Bu günlə əlaqədar çıxış edən hər bir şəxs borcludur ki, həmin günün tarixi, mahiyyəti və fəziləti haqda danışsın.

Öncə də qeyd etdik ki, İmam Hüseynlə (ə) Yezidin mübarizəsi iki ərəbin bir-biri ilə mübarizəsi yox, dinlə dinsizliyin, imanla imansızlığın, haqq ilə nahaqqın, ədalətlə zülmün mübarizəsidir. Bu da Allahın buyurduğunu yerinə yetirmək deməkdir. İbrahim (ə) ilə Nəmrud, Musa (ə) ilə Firon mübarizə apardığı kimi İmam Hüseyn (ə) da Yezidə qarşı mübarizə aparmışdır. «Bu iki ərəb hakimiyyət uğrunda mübarizə aparmışdır» fikrində olanlara isə indi deyəcəyim cavabı vermək lazımdır. Şeyx Abdulla Əla sünni məzhəbinin görkəmli alimlərindən biridir. O demişdir: «Tarixdə baş vermiş iki hicrət bəşəriyyətin taleyində mühüm rol oynamış, insanların həyatını büsbütün dəyişmişdir. Bunlardan birincisi Mühəmmədin (s) Məkkədən Mədinəyə hicrətidir. Bu hicrətdən məqsəd o idi ki, Peyğəmbər (s) İslamın əsasını qurmaq istəyirdi. İkinci hicrət isə Hüseyn ibn Əlinin (ə) Mədinədən Məkkəyə hicrəti olmuşdur». Gəlin Şeyx Abdulla Əlanın dediyi bu cümləni bir az araşdıraq. Peyğəmbərin Məkkədən Mədinəyə hicrət etməkdə məqsədi o olmuşdur ki, İslam dininin bünövrəsini qurmaq istəyirdi. Bu, nə deməkdir? Bunun mənası odur ki, Peyğəmbər (s) Məkkədə peyğəmbərliyə seçilmiş, 13 il orada təbliğ

etmiş, lakin İslamın bünövrəsi hələ də qurula bilməmişdi. İlk növbədə İslamın bünövrəsinin nə olduğunu bilmək lazımdır. Bu bünövrənin yaranması üçün İslam Peyğəmbərinin 3- əsas vəzifəsi var idi:

1) Quran və islami qayda qanunları insanlara çatdırıb və mənasını izah etmək. Məsələn «əqimus-səlatə» (namaz qılın) ayəsi nazil olmaqla İslamda namazın vacib olduğu məlum oldu. Eləcə də digər qanunlar. Yəni, camaat bu ayələr gəlməyəndək İslamın qayda-qanunlarından xəbərsiz idi, ayələr nazil olduqdan sonra isə Peyğəmbər (s) onları bu qanunlarla tanış etdi. Beləliklə, İslam dini sözlə-dildə meydana gəldi. Daha sonra bu sözlərin məna və məfhumunu camaata başa salmaqdır. Yəni, məsələn, camaat «əqimus-səlatə» ayəsini eşitdikdə «səlat» (namaz) sözünün mənasını olduğu kimi bilmirdi. Çünki İslam gəlməzdən öncə duaya «səlat» deyərtilər. Lakin Peyğəmbər (s) bildirdi ki, bu gündən etibarən «səlat» dua deyil, gün ərzində 17 rukət namazdan ibarətdir ki, onun da kefiyyətini o həzrət özü müsəlmanlara bəyan etmişdir. Beləliklə də İslamın yenicə meydana gəlmiş sözlərinin mənası da aydınlaşdı.

2) İslamda İslami şəxslərin yaranması: Yəni, məsələn, «əqimus-səlatə» (namaz qılın) ayəsi nazil olaraq namazın vacib olduğunu bildirdikdə məsələn,

10 nəfərdən beşi durub namaz qılmaqla İslami şəxsə çevrildiyi halda hələ namaz qılmayan digər 5 nəfər isə hələ ki, İslami şəxslər olmamışlar. Peyğəmbər (s) bu üç vəzifəsini Məkkədə yerinə yetirdi. Lakin İslamın ən əsas bünövrəsi indi deyəcəyim bünövrə idi ki, o, Məkkədə yox, Mədinədə meydana gəldi və İslamın bünövrəsi deyildikdə məhz o başa düşülür. Yəni, Peyğəmbər (s) Məkkədə olarkən İslamın dildə adı yaranmış, lakin hələ özü-əsl İslam yaranmamışdı. Peyğəmbər (s) gördü ki, Məkkədə əsl İslam yaratmaq mümkün deyil. Ona görə də o Həzrət Mədinəyə hicrət etdi. Şeyx Abdulla Əlanın da «Peyğəmbərin hicrət etməsindən məqsəd o idi ki, İslamın bünövrə və əsasını qurmaq istəyirdi» deməsi buna işarədir.

3) İslamda vəhdət, cəmiyyət əsası və bünövrəsi: Yəni, Peyğəmbər (s) Mədinəyə hicrət etdikdən qısa müddət sonra bütün müsəlmanları bir-biri ilə qardaş edərək İslam hökumətinin təməlini qoydu. Bax, budur İslamın əsası. Xəlvət bir yerə çəkilib gözdən uzaq yerdə namaz qılıb ibadət etmək İslamın əsası deyil. İslamın əsası odur ki, müsəlmanlar bir olsunlar. Peyğəmbərin (s) əsl vəzifəsi də məhz bu işi həyata keçirmək olmuşdur. Bunu həyata keçirmək üçün də təbii ki, təşkilata ehtiyacı var idi. Buna görə də Peyğəmbər (s) həyatda olduğu müddət ərzində şəxsən özü bu təşkilata rəhbərlik etmişdir. Lakin vəfat etmək istərkən təbii ki, bu təşkilata rəhbərlik

etmək vəzifəsini kiməsə tapşırılmalı idi. Bəli, Peyğəmbər (s) bu vəzifəni İmam Əliyə (ə) həvalə etdi. İmam Əli (ə) şəhid olarkən bu vəzifəni İmam Həsənə (ə), o da İmam Hüseyinə və bu silsilə ilə həmin vəzifə 12-ci imama tapşırılmışdır. İmam Hüseyinin (ə) dövründə şərait elə alınıb ki, kimliyini əvvəldə çox yaxşı xatırladığımız Yezid bu təşkilatı məhv etmək istəyir. Bunun da iki səbəbi var idi:

1) Təməlini Peyğəmbərin (s) qoyduğu bu təşkilatın qayda-qanunları itib-batsın, onlara daha əməl olunmasın.

2) Hakimiyyət Əbu Süfyan nəslinin əlindən çıxmasın. Hansı ki, onlar bu hakimiyyətə qəsbə yolla, heç nədən gəlib çatmışdılar və Peyğəmbərin (s) xəlifəsi adı ilə rəhbərlik etmək fikrindəydilər. Bax, budur İmam Hüseyinin (ə) qiyamının əsl mahiyyəti! Həmin dövrdə nəyə görə İmam Hüseyin (ə) başqa hökmdarlara (məsələn, heç müsəlman da olmayan Roma imperiyasına) qarşı qiyam etmədi? Çünki onların İslamla düşmənçiliyi məlum idi və müsəlmanlar müvəqqəti də olsa, onlarla sülh şəraitində yaşayırdılar. Yezid isə müsəlman və Peyğəmbərin canişini adı ilə İslamı aradan aparmaq istəyirdi. Məlum məsələdir ki, bu iş mümkünsüz idi. Bütün günahları edə-edə məgər Peyğəmbər canişini olmaq mümkündür? Bunun əsl səbəbkarı isə Yezidin atası Müaviyə olmuşdur. Çünki oğlu Yezidi

hakimiyyət başına gətirən məhz o olmuşdur. İmam Hüseyin (ə) də təbii ki, Yezid kimi bir şəxsə beyət edib boyun əyməyi heç cür qəbul edə bilməzdi. Belə olmasaydı, İmam Hüseyin (ə) «*heyhat minnəz-zillət*» (heyhat, alçaqlıq bizdən uzaqdır) deməzdi.

Damənim gərdi məzəmmət be hiç ünvan görməz

Bütün bunları nəzərə alaraq İmam Hüseyin (ə) Mədinədən Məkkəyə doğru hicrət edir. Şeyx Abdulla Əlinin fikri də məhz budur. Yezid hakimiyyətə qəsbə yolla gəlmişdisə, İmam Hüseyinin (ə) Allah tərəfindən təyin olunmuş haqqı idi ki, hakimiyyətə gəlsin. Bunu şəxsən Müaviyənin özü də bilirdi. İmam Həsənlə (ə) sülh bağlayan Müaviyə sülh qətnaməsinin bəndlərindən birində özündən sonra İmam Həsənin (ə), əgər o, həyata olmazsa, onda qardaşı İmam Hüseyinin (ə) hakimiyyətə gələcəyini qəbul edərək şəxsən imzalamışdı. Lakin sonradan həmin sülh qətnaməsinə camaatın gözü qarşısında minbərdə ayağı altına ataraq daha onun qüvvədə olmadığını bildirir. Bunu tarix təsdiqləyir, tarixi isə danmaq və ya təhrif etmək qeyri-mümkündür. Öncə qeyd etdiyimiz kimi Əlinin (ə) adının çəkilməsi belə qadağan edilmişdi. Əgər Müaviyənin imkanı olsaydı, Peyğəmbərin (s) də adının çəkilməsini qadağan edərdi.

İMAM HÜSEYNƏ AĞLAMAĞIN MAHİYYƏTİ

Qeyd etmək yerinə düşər ki, hədislərdə İmam Hüseyin (ə) faciəsinə bütün yer-göyün, mələklərin, hətta o həzrət dünyaya gəlməzdən qabaq əziz Peyğəmbərimiz (s) və bütün peyğəmbərlərin ağladığı göstərilir. İndi gəlin görək həqiqətən də belə olub, ya yox? Əgər belə olubsa, bəs onda bunun səbəbi nədir? Bu kiçik kitabçada qısa olaraq belə cavab verə bilərik. Allah taala Quranda neçə dəfə buyurmuşdur ki, bütün yaratdıqlarını insana görə xəlq etmişdir. Məsələn, «Bəqərə» surəsinin 29-cu ayəsində buyurur: «Yer üzündə nə varsa, hamısını sizin üçün yaradan Odur (Allahdır)!» «Loğman» surəsinin 20-ci ayəsində isə buyurur: «Görmürsünüzmü ki, Allah göylərdə və yerdə olanların hamısını sizlər üçün ram etmişdir?» Deməli, Allah taala göylərdə və yerdə nə varsa, insana xatir yaratmışdır. İndi onlardan istifadə etmə tərzi insanın özündən asılıdır. İnsan bunlardan yaxşı işlər üçün də istifadə edə bilər, həm də pis işlər üçün də. O qalib insanın ağıl və iradəsinə. Bunu da bilir ki, peyğəmbərlər arasında ən üstün şəxs həzrət Mühəmməd (s) peyğəmbərdir. Allah taala da ona müqəddəs bir din əta etmiş, İmam Hüseyin (ə) də həmin dinin yolunda şəhid olmuşdur. Yəni, İslamı gətirən Peyğəmbər (s), onu (təbii ki, Allahın vasitəsilə) qoruyub saxlayan isə İmam Hüseyin (ə)

olmuşdur. Buna görə də özünü İslam dininə mənsub bilən hər bir şəxs İmam Hüseyinə (ə) borcludur. Hətta Peyğəmbər (s) da özünü İmam Hüseyinə (ə) borclu bilir. Peyğəmbərin (s) «Hüseyin məndən, mən də Hüseyindənəm»- deyə buyurduğu hədisin mənası da məhz budur. Belə olduğu halda indiki Peyğəmbərimiz (s) özü İmam Hüseyin (ə) -a ağlayır, nəyə görə bizlər ağlamayaq? Burada ağlamanın nə qəbahəti var? Malını, canını, oğul-uşağını, əhl-əyalını, əlində olan nə vardırsa hamısını İslam yolunda qurban verən bir şəxsin şəninə məclis qurmağın nəyi pisdir? Bir halda ki, bütün kainatın ixtiyarını Allah taala Peyğəmbərə (s) veribsə və o həzrət İmam Hüseyinə (ə) ağlayırsa, nəyə görə də yergöy ağlamamalıdır? Bunu hədislərdə də görə bilərik. İmam Sadiq (ə), səhabəsi Zürrarəyə buyurur: «Ey Zürrarə, asiman Hüseyinin şəhadətinə qırx gün qan ağladı». Başqa bir hədisdə deyilir: «Hüseyin şəhid olanda yeddi qat göy, yeddi qat yer və onların arasında olanlar, bütün məxluqat, Cənnət və Cəhənnəm, gözə görünən və görünməyənlərin hamısı ağladı».

Əlbəttə, bu hədislərin Əhli-Beytdən olması bizlərə kifayət edər və onların digər məzhəblərin mötəbər kitablarında olub ya olmamasının lüzumu yoxdur. Hansısa bir hədisin Əhli-Beytdən yetişməsini yəqin etsək, həmin hədisi Quran ayəsini

qəbul etdiyimiz kimi qəbul edərək. Başqa bir hədisdə isə deyilir: «Allah taala Hüseynin qəbri üstündə 4000 mələk təyin etmişdir ki, onlar Qiyamətədək çox üzgün halda ona ağlayarlar».

İmam Hüseynə (ə) ağlamaq hələ insanlar xəlf olunmazdan qabaq da olmuşdur. Bu, iki dəfə baş vermişdir. Biri Allah taala insanların taleyini təyin edərkən baş vermişdir. İnsanların taleyi yazıla-yazıla növbə İmam Hüseynə (ə) çatdıqda lövhi-məhfuz və qələm o həzrət üçün ağlamışdır. Mərhum Dilriş və Şəhriyar da məhz buna işarə edərək demişlər:

*Hüseynə yerlər ağlar, göylər ağlar,
Bətulo, Murtəza, Peyğəmbər ağlar
Kor olmuş gözlərin qan tutdu Şimrin,
Ki görsün öz əlində xəncər ağlar.
Atanda Hərmələ ox Kərbəladə
Görəydin düşmən ağlar, leşkər ağlar.
Yazanda Ali-Taha nohəsin mən,
Qələm gördüm sızıldar, dəftər ağlar.*

İkincisi isə Allah taala mələklərə «mən yer üzündə Özümə xəlifə təyin edəcəyəm» («Bəqərə» surəsi, 30-cu ayə) deyə buyurarkən mələklər «orada fitnə-fəsad törədib qan axıdacaq şəxsimi təyin edirsən?»- deyə sual verərkən baş vermişdir. Hədisdə, həmin ayənin təfsirində deyilir ki, hələ

Adəm (ə) yaranmamışdan əvvəl Allah taala İmam Hüseyin (ə) müsibətini mələklərə göstərmiş, onlar da o həzrətin halına ağlamışlar. Allaha sual verərkən də məhz İmamı öldürmüş şəxslərin fitnə-fəsad törədib qan axıdacaqlarını nəzərdə tutmuşlar.

İnsanlar arasında da hələ İmam Hüseyin (ə) dünyaya gəlməzdən qabaq dəfələrlə o həzrət üçün göz yaşları axıdılmışdır. Onlardan biri Cənnətdə olmuşdur. Peyğəmbər (s) meraca gedərkən Cənnətdə biri yaşıl, biri də qırmızı rəngli iki bina görür. Cəbrildən (ə) bu binalar haqda soruşduqda Cəbrail (ə) cavab verir ki, onlar sənənin nəvələrinindir. Yaşıl bina Həsənin, qırmızı bina isə Hüseyindir. Yaşıl binanın mənası odur ki, onu zəhərlə öldürəcəklər, qırmızı binanın mənası isə odur ki, onu qanına qəltan edəcəklər. Sonra Cəbrail (ə) Kərbəla hadisəsini hələ baş verməzdən qabaq Peyğəmbərə (s) danışır, o həzrət də İmam Hüseyinə (ə) ağlayır.

Başqa bir nümunəyə nəzər salaq: Həzrət Adəm (ə) Ərəfatda olarkən göyə baxıb Peyğəmbər (s), Əli (ə), Fatimə (s), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) adını görür. Bağışlanması üçün Cəbrailin (ə) göstərişi ilə Allahı həmin şəxslərə and verir və Allah da onu əfv edir. Adəm (ə) sonuncu şəxsin adını çəkərkən ürəyi narahat olur. Cəbrildən (ə) bunun səbəbini soruşduqda o buyurur ki, həmin şəxs sonuncu Peyğəmbərin nəvəsidir, onu Kərbəlada

məzlumcasına şəhid edəcəklər. Ona görə sənin ürəyin narahat oldu. Sonra da Cəbrail (ə) həmin müsibəti Adəm Peyğəmbərə (ə) danışır, o da İmam Hüseyinə (ə) ağlayır.

Nuh (ə) peyğəmbər də İmam Hüseyinə ağlamışdır. Nuh (ə) və tərəfdarları gəmidə olarkən bir yerdə gəmi təlatümə düşüb ləngər verməyə başlayır. Cəbrail (ə) gəlib həmin yerin Kərbəla olduğunu və sonuncu Peyğəmbərin nəvəsinin orada şəhid olacağını Nuh (ə) peyğəmbərə danışır. Nuh (ə)-də bu müsibətə göz yaşları tökür. İbrahim Peyğəmbər də, Süleyman peyğəmbər də, Musa peyğəmbər də, digər peyğəmbərlər də İmam Hüseyinə (ə) ağlamışlar. Musa (ə) peyğəmbər Allahla söhbətə gedərkən yolda bir nəfər ona deyir ki, Allahdan mənim də bağışlanmağımı istə. Musa (ə) onun istəyini Allah taalağa buyurduqda Allah taala belə cavab verir: «Ey Musa, Hüseynin qatillərindən başqa kim məndən bağışlanmaq diləsə, Mən onu əfv edərəm. Kim də Hüseynin haqqını tanıyaraq ona ağlayıb əza saxlasa, Cəhənnəmi ona haram edərəm». Sonra da İmam Hüseynin (ə) başına gələcək hadisəni Musaya (ə) danışır, o həzrət də İmam üçün göz yaşları tökür.

İmam Hüseyin (ə) dünyaya gələndən sonra, lakin hələ Kərbəla faciəsi baş verməzdən əvvəl, qabaq da o həzrət üçün göz yaşları tökülmüşdür. Məsələn Peyğəmbər (s) İmam Hüseyin (ə) hələ təzəcə

dünyaya gələrkən onu qucağına alıb ağlamış, səbəbini o həzrətdən soruşduqda isə İmam Hüseyin başına gələcək hadisəyə ağladığını bildirmişdir. Həmçinin Əli (ə) da, Fatimə (s) də, İmam Həsən (ə) da, Peyğəmbərin (s) xanımı Ümmi-Sələmə də, habelə bir çox səhabələr də İmam Hüseyin başına gələcək hadisəyə ağlamışlar.

Mərhum Fizuli deyir:

*Min cigər oldu qan bu vaqiədən.
Tirə oldu cahan bu vaqiədən.
Həm yeddi əxtər eylədi əfqan,
Həm doqquz asiman bu vaqiədən.
Gəldi fəryadə yer də, göylər də
Mələku insü can bu vaqiədən.
Kərbəla dəştində şahı Kərbəlanın halinə
İttifaqi am olub məcmuyi aləm ağladi,
Cəbrail ərşi-müəlladə tökübdür göz yaşın,
Rövzeyi-Rizvanda ruhi Nuho Adəm ağladi.*

Öncə də qeyd etdiyimiz kimi İmam Hüseyin (ə) faciəsinə bütün məxluqat- yer, göy, insanlar, heyvanlar, mələklər göz yaş tökmüşdür. Əhli-beytdən (ə) yetişmiş hədislərdə də qeyd olunur ki, həzrət Peyğəmbərdən (ə) tutmuş on dördüncü məsumadək-hamı İmam Hüseyinə (ə) ağlamış və möminlərə də o həzrət üçün ağlamağı tövsiyə

etmişlər. Həzrət Məhdi (ə.f.) İmam Hüseynə (ə) xitabən buyurmuşdur: «Ey cəddim, nə qədər göz yaşım var, sənə ağlayaram, göz yaşım qurtarsa, onda qan ağlayaram». Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: «Hüseynin məhəbbəti qəlblərdən qiyamətədək çıxmayacaq.» İmam Sadiq (ə) buyurur: «Şükr olsun o Allaha ki, bizi Öz yaratdıqlarından fəzilətli etdi, biz Əhli-beyti mərhəmətə məxsus etdi. Kim səmimi qəldən bizə ağlayarsa, hələ göz yaşı gözümdən çıxmamış Allah taala onu bağışlayar. Elə ki, göz yaşı yanaqlarına axdı, həmin göz yaşının bir damlası Cəhənnəmə düşərsə, oranın odunu söndürər, daha onun hərarəti qalmaz.»

Əziz oxucular! Görəsən Əhli-beytə (ə), xüsusilə də İmam Hüseynə (ə) ağlamağın nəyə görə bu qədər savabı vardır? Bu suala cavab vermək üçün mütləq ağlamağın məna və mahiyyətini bilməliyik. Bu kiçik kitabçada bu barədə ətraflı danışmaq mümkün olmadığına görə mən qısaca olaraq həmin mövzuya toxunuram. Ağlamağın aşağıdakı mənaları vardır:

1) Bəzən insan İmam Əli (ə) kimi Allah taalanın əzəmətindən qorxub ağlayır. Əli (ə) o qədər ağlayardı ki, göz yaşları bütün saqqalını isladardı. Əlbəttə, bunun üçün insan gərək Allah taalanın əzəmətini başa düşsün. Buna dair Quranda da bir çox ayələr vardır. Məsələn, «Məryəm» surəsinin 58-ci ayəsində deyilir: «Onlara Allahın ayələri oxunduqda

ağlayaraq səcdəyə qapanarlar». Hədislər də bu məsələyə toxunmuşlar. Hədisdə deyilir: «Allah qorxusundan ağlamaq qəlbi nurani edər və bu, Allah mərhəmətinin açarındır:

2) Bəzən insan öz halına acıyıb ağlayır.

3) Bəzən insan sevincindən ağlayır. Məsələn, neçə illərdən bəri görmədiyi övladını görən ana sevindiyindən ağlayır.

4) Bəzən də insan nəyəsə qəlbən bağlı olduğuna görə ağlayır. Bunun da müxtəlif formaları olur. Məsələn: hər iki valideynini itirib himayəsiz qalmış bir yetimə baxdıqda insan narahat olub özünü saxlaya bilmir.

5) Bəzən insan ağlamaqla nəyisə təbliğ edir. İmam Səccad (ə) məhz bundan istifadə edirdi. Çünki o dövrdə hakim dairə elə şərait yaratmışdı ki, həqiqətin üzərinə pərdə çəkilməmişdi. Hətta iş o yerə çatmışdı ki, İmam Hüseyinlə (ə) mübarizəyə girişmiş Kufə ordusunun içərisində bəziləri Allah xatirinə İmama qarşı çıxmışdı ki, savab qazansın. Yəni, İmam Hüseyini (ə) dinsiz bir şəxs kimi tanıtdırmışdılar. İmam Səccad (ə) isə ağlamaqla camaata həqiqəti başa salıb təbliğat aparırdı. Xanım Fatimeyi Zəhra (s) da Peyğəmbərdən (s) sonra Mədinə kənarında «Beytül-əhzan» (qəmlər evi) adlı bir yer tikdirib həmişə orada ağlayar və Peyğəmbərdən (s) sonra nələr baş verdiyini öz ağlamağı ilə hamıya başa salardı.

6) Bəzən də insan ağlamaqla kimisə, nəyisə müdafiə edir və özünü müdafiə olunan tərəfə nisbət verir. Məsələn: iki nəfər bir-biri ilə mübahisə edərək vuruşur, üçüncü bir şəxs də onlardan hər hansı birinin halına acıyıb ağlamaqla onu müdafiə etdiyini, əks tərəfə isə öz etirazını bildirmiş olur. İmam Hüseyinə (ə) ağlamaq da məhz bu növdəndir. Yəni, o həzrətə ağlayanlar öz ağlamağı ilə İmam Hüseynin (ə) mövqeyini müdafiə etmiş olurlar.

Qeyd olunası başqa bir məsələ də odur ki, hədislərdə Əhli-beyt (ə) yolunda ehsanlar verilməsi çox tövsiyə edilmişdir. Kimin imkanı nəyə çatırsa, bu yolda xeyriyyəçiliklə məşğul olmalı, ehsan verməlidir. Gəlin bu barədə bir hədisə diqqət yetirək. İmam Sadiq (ə) buyurur: «Ali-Mühəmməd yolunda malınızı xərcləməkdən çəkinməyin. Kim imkanlıdırsa, öz imkanı həcmində, kim də kasıbdırsa, o da öz imkanı daxilində (bu işi görsün). Nər kim istəsə ki, Allah onun ən mühüm istəklərini həyata keçirsin, onda öz malının ən yaxşısından Ali-Mühəmməd və onların tərəfdarları üçün xərcləsin.»

Bu yolda nə xərclənərsə, hamısı insanın əməl dəftərində qeyd olunur. Qurani-Kərim də bunu təsdiqləyir: «Kim zərrə qədər xeyir iş görərsə, onu (savabını) görər.» («Zilzal» surəsi, 7-ci ayə.)

İMAM HÜSEYNİ (Ə) ZİYARƏT

ETMƏYİN FƏZİLƏTİ

Başqa bir məsələ də İmam Hüseynin (ə) ziyarətidir. Hədəslərdə bu məsələyə çox təkid edilmişdir. Kimin Kərbəlaya getməyə imkanı varsa, bunu etməlidir. İmam Baqir (ə) buyurur: «Ey tərəfdarlarımız, gedin Hüseynin qəbrini ziyarət edin!» Başqa bir hədisdə isə deyilir: «Hüseynin qəbrinin ziyarətinə getməyən (əlbəttə ki, imkan daxilində) şəxs özünü bizim tərəfdarlarımızdan hesab etsə də əslində o, bizim tərəfdarlarımızdan deyil. Öldükdən sonra Cənnətə getsə də orada yalnız qonaq qalar». Başqa bir hədisdə isə İmam Sadiq (ə) buyurur: «Sizlərdən kimsə 1000 dəfə həcci ziyarət edə, lakin Hüseyni (ə) ziyarət etməyə, Allahın haqqını verməmiş olar». Bir nəfər soruşur ki, ağa, nəyə görə? İmam buyurur: «Çünki Hüseynin hamının boynunda haqqı vardır». Bəli, həqiqətən də belədir. Bu gün dünyada kim namaz qılırsa, kim «la İlahə illəllah» deyirsə, onun boynunda İmam Hüseynin (ə) haqqı vardır. Çünki Yezidin tamamilə aradan aparmaq istədiyini İslamı məhz İmam Hüseyn (ə) yaşatdı. Avropa alimlərindən biri deyirdi: «Gərək biz Avropanın hər bir yerində Müaviyənin heykəlini ucaldaq. Çünki o olmasaydı, indi bütün dünya müsəlman olardı.»

İmam Hüseynin (ə) ziyarəti təkcə insanlara xas olan bir məsələ deyil. Hədəslərdə göstərilir ki, o

həzrətin qəbrini mələklər, peyğəmbərlər, hətta Allah taala Özü də ziyarət edir. İmam Sadiq (ə) səhabəsi Səffan Cəmmala deyir: «Heç Hüseyini ziyarət edirsən?» Səffan həmin sualı İmamın özün qaytararaq deyir: «Siz özünüz də ziyarət edirsiniz?» İmam Sadiq (ə) ona belə cavab verir: «Axı necə ziyarət etməyim? Halbuki Allah da hər cümə axşamı onu ziyarət edir! Hələ mələklər və peyğəmbərlər də onu ziyarət edirlər».

*Səs xəlq olundu canibi-Pərvərdigaridən
Əl çəkmərəm Hüseyin, mən Özüm yaruşam
sənin.*

*Bu qəmsərayi-eşqidə qəmxiarünəm sənin
Hüseyin, qoymurlar gər ziyarətiyə Əhli-beytini
Ərvahi-ənbiyə ilə zəvvarinəm sənin
Eşqin bir olsun, at nəzərindən Rüqəyyəni
Mən saxlaram o tiflüvi, nigəhdarinəm sənin.*

Hədislərdə deyilir ki, İmam Hüseyinin qəbri daima mələklər və peyğəmbərlərin ziyarətəgahıdır. Belə ki, bir anda olsun belə ora mələk və peyğəmbərsiz qalmır.

İmam Hüseyinin (ə) zəvvarını mələklər, Peyğəmbər (s), xanım Zəhra (s) və eləcə də bütün imamlar dua edirlər. Həmin şəxs ziyarət məqsədilə evindən çıxıb evinə qayıdanadək Allahın nəzarəti

altında olar. İmam Sadiq (ə) İbn Vəhəbə deyir: «Məbada qorxub Hüseynin ziyarətinə getməyəsən. Əgər belə eləsən, qiyamətdə getməməyinə görə həsrət çəkəcəksən. Allahın səni Peyğəmbər, Fatimə, Əli və bütün imamların dua etdiyi şəxslərin sırasında görməsini istəmirsən?» O həzrət başqa bir hədisdə buyurur: «Mühəmməd qızı Fatimə Hüseyni ziyarət etməyə gəlmiş şəxsin yanında hazır olub onun üçün Allahdan bağışlanmasını diləyər».

Əziz oxucular, Xanım Zəhranın (s) duasının qəbul edilməməsi mümkündürmü? Buna görə də hədisdə deyilir ki, Kərbəla ziyarətindən gələn şəxsin bütün günahları bağışlanar.

İmam Hüseynin ziyarətinin həm dünyəvi, həm də axirət mənfəəti vardır. Dünya mənfəətləri bunlardır:

- 1.Allah onun hacətlərini həyata keçirər.
- 2.Allah onun ruzisini bol edər və riayət üçün xərclədiyini müxtəlif vasitələrlə ona yetirər.
- 3.Allah onun 50 illik günahlarını, xeyr, bütün günahlarını bağışlayar və o, ziyarətdən evinə günahsız qayıdar.
- 4.İmam Hüseynin (ə) ziyarətinə gedən şəxs səfərdə olduğu müddətdə vəfat edərsə, mələklər enib ona qüsl verər, Cənnət qapıları onun üzünə açılar və qiyamətədək onun ruhu orada qalar.

5.Kərbəla ziyarətinə gedən şəxsin ziyarətdə olduğu günlər həmin şəxsin ömründən sayılmaz.

Qeyd etdiyimiz bütün bunların hamısı hədislərdə göstərilmişdir.

İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin axirət mənfəətlərinə gəldikdə isə aşağıdakı hədisə diqqət yetirmək kifayətdir. İmam Sadiq (ə) buyurur: «Peyğəmbər Hüseyin uşaq olarkən ona baxıb buyurmuşdur: Kim mənim bu uşağımı ziyarət edərsə, Allah ona bizim bir həcc savabından verər. Aişə o həzrətdən soruşur ki, ya Rəsulullah, bir həcc savabı? O həzrət buyurur, yox, iki həcc savabı. Aişə soruşur ki, iki həcc savabı? Peyğəmbər buyurur ki, yox, dörd həcc savabı. Aişə hər dəfə soruşduqda Peyğəmbər doxsan həcc savabına qədər ona savab verdi». Bəli, məhz belə də olmalıdır. Çünki bu dini gətirən Həzrət Mühəmməddirsə (s), onu yaşadan İmam Hüseyndir (ə). Necə ki, o həzrət Kərbəladə Kufə qoşununa xitabən bunu özü buyurmuşdur: «Əgər cəddimin dini mənim ölümümlə yaşayacaqsa, onda ey qılınclar, parçalayın məni!»

*Ta atəşi əşrərə Hüseyin xeyməsi yandı,
Gün batdı, ədu yatdı, şafəq qanə boyandı,
Nahəqq tökülən zülm ilə xuni-şühədadən,
Qan moci bu səhrədə kəran ta be kərandı.
Yer qandı, hava qandı, fələk qandı, şafəq qan*

Lövhi-qələmi ərşi-Xudavəndi də qandı.

İlahi, İmam Hüseyin (ə) xatirinə bizi Hüseyndən ayrı salma! Günahlarımızı əfv et! Ölənlərimizə rəhmət elə! Aqibətimizi xeyirli et! Dünyada İmam Hüseynin (ə) ziyarətini, axirətdə isə şəfaətini bizlərə nəsib et! Hüseyin (ə) məhəbbətini qəlbimizdən çıxarma! İlahi, Qarabağdan Kərbəlayadək işğal olunmuş bütün müsəlman torpaqlarını Özün azad et! İşğalçıları məhv elə! İslamın uca olan bayrağını daha da uca et! Bizləri namaz qılmayanlardan qərar vermə! Öz mərhəmətini bizlərdən əsirgəmə! İmam Zamanın (ə.f) zühurunu tezləşdir! Hacəti olanların hacətini həyata keçir! Qəbrimizin ilk gecəsində İmam Əlini (ə) bizlərə qonaq elə! İlahi, Peyğəmbər və Ali-Peyğəmbər xatirinə ölən günümüzədək bizlərə halal və minnətsiz ruzi əta et! Verdiyini nemətləri bizlərdən alma! Amin, ya Rəbbəl-ələmin!

Vəssalamu ələykum və rəhmətullahi və bərəkətu.